

**LİSE ÖĞRENCİLERİNİN REKREASYONEL FAALİYETLERE
EĞİLİMLERİ VE REKREASYONEL FAALİYETLERE
KATILIMLARINA ENGEL OLAN FAKTÖRLER
(MALATYA İLİ ÖRNEĞİ)**

Kübra DOĞAN

**İnönü Üniversitesi
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı**

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Cemal GÜNDOĞDU

Yüksek Lisans Tezi – 2021

**T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**LİSE ÖĞRENCİLERİNİN REKREASYONEL FAALİYETLERE
EĞİLİMLERİ VE REKREASYONEL FAALİYETLERE
KATILIMLARINA ENGEL OLAN FAKTÖRLER
(MALATYA İLİ ÖRNEĞİ)**

Kübra DOĞAN

**İnönü Üniversitesi
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi**

**Tez Danışmanı:
Prof. Dr. Cemal GÜNDOĞDU**

**MALATYA
2021**

İÇİNDEKİLER

ÖZET	iv
ABSTRACT.....	v
KISALTMALAR DİZİNİ.....	vi
TABLolar DİZİNİ	vii
1. GİRİŞ	1
2. GENEL BİLGİLER	5
2.1. Zaman Kavramı ve Zamanın Önemi	5
2.2. Boş Zaman Kavramı	6
2.2.1. Boş Zaman Kavramının Tarihsel Gelişimi	6
2.2.2. Boş Zamanın Temel Fonksiyonları.....	7
2.3. Serbest Zaman.....	8
2.4. Rekreasyon Kavramı.....	10
2.4.1. Rekreasyonun Sınıflandırılması.....	11
2.4.2. Rekreasyonun Özellikleri	16
2.4.3. Rekreasyonun Faydaları	18
2.4.4. Rekreasyona Katılımın Önündeki Engeller	20
2.4.5. Rekreasyona Duyulan İhtiyaç	28
2.4.6. Rekreasyon ve Spor	30
2.5. Eğitim Kurumlarında Rekreasyon Aktiviteleri.....	32
2.5.1. Okul İçi Rekreasyon Aktiviteleri.....	32
2.5.2. Okul Dışı Rekreasyon Aktiviteleri	32
3. MATERYAL VE METOT	33
3.1. Araştırmanın Modeli.....	33
3.2. Araştırmanın Evren ve Örnekleme	33
3.3. Verin Toplanması	33

3.4. Verilerin Analizi	34
4. BULGULAR.....	36
4.1. Öğrencilerin Demografik Özelliklerine İlişkin Tanımlayıcı Bulgular	36
4.2. Öğrencilerin Boş Zaman Değerlendirme Durumları ile İlgili Tanımlayıcı Bulgular	37
4.3. Öğrencilerin Demografik Özelliklerine Göre Boş Zaman Engel Durumlarına İlişkin Bulgular	39
5. TARTIŞMA	61
6. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	70
KAYNAKLAR	73
EKLER.....	80
Ek-1 Ölçek Formu	80
Ek-2 Etik Kurul İzin Yazısı	83
Ek-3 Milli Eğitim Müdürlüğü İzin Yazısı	84
Ek-4 Valilik İzin Yazısı	85
Ek-5 Özgeçmiş.....	86

TEŞEKKÜR

Zor bir eğitim yolculuğu benimkisi. Çok m¼cadele edip, çok emek harcadım. Ben yaşadım en iyi ben bilirim. Bu yolculukta her zor ve g¼zel anımda yanımda olan ve desteklerini esirgemeyen kıymetli aileme sonsuz teőekk¼r ederim.

Lisans¼st¼ eđitim yolumda benim ufkumu ačan, yol g¼steren, bilgi ve tecr¼besiyle yanımda olan kıymetli danıőmanım Prof. Dr. Cemal G¼NDOĐDU'ya teőekk¼r ederim.

Her daim yanımda olan, desteğini esirgemeyen, annem diyebildiğim kıymetli Hatice İrőil DEMİRALP hocama sonsuz teőekk¼r ederim.

Lisans ve Y¼ksek Lisans eğitimim boyunca üniversite hocalarımın bana verdikleri t¼m emekler için teker teker teőekk¼r ederim.

K¼bra DOĞAN
Malatya, 2021

ÖZET

Lise Öğrencilerinin Rekreatiyonel Faaliyetlere Eğilimleri ve Rekreatiyonel Faaliyetlere Katılımlarına Engel Olan Faktörler (Malatya İli Örneği)

Amaç: Lise Öğrencilerinin Rekreatiyonel Faaliyetlere Eğilimleri ve Rekreatiyonel Faaliyetlere Katılımlarına Engel Olan Faktörlerin tespit edilmesidir.

Materyal ve Metot: Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden betimsel ve taramaya yönelik bir araştırma modeli uygulanacaktır. 2019-2020 eğitim öğretim yılında Malatya İlinde bulunan ortaöğretim kurumlarına devam etmekte olan öğrencilerden tesadüfi yolla seçilmiş 1762 öğrencidir. Araştırmada veri toplama aracı olarak “Boş Zaman Engelleri Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırma bulguları SPSS 20.0 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir.

Bulgular: Öğrencilerin demografik özellikleri ile rekreatiyon katılım engelleri bulgularında ölçek toplam puanlarına göre öğrencilerin yaş, okul türü, anne eğitim durumu, ailenin aylık geliri, yaşamını çoğunlukla geçirdiği yer, boş zaman değerlendirmede ne sıklıkla güçlük çektiği, okulunun sahip olduğu rekreatiyonel alanların yeterliliği, okulunun rekreatiyonel alanlarını haftalık kullanım süresi, öğrencilerin illerinde bulunan rekreatiyonel alanlarını yeterliliği değişkenleri arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiş ($p<0.05$), cinsiyet, sınıf, sınıf başarı durumu, baba eğitim durumu, haftalık boş zaman süreleri ve illerindeki rekreatiyonel alanlarını haftalık kullanma süreleri değişkenleri arasında ise anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir ($p>0.05$).

Sonuç: Araştırma sonucunda öğrencilerin rekreatiyonel faaliyetlerine katılımlarının demografik özelliklerine göre farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Öğrenci, Spor, Rekreatiyon

ABSTRACT

Tendency of High School Students to Recreational Activities and the Factors Preventing Their Participation in Recreational Activities (Malatya Province Example)

Aim: To determine the Tendency of High School Students to Recreational Activities and the Factors that Prevent Their Participation in Recreational Activities.

Materyal and Methods: In the research, a descriptive and screening research model among quantitative research methods will be applied. In the 2019-2020 academic year, 1762 students were randomly selected among the students attending secondary education institutions in Malatya Province. In the research, "Leisure Barriers Scale" was used as a data collection tool. Research findings were analyzed using SPSS 20.0 package program.

Results: According to the total scores of the students 'demographic characteristics and recreational participation barriers, A significant relationship has been determined between the variables of weekly usage time of the fields and the adequacy of the recreational areas in the provinces of the students the students' age, school type, mother's education status, monthly income of the family, the place where they spend their life mostly, how often they have difficulty in leisure time, the adequacy of the recreational areas of the school. ($p < 0.05$) and There was no significant relationship between the variables of gender, class, class achievement, father's educational status, weekly leisure time and weekly use of recreational areas in their provinces ($p > 0.05$).

Conclusion: As a result of the research, it was concluded that the participation of students in recreational activities differs according to their demographic characteristics.

Key Words: Student, Sports, Recreation

KISALTMALAR DİZİNİ

BZEÖ : Boş Zaman Engelleri Ölçeği

ORRRC : Açık Alan Rekreasyon Kaynakları İnceleme Komisyonu

TABLULAR DİZİNİ

Tablo No	Sayfa No
Tablo 3.1. Ölçeğin ve alt boyutun güvenilirlik analizi	34
Tablo 3.2. Boş Zaman Engelleri Ölçeği Betimsel İstatistiği (N=1762).....	35
Tablo 4.1. Öğrencilerin Demografik Özellikleri	36
Tablo 4.2. Öğrencilerin Demografik Özellikleri	37
Tablo 4.3. Öğrencilerin Boş Zamanı Değerlendirme ve Okudukları Liselerin Sahip Olduğu Rekreatif Özellik Dağılımı	38
Tablo 4.4. Boş zamanı değerlendirmek	39
Tablo 4.5. Öğrencilerin Boş Zaman Engeller Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Analizi	39
Tablo 4.6. Öğrencilerin Boş Zaman Engeller Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Analizi	41
Tablo 4.7. Öğrencilerin Boş Zaman Engeller Puanlarının Okul Türüne Göre Analizi	41
Tablo 4.8. Öğrencilerin Boş Zaman Engeller Puanlarının Sınıf Değişkenine Göre Analizi	44
Tablo 4.9. Öğrencilerin Boş Zaman Engeller Ölçeği Puanlarının Sınıf Başarı Durumunu Değerlendirmesine Göre Analizi.....	45
Tablo 4.10. Öğrencilerin Boş Zaman Engeller Ölçeği Puanlarının Anne Eğitim Durumuna Göre Analizi	46
Tablo 4.11. Öğrencilerin Boş Zaman Engeller Ölçeği Puanlarının Baba Eğitim Durumuna Göre Analizi	47
Tablo 4.12. Öğrencilerin Boş Zaman Engeller Ölçeği Puanlarının Ailenin Aylık Gelir Durumuna Göre Analizi	49
Tablo 4.13. Öğrencilerin Boş Zaman Engeller Ölçeği Puanlarının Öğrencinin Yaşamını Çoğunlukla Geçirdiği Yere Göre Analizi	50

Tablo 4.14. Öğrencilerin Boş Zaman Engeller Ölçeği Puanlarının Öğrencinin Haftalık Boş Zaman Sürelerine Göre Analizi.....	52
Tablo 4.15. Öğrencilerin Boş Zaman Engeller Ölçeği Puanlarının Öğrencinin Boş Zaman Değerlendirmede Ne Sıklıkla Güçlük Çekme Durumuna Göre Analizi	53
Tablo 4.16. Öğrencilerin Boş Zaman Engeller Ölçeği Puanlarının Öğrencinin Okulunun Sahip Olduğu Rekreatyonel Alanların Yeterliliğini Değerlendirilmesine Göre Analizi.....	54
Tablo 4.17. Öğrencilerin Boş Zaman Engeller Ölçeği Puanlarının Öğrencinin Okulunun Sahip Olduğu Rekreatyonel Alanlarını Haftalık Kullanım Sürelerine Göre Analizi	56
Tablo 4.18. Öğrencilerin Boş Zaman Engeller Ölçeği Puanlarının Öğrencinin İllerinin Sahip Olduğu Rekreatyonel Alanların Yeterliliğini Değerlendirilmesine Göre Analizi	57
Tablo 4.19. Öğrencilerin Boş Zaman Engeller Ölçeği Puanlarının Öğrencinin İllerindeki Rekreatyonel Alanlarını Haftalık Kullanım Sürelerine Göre Analizi	59

1. GİRİŞ

Boş zaman, çalışılmayan zaman veya çalışma süresinden artan zaman olarak ifade edilebilir (1). Boş zamanın kullanımı bir deneyim, bir eğitim aşaması ve duyguları serbest bırakmanın bir yoludur (2). Boş zaman kavramı genellikle serbest zaman kavramı ile aynı kabul edilmektedir. Serbest zaman, mesai saatleri dışındaki serbest zamandır. Boş zaman, insanların iş dışı faaliyetlerle meşgul oldukları zamandır ve serbest zamanlarının bir parçasıdır. İnsanlar boş zamanlarında bu faaliyetlerden tatmin olma endişesi duymadan istediklerini yapabilirlerse, boş zaman etkinliklerine katılırlar (3). Boş zamanın kullanımı, her insan için çok değer verilmesi gereken bir konudur. Her yaş için olduğu kadar ergenlik dönemi için de önemli bir kavramdır. Bu dönemde kişilik gelişimi hızlanarak, yetişkin hayata adım atılmaktadır (2).

Toplumdaki pek çok insan mesleğine göre kendini tanıtmakta, ancak çoğu boş zaman faaliyetlerindeki rollerine göre (örneğin müzikseverler, futbolseverler, sporseverler) kendilerini tanıtmaktadır. Pek çok insan boş zaman aktivitelerini işten daha tatmin edici bulsa da, boş zaman en az iş kadar önemlidir, film ve tiyatro gibi kültürel değerlere zaman ayırmak kişisel yaşamları daha etkili hale getirmektedir (4). Farklı bir anlatımla, bir kişinin boş zamanlarını nasıl kullandığı, hayatın diğer bölümlerini de etkiler. Bireyler ne yaparsa yapsın, kendi başlarına biraz zaman geçirmeli ve boş zamanlarını üretim faaliyetleri için kullanmalıdırlar. Toplumdaki bireyler, gelecek planlarını ve hedeflerini yaparken iş ve boş zaman arasındaki dengeyi dikkatlice düşünmelidir (5).

Rekreasyon, iş dışındaki boş zaman etkinliklerinin bir uyarlamasıdır. Boş zaman etkinlikleri kendi fikirlerini oluşturmalı ve psikolojik, sosyal ve fiziksel değerleri desteklemelidir (6). Ayrıca, insanların faaliyet alanlarındaki yaşam tarzlarını etkileme, toplumun üyesi olmalarına yardımcı olma ve birlikte yaşamlarını iyileştirme çabalarını da içermelidir. Üniversite eğitimi, uzun yıllar sürebilecek bir davranış oluşturmak için en önemli süreçtir. Bu süreçte elde edilen her olumlu davranış, bireyi mutlulukta bir adım öteye taşıyacaktır. Bu nedenlerle boş zaman ve eğlence, üniversite öğrencilerinin akademik eğitiminin bir parçası olmalı ve öğrenciler, boş zaman ve boş zaman kavramlarını yaşamlarında kullanmanın önemini belirlemelidir (7).

Sosyal yaşamında önemli bir yer tutan rekreasyon faaliyetlerinin düzenlenmesinde eğitim kurumları önemli bir rol oynamaktadır (8). Eğitim kurumlarında öğrenciler okulun

sağladığı imkânlar içinde rekreasyonel faaliyetlere katılabilmektedirler (9). Rekreasyonel faaliyetlere katılımın olumlu katkılarına rağmen öğrenciler, bu tür faaliyetlere çeşitli engeller nedeniyle katılamamaktadırlar (10). Öğrenciler üzerine yapılan bazı araştırmalar, çoğu gencin boş zamanlarını nasıl geçireceklerini veya olumsuz faaliyetler için boş zamanlarını nasıl geçireceklerini bilmediklerini, ancak mümkün olduğunda birçok aktif etkinliğe katılmaya istekli olduklarını ortaya koymuştur (11). Öğrencilerin boş zamanlarını etkin bir şekilde değerlendirmeleri için rekreasyonel faaliyetlere katılımlarını engelleyen faktörlerin önceden belirlenerek, olumsuz faktörlerin ortadan kaldırılması açısından önemlidir.

Araştırmanın Amacı: Boş zaman, günümüzde giderek önem kazanmakta ve hemen her kesimden insanın hayatının ortasına yerleşmektedir. Endüstrileşme ile birlikte üretim artmış, teknolojik gelişmelerin de etkisiyle daha çok boş zaman bulur hale gelmişlerdir. Verimli olarak değerlendirilebilecek boş zamanlar özellikle eğitim açısından çok önemlidir. Boş zamanını verimli değerlendiren öğrencilerin derslerinde başarılar artarken, ders dışı faaliyetlerle çok ilgilenen kişi derslerinden uzaklaşırsa, bu durum okul başarısına etki edebilecektir. Yukarıdaki sebepten dolayı öğrencilerin boş zamanlarının okul başarılarına etkileri incelenmesi gereken bir konudur. Bundan hareketle araştırmamın amacı; lise öğrencilerinin rekreasyonel faaliyetlere eğilimleri ve katılımlarına engel olan faktörleri incelemektir.

Araştırmanın hipotezi, “lise öğrencilerinin rekreasyonel faaliyetlere eğilimleri ve katılımlarına engel olan faktörler nelerdir?” olarak belirlenmiştir.

Öğrencilerin rekreasyonel faaliyetlere eğilimleri ve katılımlarına engel olan faktörlerin tespit edilmesi amacıyla yapılan bu araştırmada aşağıdaki hipotezlere cevap aranmıştır.

1. Öğrencilerin rekreasyonel faaliyetlere eğilimleri ve katılımlarına engel olan faktörler yaşlarına göre farklılaşmaktadır.
2. Öğrencilerin rekreasyonel faaliyetlere eğilimleri ve katılımlarına engel olan faktörler cinsiyetlerine göre farklılaşmaktadır.
3. Öğrencilerin rekreasyonel faaliyetlere eğilimleri ve katılımlarına engel olan faktörler okul türlerine göre farklılaşmaktadır.
4. Öğrencilerin rekreasyonel faaliyetlere eğilimleri ve katılımlarına engel olan faktörler sınıflarına göre farklılaşmaktadır.

5. Öğrencilerin rekreasyonel faaliyetlere eğilimleri ve katılımlarına engel olan faktörler sınıf başarı durumlarına göre farklılaşmaktadır.

6. Öğrencilerin rekreasyonel faaliyetlere eğilimleri ve katılımlarına engel olan faktörler anne eğitim durumlarına göre farklılaşmaktadır.

7. Öğrencilerin rekreasyonel faaliyetlere eğilimleri ve katılımlarına engel olan faktörler baba eğitim durumlarına göre farklılaşmaktadır.

8. Öğrencilerin rekreasyonel faaliyetlere eğilimleri ve katılımlarına engel olan faktörler ailenin aylık gelir durumuna göre farklılaşmaktadır.

9. Öğrencilerin rekreasyonel faaliyetlere eğilimleri ve katılımlarına engel olan faktörler yaşamlarını çoğunlukla geçirdiği yer değişkenine göre farklılaşmaktadır.

10. Öğrencilerin rekreasyonel faaliyetlere eğilimleri ve katılımlarına engel olan faktörler haftalık boş zaman sürelerine göre farklılaşmaktadır.

11. Öğrencilerin rekreasyonel faaliyetlere eğilimleri ve katılımlarına engel olan faktörler boş zamanlarını değerlendirmede ne sıklıkla günlük çekme durumlarına göre farklılaşmaktadır.

12. Öğrencilerin rekreasyonel faaliyetlere eğilimleri ve katılımlarına engel olan faktörler okulundaki rekreasyonel alanların yeterlilik durumuna göre farklılaşmaktadır.

13. Öğrencilerin rekreasyonel faaliyetlere eğilimleri ve katılımlarına engel olan faktörler okulundaki rekreasyonel alanları haftalık kullanma sürelerine göre farklılaşmaktadır.

14. Öğrencilerin rekreasyonel faaliyetlere eğilimleri ve katılımlarına engel olan faktörler illerindeki rekreasyonel alanların yeterlilik durumuna göre farklılaşmaktadır.

15. Öğrencilerin rekreasyonel faaliyetlere eğilimleri ve katılımlarına engel olan faktörler illerindeki rekreasyonel alanları kullanma sıklıklarına göre farklılaşmaktadır.

Araştırmanın varsayımları:

1. Araştırmamızı yaptığımız örneklem grubu toplam evreni tam olarak temsil etmektedir.

2. Ölçekte bulunan sorulara deneklerin verdikleri cevapların kendilerince en doğruyu yansıttığı varsayılmaktadır.

3. Uygulanan ölçeğin geçerliliği ve güvenilirliğinin tam olduğu varsayılmaktadır.

Araştırmanın sınırlılıkları:

1. Araştırma, 2019-2020 eğitim ğretim yılında Malatya ilindeki ortaöğretim kurumlarına devam etmekte olan 1762 ğrenci ile sınırlıdır.
2. Araştırma verileri, veri toplama aracından elde edilen veriler ile sınırlıdır

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Zaman Kavramı ve Zamanın Önemi

Zaman sadece gerçeğin gerçeği değil, aynı zamanda deneyimlerimizin ve eylemlerimizin perspektifidir. Zaman, insanların bugün hayatlarını zenginleştirmek ve buna göre uyum sağlamak için her zaman planladıkları şeydir. Zaman hayatın kendisidir, zamanı anlamlı kılmak gerekir. Zaman, fazla düşünmediğimiz bir andır. İnsan varoluşundan beri zaman her zaman çok önemli olmuştur. Zaman anlayışı, her alanda insani gelişme ve başarıda önemli bir rol oynar. Zaman kavramı toplum ve bireyler için geliştirilmiştir. Bu anlayış altında iş hayatını, sosyal ilişkileri, eğlence ve boş zaman alışkanlıklarını düzenleyen toplum, diğer toplumlara göre çok daha gelişmiştir (12).

Günlük konuşma içerisinde serbest zaman ve çalışma dışı zaman benzer kavramlar olarak kullanılmaktadır. Çalışma dışı zaman, bireyin yaşamını idame ettirmesi için çalıştığı zamandan arta kalan zamandır. Bu zaman diliminde birey, günlük yaşamsal ihtiyaçlarını karşılamakta ve kendi isteğine bağlı olarak bu zamanını kullanmaktadır. Serbest zaman ise bireyin çalışma hayatı ile ilgili olmayan zamandır. Bu zaman diliminde birey zorunlu ihtiyaçları dışında farklı uğraşlar edinebilir (13).

Zaman hayattır ve zaman kaybetmek hayatı israf etmek demektir. Zamanı etkin kullanmak önemli hale gelir. Bu aynı zamanda bir eğitim ve medeniyet meselesidir. Eğitim, okul ve çevre sorumluluğu ile bütünleştirilmiştir. Zamanı iyi kullanmak için önce kendinizi anlamalısınız. Zamanı iyi kullanabilmek, verimli ve etkili olabilmek aynı zamanda biyolojik ve fizyolojik ihtiyaçları karşılamak için zaman birimi ile dinlenme ve eğlenmeye ayrılmış zaman birimi arasında iyi bir denge kurma becerisine bağlıdır. Hayata giren ve hayata bağlanan bir kişi için zaman anlayışı çok önemlidir. Zamanın önemini tam olarak anlamak, zamanı tam olarak kullanabileceğimiz anlamına gelmez, ancak zaman yönetimini etkin bir şekilde kullanabilmeyi gerektirir (12).

Herhangi bir işi verimli kılmak ve amacına ulaşmak için, önce neden gerekli ve önemli olduğunu anlamalısınız. Bu doğrultuda zaman yönetiminin önemini kontrol etmekte fayda var. Günümüzde zaman yönetimi, kişisel ve kurumsal hayatımızda giderek daha önemli bir konu haline geldi. Bu nedenle, iş ve özel hayatımızı olumlu yönde etkilemek ve alışkanlıkları geliştirmek için zaman ayırmak gerekmektedir (14).

2.2. Boş Zaman Kavramı

Boş zaman kavramı genellikle zaman kavramıyla birlikte açıklanır. Boş zamanı yalnızca iş dışındaki zaman olarak tanımlamak bazı temel hatalara yol açabilir. Bu nedenle, bu alanda çalışan birçok araştırmacı, boş zamanları açıklamak için bir kez daha zamanı kullanır, bu sadece para kazanmak için harcanan zamanı değil, aynı zamanda diğer zorunlu görevler için harcanan zamanı da arttırır. Bu durumda, boş zaman kavramını anlamının en iyi yolunun, zaman kavramını dikkatlice çalışmak olduğu söylenebilir (15).

Boş zaman; boş zaman süresi, boş zaman aktivitesi ve boş zaman deneyimi unsurlarından oluşmaktadır. Boş zaman süresi, meşguliyetlerden arta kalan zamanı göstermektedir. Süre unsuru subjektif olmayan bir özelliktir. Aktivite unsuru kişilerin özgür iradeleriyle seçimini göstermektedir. Deneyim unsuru ise çıktıyı ifade etmekte, özgür iradeyle seçilen aktivitelerin kişilerde oluşturduğu zevk ve tatmin hislerinden meydana gelmektedir (16).

Boş zaman kavramı önümüze birbirinden oldukça farklı cevaplar koymaktadır. Genelde boş zaman, çalışmanın zıttı olarak düşünülür. Ama birinin çalışması başka birinin boş zamanı olabilmekte ve birçok aktivite hem boş zamanın hem çalışmanın özelliklerini taşımaktadır. Zorunluluklardan kurtulmanın, çoğu zaman boş zamanın en çekici yanı olduğu düşünülür. Ama iş dışı çoğu aktivite - örneğin; ev işleri, sosyal, gönüllü ve toplum aktiviteleri-hatırı sayılır zorunluluk kapsamaktadır. Günümüz toplumunda boş zamanın önemi artmaktadır. Teknolojinin gelişmesiyle birlikte, sanayide ve çeşitli çalışma alanlarında kişi başına düşen emeğin azalması, insanların boş zamanlarının artmasına neden oldu ve bu, insanların görevlerinden kurtuldukları an. Buna ek olarak, insanlara boş zamanlarını geçirmeleri için birçok hizmet sağlamak için canlı bir endüstri yaratıldı (17).

2.2.1. Boş Zaman Kavramının Tarihsel Gelişimi

Boş zamanın farkına varan ve bu zamanı kullanmaktan keyif alan Antik Yunandaki bir kaç Yunanlı insanlık tarihini yüzyıllar boyunca etkileyen, savaşlar çıkartan, yeni milletlerin doğmasına ve birçok ulusun yok olmasına neden olan bir sistemi ortaya çıkardılar; Kölelik. Antik Yunandan başlayarak Orta Çağın sonlarına kadar boş zamanı değerlendirme aktiviteleri soylular sınıfını içine alan aktiviteler olmuştur. Antik olimpiyatlardaki sporcular soylu sınıfına ait olan bireylerden oluşmuş, olimpiyatlara katılma şartı olarak soylu olma şartı aranmıştır. Endüstri devriminde de bu durum değişmemiştir; İşçileri cesaretlendirin, haftada 72 saat çalışmanın gerekli ve doğal olduğunu düşünüyorlar. Bu dönemde, sadece zengin

aristokrasi boş zamanlarından yararlanabilir. İlk toplumlarda boş zamanın ortaya çıkışı dinsel günlerde yapılan dualar, avlanma, tohum ekme ve hasat toplama gibi gerekliliklerin başarıya ulaşması için yapılan ayinlerin bir parçasıdır. Dualar, danslar, adaklar ve ziyafetler, iş dünyasının bir parçası olmuştur. Görüldüğü üzere ilkel toplumlarda boş zaman teması yapılan bir işin sonucu olarak rahatlama ve işin başarısını kutlama şeklinde karşımıza çıkmaktadır (17).

Toplumlar geliştikçe boş zaman kavramında da değişiklikler belirginleşmeye başlamıştır. Sanayi Devriminden Günümüze kadar geçen sürede boş zaman tanımının son hali de şekillenmeye başlamıştır. I. Sanayi Devriminin ardından şehirler büyümüş, nüfus, kasaba ve köylerden koparak şehirlere göç etmiştir. Kentsel nüfusun artması ile birlikte kalabalıklaşma, yoksulluk, suç, iş saatlerinin artması ve çocukların çalıştırılması gibi tümüyle boş zaman karşıtı bir yapı gelişmiştir. Buna karşın ise II. Sanayi Devrimi ile bu durum tam tersine doğru şekillenmiştir. Sürekli gelişen teknoloji, sanayileşme ve mekanize çalışma ortamı, özellikle 1930'lardan sonra insan yaşamındaki çalışma ve yaşam koşullarını hafifletmiş ve daha fazla boş zaman sağlamıştır. Bunun yanında hükümetler işçilerin çalışma saatlerini günde en fazla 8 saat olarak belirlemiş ve bunu kanun ile güvence altına almışlardır. Bu bağlamda, boş zaman kavramı günümüzün modern sanayi toplumunun yapısal özelliğini oluşturmaktadır. Bilim ve teknolojideki gelişmeler boş zaman kullanımını etkilemiş, otomobil, uçak gibi ulaşım araçları parklara, plajlara, kamp alanlarına ve tatil yerlerine uzun mesafeler kat etmeyi kolaylaştırır. Ayrıca tarımsal mekanizasyonun gelişmesi, ev aletlerinin makineleşmesi ve çalışma saatlerinin kısaltılması gibi pek çok gelişme, insanların daha fazla boş zamana sahip olmasını sağlamıştır (17).

2.2.2. Boş Zamanın Temel Fonksiyonları

Boş zamanın üç temel fonksiyonu bulunmaktadır. Bunlar dinlenme, eğlenme ve gelişim fonksiyonlarıdır.

1. Dinlenme Fonksiyonu

Vücut yıpranmasını ve gerginliği giderici işlevi vardır ve dinlenme, iyileşme veya iş sonrası stres ve yorgunluk hissine sahiptir. Erken sanayi devriminde, günlük çalışma saatlerinin 12-15 saat olduğu zamanlarda, işçilerin boş zamanları, yalnızca fiziksel güçlerini geri kazanarak dinlenme işlevlerini yerine getirebiliyordu. Çalışanların boş vakti, yalnızca bir sonraki iş gününe fiziksel olarak hazırlanmak anlamına gelir. Günümüzün sanayileşmiş toplumunda, çalışma saatleri ve çalışma dışı saatler, eğlence, fiziksel ve zihinsel iyileşme için

aktif veya pasif rekreasyon faaliyetleri (örneğin, az egzersiz, yorgunluk ve genellikle rekabetçi seyahat ve sağlık olmayan) şart koşan modern insanlar Aktiviteler, balık tutma, yürüyüş, kayak veya TV izleme nedenleri, uyurken para iadesi gibidir (12).

2. Eğlenme Fonksiyonu

İnsanlar artık birçok spor ve eğlence faaliyetine aktif olarak katılıyor ve spor ve eğlenceye olan bu ilgi, 20. yüzyılın başlarındaki trendlerin büyümesinden etkileniyor. Sağlıklarına, duygularına, fiziksel ve zihinsel duygularına olan vurguları artmış ve artmaya devam etmektedir. Günümüzde insanlar ne kadar çok boş zaman faaliyetine katılırsa o kadar başarılı olurlar ve statüleri iyileşir. Eğlenceye yapılan vurgu günlük hayatta da görülebilir. İnsanlar boş zamanlarında günlük endişeleri ve stresi azaltmak için eğlenmek isterler. Bu istek ve uygulama sevinci, bireyler üzerinde bir dereceye kadar olumlu bir etkiye sahiptir, böylece endişelerini ve stresi azaltmaktadır (12).

3. Gelişim Fonksiyonu

Gelişimin işlevi, insanların zihinlerini günlük faaliyetlerin otomasyonundan kurtarmayı, daha geniş sosyal katılım için bir temel oluşturmayı ve bencil faaliyetleri değil, insanların kişiliğini geliştirme ve gösterme eğilimini içerir. Gelişimin işlevi bir işlev olarak ortaya çıkar ve bireyin karar verme sürecine önemli bir katkı sağlar. Birey, iş ve sosyal yaşamında olayları farklı bakış açılarından görme yeteneğine sahip olduğu bir davranış oluşturabilir. İnsanların fiziksel ve zihinsel yorgunluğunu azaltarak, bu faaliyetler insanlara fiziksel ve zihinsel yaratıcılık sağlar. Bu durum kişisel gelişime olanak tanımaktadır (12).

2.3. Serbest Zaman

Serbest zaman dünyada sanayileşmiş ulusların sahip olduğu ve değerlendirdiği bir vakittir. Gittikçe ilerleyen teknoloji insanları daha çok ve daha kusursuz üretim düzenekleri ile tüketim ürünleri sağlamaktan ziyade, aynı zamanda çalışma süresinden farklı olarak serbest zaman olgusunu oluşturmuşlardır. Bu oluşturulan serbest zaman olanakları toplumların ve bireylerin hayat içerisindeki tecrübelerini geliştirme olanağı sunmaktadır (18).

Günümüzde yaşam biçimi hâline gelen serbest zaman en geniş tanımıyla şöyledir: Serbest zaman; dışardan gelen baskılara bağlı kalmadan şahsi kontrolün edinildiği, kişilerin hür düşünceleriyle tercih ettikleri ve belirli kaidelere bağlı kalmaksızın eğlenme ve mutluluk hissi veren, herhangi bir maddi karşılığın olmadığı, doyuma ulaştırıcı tecrübelerin edinildiği,

enerji ve güç sarf ederek canlanmak, tazelenmek böylece fiziksel, zihinsel ve ruhsal yönden tekrardan hazır duruma gelmek için ayrılan zaman olarak tanımlanmaktadır (19).

Serbest zaman kavramı farklı algılanabilmektedir. Serbest zaman kavramı bireyden bireye algılamada farklılıklar göstermektedir. Kimi bireyler arzularını gerçekleştirdikleri zamanı serbest zaman olarak algılamakta, başkaları iş dışı veya zorunlu olmadan yapılan işlerin dışındaki vakit olarak düşünebilirler (18).

Boş zaman ve serbest zaman farklı kavramdır. Serbest zaman boş zamanı da içine alan, daha geniş bir zaman dilimidir. Rekreasyon planlaması serbest zamanı içerir. Serbest zamanlardaki bazı etkinlikler organize edilebilir. Serbest zaman sürecinde yapılan birçok faaliyetler ise düzenlenmeden, planlamadan bireyin kendi hükümleriyle oluşturduğu etkinliklerdir. Bağ bahçe işleriyle uğraşmak, piknik yapmak, kitap okumak, TV seyretmek ve müzik dinlemek gibi (16).

Serbest zaman, çalışma saati ve öz bakım gibi gerekli bireysel etkinlikler dışında geçirilen zaman dilimidir. Bir başka deyişle beslenme, uyku, işe gidip gelme, ev işleri, ödev yapma ve okula gitme gibi zorunlu faaliyetlerin öncesi veya sonrasında dinlenmeye ayrılan ve isteğe bağlı geçirilen zaman dilimidir. Bireyin serbest zamanda yaptığı etkinliklerde doyuma ulaşması gerekir (20).

Bireyin serbest zamanı kendisi tarafından programlanacağı gibi rekreasyon programları tarafından da düzenlenebilir. Serbest zamanın neyi ifade ettiği sınıflandırılmasıyla anlaşılır. Serbest zaman nitelik ve nicelik özelliklerine göre sınıflandırılabilir. Serbest zaman kişinin özünü yansıtan, bilincin ve bedenin yüksek ruhsal durumları olarak gören, fikir yürütmeyi bilen, alçak gönüllü olmayı amaçlayan, aşk, heyecan sahibi ve bilge olmayı hedefleyen özelliklere sahiptir. Bu özellikler zamanın değerlendirilmesindeki ana öğeleri belirtir. Serbest zaman olumlu ya da olumsuz düşünülebilir. Olumlu kullanımı olarak turizm, konserler, sportif faaliyetler, okuma vb. iken, olumsuz kullanımı aşırı hızlı araç kullanmak, içki ve sigara içmek olarak ifade edilebilir. Serbest zamanı tek bir tanımla sınırlamak zor olsa da içerdiği temel yaklaşımlara göre irdelenebilir: Vakit, aktivite, bilinç hali ve kültürel olarak dört esas yaklaşımı kapsamaktadır. Zaman olarak çalışma disiplini, uyumak ve diğer gereksinimleri karşıladıktan sonra geriye kalan vakti ifade eder (18).

2.4. Rekreasyon Kavramı

Rekreasyon faaliyetleri, bağımlılık zincirini kırmayı ve onu kişisel yaşamın zorunlu sorumlulukları arasında tutmayı amaçlayan sistematik olarak planlanmış müdahalelerdir. Rekreasyon faaliyetleri, bireylere yaşamlarında güçlü bir güce ve kontrole sahip olma, enerji, heyecan ve coşku gibi ihtiyaçlarını karşılama ve yaşamlarına değer katma konusunda olumlu fırsatlar sunar. Rekreasyon, fiziksel ve zihinsel olarak yenilenmek için birçok aktif veya pasif boş zaman faaliyetinin gerçekleştirilmesini ifade eder. Eğlence aktiviteleri, bireylere ilham verme ve gençleştirme işlevi görür ve bireylerin sorunları çözmeleri ve iyi vakit geçirmeleri için fırsatlar yaratır. Rekreasyon, fiziksel bir gelişim veya yapı değil, psikolojik bir ses olarak kabul edilir. Bir kişiyi önermek, yaşam tarzındaki psikolojik tepkiye karşı bir tutum, tutum ve kişisel tepkidir. İnsanların kendilerini keşfetmelerini, eğlence yoluyla kabul görmelerini ve denge kazanmalarını sağlayan bir araç vardır. Sınırlı bir süre özgürce yaşayabilme yeteneği olan eğlence, bireysel eksiklikleri ve zayıflıkları ortadan kaldırabilen, onlara barış içinde yaşamayı öğreten ve bireyler arasındaki ilişkileri aktif olarak yönlendirebilen bir olgudur (16).

Rekreasyon gitgide daha önemli hale geliyor, hayatın her kesiminden insanın günlük hayatında oluyor. İnsanların boş zamanlarında çeşitli ölçekleri ve zamanları vardır; şehirlerde ve kırsal alanlarda açık veya kapalı alanlardan veya pasif veya aktif olarak faaliyetlere katılırlar, amaç kaçmak, dinlenmek, gezmek, sağlık, bir araya gelmek, heyecanlanmak ve yaşamaktır. Rekreasyon gitgide daha önemli hale geliyor ve hayatın her kesiminden insanların günlük yaşamlarında oluyor. İnsanların boş zamanlarının farklı ölçek ve zamanı vardır. Kentsel ve kırsal alanlarda iç ve dış mekân aktivitelerine ya da kaçış, dinlenme, seyahat, sağlık, bir araya gelme, heyecan ve yaşam amacıyla pasif veya aktif olarak faaliyetlere katılmaktadırlar (12).

Rekreasyon etkinlikleri, spor, seyahat, sosyal ve yaratıcı faaliyetler vb. Boş zamanlarda kullanılan tüm faaliyetleri kapsar. Eğlence; İnsanların ağır iş yükünü, rutin yaşam tarzını, fiziksel ve zihinsel sağlığını çevreye uygun olmayan şekilde geri kazanmak, korumak ve sürdürmek için işe ayrılan zaman ve zorunlu ihtiyaçlara ek olarak kişisel memnuniyet sağlayacaktır. Bu faaliyetler, kalan bağımsız ve ilgisiz boş zamanlarında gönüllü veya gönüllü olarak bireysel veya gruplar halinde gerçekleştirilir. Yine eğlenceli; insanların gönüllü olarak katıldığı ve zorunlu davranışlar dışında sınırlı bir yaşam süresi için doyum sağlayan etkinliklerdir (15).

2.4.1. Rekreasyonun Sınıflandırılması

Rekreasyon etkinlikleri çok çeşitlilik arz ettiğinden, rekreasyon ve rekreasyon etkinliklerinin sınıflandırılması çeşitli kriterler içermektedir. Bu sınıflandırmada esas alınan prensip genel olarak bireylerin rekreatif faaliyetlere katılmalarında ki amaç, istek ve arzu duyguları olmaktadır. Bu nedenle rekreasyon çeşitli gruplarda ele alınarak incelenmiştir. Karaküçük yapmış olduğu sınıflandırmada rekreasyonu öncelikle amaçlarına göre sınıflandırmış bu amaçları ise dinlenme, kültürel, toplumsal, sportif, turizm ve sanatsal amaçlar olarak sıralamıştır. İkinci olarak ise yaş, faaliyete katılan sayıları, zaman, mekân ve sosyolojik muhtevaya göre olmak üzere çeşitli kriterlere göre sınıflandırmıştır. Akasen ise ticari, sosyal, uluslararası, estetik, fiziksel ve orman rekreasyonu olmak üzere rekreasyon faaliyetlerini belirli eylem ve durgunluk hallerine göre sınıflandırmıştır (21).

Bununla birlikte; Karaküçük rekreasyonu sınıflandırırken kişilerin amaçlarını göz önünde tutarken; rekreasyonun sınıflandırılmasında mekân, amaç ve fonksiyon gibi kriterlerin etkin rol oynadığını savunulur (21).

Rekreasyonun sınıflandırması farklı şekillerde yapılmaktadır. Bu ayrımlardan biri rekreasyon faaliyetlerinin yapıldığı yere göre yapılan ayırmadır. Bu ayrımı açık ve kapalı alan rekreasyonu olarak ayırmak mümkündür. Rekreasyonun sınıflandırılmasında diğer bir ayırım da bu faaliyetlerin birey tarafından tek başına veya grup halinde yapılıyor olduğudur (21):

Rekreasyonun sınıflandırılması, kültürden kültüre veya ülkeden ülkeye göre de değişiklik göstermiştir. Örneğin İngiltere’de rekreasyon; yerel yönetim ve rekreasyon merkezlerinde, kapalı ve açık alanda yapılmak üzere sınıflandırılmıştır. Açık havada spor, oyun alanları, golf sahaları ve stadyumlarda yapılmaktadır. Kapalı alanları ise; yüzme havuzları, spor salonları ve jimnastik salonları oluşturmaktadır. Eğlence aktiviteleri kentsel ve kırsal eğlence aktiviteleri olarak ikiye ayrılabilir. Şehrin rekreasyon faaliyetleri de kapsamlı bir ticari potansiyel yaratmıştır. Şehirlerin ve modern kentsel alanların büyüklüğü ve gelişme düzeyi ile karşılaştırıldığında, bu sektör daha fazla performans gösterebilir. Özellikle gelişmiş ve modern şehirlerde çok işlevli, işlevsel ve özel merkezlerde toplanan eğlence ve eğlence mekânlarıyla karşılaştık. Öte yandan, kırsal rekreasyon faaliyetleri, insanların genellikle kısa ve uzun boş zamanlarında şehir dışına çıkarak yaptıkları faaliyetleri içerir. Bunlar; günlük geziler, hafta sonu sporları ve tatil eğlenceleri veya kaplıcalara, plajlara, kış sporları merkezlerine, turizm ve uzun mesafeli gezileri içeren hafta sonu gezilerine giderek kısa molalar gibi çeşitli aktivitelere ayrılır (17).

Önce mekân kavramının tanımlanması gerekir. Mekân teriminin Arapçadan gelen Osmanlıca bir kelime olmasından dolayı çoğu literatürde modern karşılığı ‘uzay’ olarak bilinmektedir. Mekân/Uzay (İng. space) Arapçadaki omak manasına gelen kevn ile alakalıdır. ‘İngilizce (space) ve Fransızca (l’espace) mekân kelimelerinin izleri Latince spatium ve Yunanca stadion kelimelerine kadar götürülebilmektedir. Stadion bir uzunluk biriminin sınırı olarak bilinir. Ayrıca koşu yolu, yarış alanı, bir gaye için kenara konmuş bir bölge, dans alanı, bahçe gibi anlamlara da gelebilmektedir. Spatium ise stadion’un karşılığı olmanın yanında ‘mesafe’ olarak (veya ‘boy’, ‘aralık’) çevrilebilecek Yunanca distema teriminden gelmektedir. Topik (topic), topoloji, topografya, toponim ve ütopya kelimeleriyle ortak bir kökene sahip olan topos, somut olan ‘yer’ ile ilişkilendirilirken; korografi (şehir ve bölge haritalandırması), koroloji (belli bir bölgedeki coğrafi konumlar arasındaki ilişkilerin incelenmesi) ve korometri (arazi ölçme bilimi) gibi özel teknik terimler haricinde günümüzde kullanımda olmayan chora, soyut olan ‘mekân’ ile ilişkilendirilmektedir (22, 14).

Mekânına göre ekorekreatyon ya da "Açıklık", dış mekan (22) ve ayrıca sanat, kültür, eğitim, oyun ve terapi (tedavi) olarak adlandırılır. Etkinliğe göre kapalı alanda eğlence aktiviteleri bulunmaktadır. Boş zaman etkinlikleri esnektir. Her ortamda yapılabilir (23). Mekan açısından eğlence, açık alan ve kapalı alan olarak ikiye ayrılır (24).

- **Açık Alan Rekreatyonu**

Başta sanayileşme ve kentleşme nedenleriyle açık hava rekreatyonlarına gereksinim artmıştır. Açık alan rekreatyonu (outdoor recreation); evrenin bir parçası ve katılımcı arasında iletişimde olabilen ve kişinin tamamıyla kendi fiziksel, sağlık, ruhsal ve sosyal çıkarları üzerine gerçekleştirilen boş zaman faaliyetleri olarak açıklanabilir. Açık alan faaliyetleri; suda (deniz, akarsu, göl), karada, havada yapılan faaliyetlerin tamamıdır. Bu durumda piknik, dağcılık, doğa yürüyüşleri, kuş gözlemciliği, bitki gözlemi, yayla şenlikleri, doğada uygulanan eğitim faaliyetleri, su ve su altı aktiviteleri, yamaç paraşütçüleri ve yamaç paraşütleri, uçurtma şenlikleri gibi aktiviteler değerlendirilmelidir. Doğadaki tüm sporlar ekstrem sporlar olarak yorumlanabilir (6).

Açık alan rekreatyonu tüm boyutları ile ele alıp detaylı şekilde incelenmesi yapılmıştır. Açık alan rekreatyonları çok çeşitlidir (21).

1- Dağ Aktiviteleri (Mountain Activities): Kanyon geçişleri (canyoning) Yürüyüş (trekking), kaya tırmanışı (rock climbing), dağ bisikleti (mountain biking), motorsiklet gezisi

(motorbike expedition), kayak yapmak (skiing), kar kaykayı (snowboarding), buz tırmanışı (ice climbing).

2- Orman Aktiviteleri (Forest Activities): Macera parkı (adventure park), vahşi hayat safari turu (wildlife safari), kamp yapmak (camping), kuş gözlemciliği (birdwatching), fil safarisi (elephant safari), ağaca tırmanmak (tree climbing).

3- Plaj ve Deniz Aktiviteleri (Beach and Sea Activities) Snorkelling: Su üstü sporları (surface water sports), scuba diving, parasailing, tekne balıkçılığı (boat fishing), rüzgar sörfü (wind surfing).

4- Tatlı Su Aktiviteleri (Fresh Water Activities): Su kayağı (sea kayaking), olta ile balık tutmak (angling), kano (canoeing), nehirde kürek çekme (rafting), su sporları (water sport).

5- Hava Aktiviteleri (Aero Activities): Balon (ballooning), paragliding (yamaç paraşütü).

6- Çöl Aktiviteleri (Desert Activities): Çöl jeep safari (desert jeep safari), deve safari (camel safari).

7- Aile Eğlencesi (Family Fun): Safari park, lunapark (amusement park).

8- Kültürel ve Tarihi Etkinlikler (Cultural & Historical Activities): Arkeolojik kazılar (metal detecting), yerli kültürler (indigenous cultural), açık müze gezisi (museum) (21).

Ekorekasyon (doğada boş zamanları değerlendirme) merkezlerine ve temel unsurlarına göre ayrılırlar.

1) Merkezine göre, üç kategoriye ayrılmıştır: a-kaynak odaklı: doğa araştırması, kampçılık, yürüyüş, dağ bisikleti, kaya tırmanışı, balıkçılık ve avcılık; b-araç merkezli: su kayağı, yelken, piknik, yüzme, bisiklet; c -Kullanıcı merkezli: çeşitli spor aktiviteleri, parkta tiyatro veya konser izleme.

2) Öğelerine göre iki kısma ayrılmıştır: a- doğal çevre, özellikle vahşi doğal çevre, açık hava boş zaman deneyiminin en önemli odak noktasıdır; b- doğal çevre ile katılımcılar arasındaki etkileşim veya değer dahil olmak üzere ilişki ve etkileşimdir (22).

Açık hava rekreasyon faaliyetleri çok zengindir. Birçok kişi çoğunlukla açık havada etkinlik göstermeyi daha çok yeğlerler. Kapalı ortamlardan çok, tabiatla iç içe geçirilen zaman daha fazla kıymetlidir. Mesela kültürümüzde ilkbaharın gelişi bayram olarak kutlanır. Bunun

sebebi halkın açık havada daha çok zaman geçirmelerine imkân tanıyan hava durumunun değişmesidir. Açık havada yapılan etkinliklerin bedeni ve zihni, ve ruhi yönden faydaları vardır. Yeşil ortamda veya ormanlık alanda yürüyüş yapmak, bisiklete binmek ve kayak yapmak; kişilerin fiziksel aktivitesini artırabildiği, temiz havaya uygulayabildiği ve sosyal aktiviteler sağlayabildiği için kişisel sağlık üzerinde olumlu bir etkiye sahiptir. Burada yeşil terimi "doğal" olarak kabul edilebilir. Yani bu durumda denizde, gölde ve nehirde yüzmeyi veya balık tutmayı da düşünebilirsiniz. Ayrıca bu açık hava aktivitelerinde insanlar ekip olarak çalışmayı, sorumluluk almayı, risk almayı, yeteneklerini keşfetmeyi ve kişisel tatmin sağlamayı öğrenirler. Bu, açık hava etkinliklerinin sosyal faydaları ile ilgili olabilir (25).

Egzersiz yapmanın bir yolu açık hava rekreasyonlarıdır. Açık hava rekreasyon faaliyetlerinin doğaya zarar vermeyecek şekilde ayarlanması gerekir. Ayrıca ülkemizde bireyler açık hava rekreasyonlarına yeteri kadar para ayıramamaktadır. Yerel yönetimlerin bu etkinlikleri finanse etmesi gerekir (25).

• **Kapalı Alan Rekreasyonu**

Kapalı alan (indoor) rekreasyonu, bireyin boş zamanlarını daha verimli değerlendirmesi ve yaşam kalitesini arttırması için kapalı mekânlarda yaptığı rekreasyon etkinliklerini içermektedir. Kapalı alan rekreasyonu mesai saati sonrasında resmi kurumlarında, hususi şirketlerde, ya da özel mekânda yapılan etkinlikleri kapsar. Dolayısıyla kapalı alan rekreasyonu insanların kendi eliyle yaptıkları alanların ergonomik (işbilimsel) koşullarını sağlayarak her türlü yararlı etkinliğin içinde bulunduran bir rekreasyon çeşididir (26).

Kapalı mekân rekreasyonu, halkın istifadesine sunulmuş kapalı ortamlarda ve evlerde yapılan rekreasyonel etkinliklerdir. Kapalı mekân rekreasyonu 18 maddelik etkinlikten oluşmaktadır (21):

1. Spor, çocuklar, gençler, iş dünyası, özel ilgi alanları ve sosyal dernekler ile kulüpler, belediyeler, müzeler, halk eğitim merkezleri ve işletmeler vb. Çocuklar, gençler, kadınlar ve yaşlılar için organizasyonlar. Grup aktiviteleri kullanırlar.

2. Kapalı alanlardaki sergi, defile gibi sanat ve zanaat etkinliklerine katılmak ya da izlemek.

3. Bilgilendirme ziyafeti etkinlikleri.

4. Performans, müzik, yaz ve sporla ilgili faaliyetler.

5. Psikolojik ve fiziksel rehabilitasyon faaliyetleri.
6. Pasif katılımcı, yani seyirci olarak etkinlik.
7. Kampüs rekreasyon faaliyetlerinin fiziksel ve zihinsel, akademik faaliyetleri.
8. Çocuklara yönelik ticari faaliyetler (oteller, alışveriş merkezleri vb.).
9. İşbirliği ve yardım faaliyetleri
10. Müzeler, sanat galerileri, yer altı şehirleri ve diğer kapalı alan etkinlikleri.
11. Yaşlıların, engellilerin ve yetimlerin yaşadığı toplu yaşam merkezlerinde yapılan faaliyetler.
12. Kapalı çarşılar, tarihi yapılar, konaklar, saraylar, kütüphaneler, dini mekanlar, oteller, banyolar ve vakıf işleri gibi korunan yerlerde tanıtım faaliyetlerini teşvik edin.
13. Kongre, kutlama vb. toplantılara katılmak.
14. Kapalı alanlardaki sıhhatli hayat etkinliklerine katılmak (hamam, sauna, kaplıca).
15. Kurs ve sertifika programlarına katılmak (el sanatları, güzel konuşma, yabancı dil, vb.).
16. Kapalı ortamlardaki şans oyunları, kâğıt oyunları, tavla, satranç vb. etkinliklere katılmak veya izlemek.
17. Evlerdeki rekreasyon faaliyetlerine katılmak (bakım-onarım yapmak, televizyon izlemek, radyo dinlemek, kitap okumak, dinlenme vb.), arkadaş ziyaretleri (21).
18. Türk kültüründe önemli yeri olan kahvelerdeki etkinliklere katılmak (21).

Bireyin Etkinliklere Katılma Şekline Göre Rekreasyon

Bireyin etkinliklere katılması bireysel veya grup şeklinde olabilir. Sosyolog Neumayers'a göre, rekreasyon insanın kişisel veya toplu olarak gerçekleştirdiği faaliyetlerdir. Kendi içinde özgürlük ve haz duygusu veren özelliğe sahiptir. Her iki durumunda da, bireysel ya da grupta, rekreasyonun kişinin duygusal, fiziksel ve sosyal durumdan gelişmesinde önemli rolü vardır. Literatüre bakıldığında, rekreasyonun başka faaliyetlerden ayrılan birçok temel özelliği bulunmaktadır (27).

- **Bireysel Olarak Etkinliklere Katılma**

Rekreasyonun öncelikli amacı bireysel fayda sağlamaktır. Katılımı etkileyen unsurların başında yine bireysel faktörler vardır. Bireysel faktörler, bireyin hangi hayat döneminde olduğu, ihtiyaçları, ilgi alanları, hareketleri, becerileri, yetiştiriliş biçimi ve şahsiyeti etkilidir (28).

- **Grup Olarak Etkinliklere Katılma**

Her birey bir grup içinde (ailede) doğar ve toplumsal özellikleri bu grup içinde alır. Bireylerin çevresine uyma çabaları toplumu oluşturur (27). Grup etkinlikleri bir sosyalleşmedir.

Grup olarak yapılan etkinlikler rekreasyon faaliyetlerini daha eğlenceli hâle getirir. Rekreasyon bireysel olarak yapılabileceği gibi insanların grup halinde serbest zamanlarını değerlendirmeleri şeklinde de olabilir. Bireyler, grup aktivitelerine katılımları vasıtasıyla bir grubun üyesi olur ve o grubun niteliklerini taşırlar. Grup etkinliklerine geziler, takım sporları yarışmaları, toplu müzik ve toplu piknik aktiviteleri misal verilebilir (29).

Kampüs rekreasyonları öğrenci grupları ile yapılır ve öğrencilerin grup içi davranışlarını geliştirir. Birey, grup faaliyetlerine aile olarak da katılabilir. Aile, akran grupları resmî olmayan sosyalleşme kanallarıdır (27).

2.4.2. Rekreasyonun Özellikleri

Eğlencenin özellikleri konusunda bir fikir birliğine varmak zordur çünkü insanlar ilgi alanlarına, dürtülerine, hedeflerine ve katılım şekillerine göre farklı anlayışlar gösterebilir (17).

İnsanlar ve boş zaman arasında bir bağlantı vardır. Eğlence, bu alanlara katılan bireylerin hedeflerini karşılayan ortak bir hedeftir. Bu ortak amaç, boş zamanın özelliklerini belirler.

Rekreasyonun temel özelliklerini kapsamlı olarak şu şekilde belirtilebilir;

- Boş zaman aktivitelerinin seçimi gönüllü olmalıdır.
- Eğlence faaliyetleri insanlara özgürlük hissi verir.
- Faaliyetlere devam etme ve katılma zorunluluğu yoktur.
- Boş zaman etkinlikleri boş zamanlarında yapılır.

- Rekreasyon aktiviteleri, her yaştan ve cinsiyetten insanın aktivitelere katılmasına izin verir.

- Rekreasyon faaliyetlerinde "inisiyatif" bireye bırakılmalıdır.

- Rekreasyon faaliyetleri çeşitli açık veya kapalı alanlarda, her mevsim ve iklim şartlarında uygulanabilir.

- Rekreasyon, aktivite gerektirir.

- Rekreasyon aktiviteleri çeşitli aktiviteleri içerir.

- Rekreasyon, zevk ve neşe sağlayan bir aktivitedir.

- Rekreasyon faaliyetleri genellikle uygulanmaktadır.

- Rekreasyon faaliyetleri, insanların kendilerini ve yaratıcılıklarını ifade etmelerini sağlayan faaliyetleri içermelidir.

- Rekreasyonun herkes için bir amacı vardır.

- Rekreasyon faaliyetlerinin katılımcılara kişisel ve sosyal özellikler getirmesi beklenir.

- Rekreasyon, toplumun geleneklerine, geleneklerine, ahlakına ve manevi değerlerine uygun olmalı ve sosyal değerlerle çatışmamalıdır.

- Rekreasyon aktiviteleri, ikinci veya daha fazla aktiviteyi yaparken bir aktivite yapmakla ilgilenmenizi sağlar.

- Rekreasyon faaliyetleri tatil amaçlı seyahat edenler tarafından gerçekleştirilir. Diğer bir deyişle, bu faaliyetler ve uğraşlar başkaları tarafından başkaları için yapılamaz.

- Vasıflı veya vasıfsız personel tarafından veya rekreasyonel faaliyetler için organize olmayan alanlarda planlanabilir veya planlanmamış olabilir.

- Rekreasyon, eğlence faaliyetlerine katılma deneyimidir. Katılma arzusu önceden belirlenmiştir.

Sonuç olarak, eğlence faaliyetleri, boş zaman, ifade özgürlüğü ve seçim özgürlüğü içinde gerçekleştirilen faaliyetlerdir. Bireyler bu etkinlikleri, kendini gerçekleştirme, rahatlama ve eğlence gibi kişisel ihtiyaçlarını karşılamak için kullanırlar (12).

2.4.3. Rekreasyonun Faydaları

Rekreasyon eğitimiyle topluma faydalı olacak bireyler yetiştirilebilir. Lise dönemi demek ergenlik demektir. Ergenlik döneminde rekreasyon etkinlikleriyle gençler kendilerini daha mutlu hissedeceklerdir. Gençler psikolojik sıkıntılarını atlatarak rahatlayacaklardır (27).

Rekreasyon etkinliklerinin kişisel ve toplumsal yararları vardır (30):

1. Bireye kendini anlatma olanağı sunar,
2. Bireyin yaratıcılığını artırır,
3. Kişilere yeni deneyimler sağlar,
4. Arkadaşlık ilişkileri kurulu ve bireyin toplumsal çevresi genişler,
5. Mutlu ve sağlıklı bireyler olur,
6. Bireyin üretkenliği ve yaratıcılığı artar,
7. Bireylerin ruh sağlığı korunur,
8. Yaşam seviyesinin yükselmesinde katkıda bulunur,

1. Fiziksel Faydaları

Değişik yaş gruplarına – özellikle orta yaş üstü gruplara – fiziksel fayda sağlar. Teknoloji gelişince makineleşme arttı. Makinelerin kullanılması ile beraber bireylerin hareketleri kısıtlandı. Bu eylemsizlik yanında birçok rahatsızlığı da getirmektedir. Hastalıklardan kurtulmanın en tesirli yolu fiziki aktivitelerdir. Rekreasyon etkinliklerinden biri olan sporun, kapalı ve açık mekân eğlencelerinin faydaları inkâr edilemez. İnsan sürekli hareket eden bir varlık olduğu için hantallık rahatsızlık verir. Çocuğun doğumuyla organları ve vücut düzenleri gelişir ve büyümeye başlar. Hayatın devam ettirilebilmesi için eyleme gereksinim vardır. Sağlıklı yaşam için uygun bir fiziksel yapı ve fiziksel aktivite şarttır. Düzenli fiziksel aktivite birçok rahatsızlığı önlemede tesirlidir. Beden sağlığıyla beraber psişik ve tinsel yaşamda da sağlıklı gelişim gereklidir (30).

2. Toplumsal Faydaları

İnsanlar doğal özellikleri bakımından sosyal bir varlıktır. İnsanlar birbiriyle sadece temel fizyolojik ihtiyaçlarını karşılamak için ilişki kurmazlar aynı zamanda sosyal ihtiyaçlarını da gidermek için de ilişki kurarlar. Sosyalleşme süreci uzun bir zaman dilimidir. Rekreasyon aktiviteleri toplumsallaşma için bir fırsattır ve bakım evresidir. Rekreasyonda

edinilen tutumlar bütün hayatı etkiler. Bu süreçte arkadaş grupları ve aile önemli vasıtalarıdır. Birey grup faaliyetlerine katılarak sosyal gereksinimlerini karşılar veya ortam oluşturur. Bu bireyde doyum duygusu oluşturur. Böylece birey kendini tanır ve kimliğini tanımlayabilir. Birey serbest zaman etkinliklerine girerek kendisi için ikinci bir kimlik oluşturma fırsatı yakalar. Serbest zaman etkinliklerine katılmak birçoğu için statü yükseltme anlamına gelir. Komşuluk, birlik ve arkadaşlık bağları bu etkinliklerle güçlenir. Serbest zaman etkinliklerine gruplar halinde katılanlar arasında bir dayanışma oluşur. Bu faaliyetlerde üyeler tanışır. Böylece serbest zaman faaliyetleriyle toplumda yaşamın niteliği gelişir (14).

Sürekli olarak çağdaşlaşan toplum hayatı bir taraftan kişilerin güven seviyesini yükseltirken, öte taraftan kişilerin kalabalıklar içinde yalnızlaşmalarına ve içlerine kapanmalarına sebep olmaktadır. Rekreasyon etkinlikleri ile kişilerin ve toplumda grup grup insanların bir araya gelmesini sağlar. Buna ilaveten serbest hareket ve fikir imkânı ve yardımlaşma ile demokratik bir toplumun ortaya çıkmasını kolaylaştırır. Bu, fiziksel ve sosyal ihtiyaçlarını karşılayan kişinin psikolojik eğlenceden de yararlandığı anlamına gelir. İnsanlar, iş ve sosyal yaşamda yaşam standartlarını düşürme sorunuyla karşı karşıyadır. Bu olumsuz durumların insan psikolojisi üzerinde olumsuz bir etkisi olacaktır (25).

3. Psikolojik Faydaları

Öncelikle ruh sağlığı psikoloji ile alakalıdır. Psikolojik fayda durumu, bireyin ruh sağlığını anlatır. Ruh sağlığı bireyin kendisiyle ve çevresiyle uyum içinde olmasıdır (14).

Olgun insan demek ruhsal olarak sağlıklı birey anlamına gelir. Ruhsal bakımdan sağlıklı, olgun insan hoşgörülü ve güvenilirdir. Böyle bir kişiliğe sahip olan insan toplumda bir yeri ve görevi olduğunun bilincindedir. Yeteneklerini yararlı işlerde kullanır. Çağdaş yaşamın yoğunluğu ve problemleri bireyin sinir sistemini deforme ederek yorulmasına ve tahammül gücünün azalmasına neden olabilir. Yenilenmek ve uzaklaşmak için bireyler değişik bir çevre içerisine katılıp moral kazanmak ihtiyacı hissederler. İnsan serbest zamanlarını pozitif biçimde değerlendirince fiziki, zihni unsurların birleşmesinden doğan bir şahsiyet edinir. Bu etkinlikler sebebiyle bireyler hoşgörülü olur ve saldırganlık eğilimleri azalır. Serbest zaman faaliyetleri yalnızlığı giderir. Birey dışa dönük kişilik geliştirir. Ortam değiştirme ile bireyler, üzerlerinde olan baskıdan kurtulurlar. Rekreasyon aktiviteleri pozitif psikolojik etkiler yapar. Rekreasyon yalnız rahatsızlıkların önlenmesi için değil aynı zamanda psikolojik sıhhatin korunmasında da bir vasıta (14). Rekreasyon faaliyetleri bir bütünlük

içinde olursa hem fiziksel hem de ruhsal yararlar sağlanır. Serbest zamanı değerlendirmenin bireylere sağlayacağı psikolojik faydalar şu şekilde sıralanabilir (31):

- Çevresel değişiklikler, doğa ve kırsal alanlar zihinsel gerilimi azaltır,
- Bir insanı tatmin edebilir, moral verebilir ve onu mutlu edebilir,
- Eğlence faaliyetlerine katılmak insanların durumunu iyileştirebilir,
- Kişilik gelişimine rehberlik eder,
- Kişinin suç işleme eğilimini azaltır,
- Yaratıcılığı geliştirir,
- Entelektüel hayatı iyileştirir,
- Kişisel beceri ve yeteneklerin gelişmesini sağlar,
- İş başarı oranını ve iş verimliliğini artırır,
- Grup eğlencesi kişisel yalnızlığı ortadan kaldırır,
- Bu faaliyetler bireylere dışa dönüklükler geliştirme fırsatları sunar.

2.4.4. Rekreasyona Katılımın Önündeki Engeller

Rekreasyona katılımın önündeki engeller bireysel, bireyler arası ve yapısal olmak üzere üç çeşittir. Konu ile ilgili çalışmalarda “engeller”, “bariyerler”, “kısıtlamalar” veya “sınırlamalar” terimleri kullanılmaktadır (29).

1. Bireysel Engeller

Rekreasyona katılımın önündeki engellerin başında bireysel olan engeller gelmektedir. Bireysel engellere “içsel kısıtlar” da denmektedir (28).

Bireylerin rekreasyonel aktivitelere katılımı kısıtlayan unsurların saptanması bu sahada çalışan idareciler, rekreasyonla ilgili ileriye yönelik stratejik plan ve program yapan araştırmacılar için değerlidir. Yine farklı kültürlerde ve çeşitli gruplar üstünde süreli aralıklarla engelleri bertaraf etmeye yönelik araştırmaların yapılması etkinlikleri artırmak açısından önemlidir (32).

Birey aslında kişiliktir. Kişilik özelliklerini etkileyen ve bireysel farklılıklara yol açan birçok faktör vardır. Kişiliği etkileyen faktörlerde bireyin, ailenin, toplumun, arkadaş gruplarının vb. Biyolojik ve kültürel faktörlerini, coğrafi ve fiziksel faktörleri, kitle iletişim

araçlarını ve bu araçların kullanımını, algılarını, alışkanlıklarını, düşünme yapısını ve arzularını gösterebilir (33). Bireysel engeller kültürel, eğitimsel, sosyal, ekonomik ve demografik unsurlardan oluşur.

- **Kültürel Faktörler**

Boş zaman davranışını eğitim, psiko-sosyal, ekonomi, demografik özellikler, bilişsel, duyuşsal, fizyolojik ve farklı kültürel birçok faktör etkiler (34). Serbest zaman etkinlikleri bireyin kendisini geliştirmesini sağlayarak sosyokültürel uyumlarını olumlu yönde etkiler (29).

Serbest zamanı değerlendirme eğilimleri etkileyen etmenler; zevkler ve algılama yaş, cinsiyet, gelir durumu, meslek, eğitim düzeyi, medeni durum, aile yapısı, çocuk sayısı, konut özellikleri, kültürel durum, ekonomik gelişmişlik düzeyi olarak tespit yapılmıştır (35).

- **Eğitimsel Faktörler**

Bilgi eksikliğinden dolayı tahsillerine devam eden öğrenciler rekreasyon faaliyetlerine katılmaya arzulu olsa da rekreasyon aktivitelerine katılamamaktadırlar (32).

Öğrencilere yeterli rekreasyon eğitimi verilmediğinden etkinliklere katılım az olmaktadır (34). Ayrıca kadınların eğitim seviyesi arttıkça rekreasyon etkinliklerine katılım engellerinin azaldığı görülmüştür. Yine bir araştırmaya göre rekreasyon etkinliklerine katılım “düşük eğitim düzeyi”ndeki bireylerin daha yüksek ortalama puana sahip olduğu saptanmıştır (36). Sonuç olarak eğitim düzeyi yükseldikçe rekreasyonel etkinliklere katılım artmakta, azaldıkça da düşmektedir.

- **Sosyal Faktörler**

Arkadaş eksikliği ve bireylerin içinde buldukları sosyal oluşum rekreasyonel etkinliklere katılımın önündeki bir engeldir (28).

Yapılan bir araştırmada “sosyal ortam eksikliği”nin rekreasyonel etkinliklere katılımı engellediği tespit edilmiştir. Yine diğer bir çalışmada ise kültürel etkinliklerin gerçekleştirilebilmesi için gerekli tesislerin yetersiz olması kişilerin rekreasyonel etkinliklere katılmaları durumundan büyük kısıtlamalar oluşturmakta diye bildirilmektedir (34).

Rekreatif etkinlikler 5 grupta toplanabilir: 1. Kültür, Sanat ve Elishleri, 2. Dağcılık, Kış Sporları, 3. Tabiat ve Yeşil Turizmi, 4. Sosyal Hayat İlişkileri, 5. Deniz ve Kum” (37).

Kısaca sosyal faktörlerin kısıtlayıcıları arasında az gelişmişlik, eğitimsizlik, inanç baskısı, kapalı ve açık alan ortamlarının eksikliği, kültürel faaliyetlerin yetersizliği ve sosyal hayat ilişkilerinin zayıflığı sayılabilir (38).

- **Ekonomik Faktörler**

Türkiye’de rekreasyonel etkinliklere katılımın önündeki en önemli engel ekonomik durumdur (39). Kişilerin serbest zamanı değerlendirme etkinliklerine katılımındaki en önemli etken iktisadi kuvvetlerdir (37).

İlerlemiş memleketlerde rekreasyonel sportif etkinliklerin yanı sıra, değişik kültürel ve mesleki aktivitelerle insan ögesinin, içtimai ve ekonomik kalkınmasına daha çok fayda sağlanmaktadır. Yaşanan ekonomik bunalımlar, din, dil, ırk, eğitim, kültür vb. farklılıklar toplumdaki bireyleri zamanla birbirinden uzaklaştırmaktadır (34). Ayrıca farklılaşan iktisadi durumlar ile şehirler plansız kentleşme ve gecekonduyla kuşatılmış, şehrin gereksinimi olan yeşil sahalara yerine bloklaşmış yapılanmalara izin verilerek, şehirler yaşanması olanaksız betonarme yığınlar haline getirilmiştir. Bu durumda; rekreasyonel etkinliklerin yapılacağı alanlar azalmış ve dolaylı olarak kişilerin bunalımlarından kurtulacağı yerler iktisadi şartlara bağlı olarak ta değişmiştir. Bugün bunalımlı, birbirlerinden daha farklı, ortak bir paylaşımı kalmamış bireylerin meydana getirdiği değişik bir kent-toplum görünümü oluşmuştur. Kentliler şehir ortamından kaçarak kırsal alanlardaki rekreatif ortamlara meyletmeye başlamıştır (38).

Ülkemizde gençliğin rekreatif etkinliklerine katılamamasının nedenleri irdelendiğinde finansal yetersizlikler, örgütlenememe ve yeterli bir boş zaman eğitimi verilememesi gibi öğelerin etkili olduğu saptanmıştır (40).

Yapılan diğer araştırmaya göre rekreasyonel alan katılımcıların gelir seviyesi kısıtlayıcılar içerisinde daha fazla etkili olan özellik olarak saptanmıştır (41). Rekreasyonun başta gelen belirgin engelleyicileri finansal nedenlerdir. Sonuç olarak, kişilerin rekreatif etkinliklerine katılımındaki en önemli etken ekonomik durumlarıdır (37).

- **Demografik Faktörler**

Demografik değişkenlere göre eğlence faaliyetlerine katılmanın önündeki engeller arasında kadınlar kişisel engellerden erkeklere göre daha fazla etkilenmektedir. Eğitim düzeyinin yükselmesiyle engelleri algılama düzeyi de artmış, zaman boyutundaki engelleri algılama düzeyi de artmıştır. Evli ve bekârlar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar

vardır ve ayrıca yaş grupları arasında engellilik düzeyinde önemli farklılıklar vardır. Sonuç olarak, bir fark oluşmuştur (34).

Sosyo-ekonomik durum, kültürün temel unsurlarından biridir, bu nedenle sosyo-demografik faktörlerle güçlü bir etkileşime sahip olduğu için çok önemlidir ve sosyo-demografik faktörler, boş zamanları kısıtlayan bir diğer önemli faktördür (42).

Eğlence literatüründe kullanılan yöntemde, katılımcıların cinsiyet, ırk / etnisite, yaş, eğitim düzeyi, boy ve kiloları tasarlanarak yaklaşık 6 değişken içeren bir ölçek hazırlanmıştır. Alt gruplar da analizde karşılaştırıldı. Boş zaman farkındalık ve bilgi düzeyi; yaş, ırk / etnik köken ve sosyoekonomik durum gibi farklı sosyodemografik özelliklere sahip bireylerle ilgilidir. Batılıların, Batı ülkelerinde sosyal eğlence mekânlarının kullanımının kısıtlanmasının önünde bir engel olarak bilgi eksikliğinden yaşlılara göre daha fazla bahsettikleri tespit edilmiştir (43).

Kısaca zaman içinde gözlenen değişikliklere göre bireylerde izleme araştırmalarının sürdüğünü, rekreasyon alanları ve hizmetleri hakkındaki algılar, rekreasyon hizmetinin kullanımını teşvik etmek gerektiğini ortaya koymaktadır. Çalışan kişilerin ve öğrencilerin rekreasyon hizmetlerine daha çok gereksinimi var. Ancak rekreasyon hizmetleri hakkındaki farkındalık yaş ilerledikçe düşmektedir ve sosyo-ekonomik durum zayıfladıkça da azalmaktadır. Batıya doğru gidildikçe rekreasyon farkındalığı yükselmektedir (43).

2. Bireylerarası Engeller

Sosyalleşme duygusal zekâ yeteneklerini kullanabilme kabiliyetine sahip olmaları bakımından bireylerde kişisel farkındalık yaratmaktadır. İş saati ve özel bakım dışında kişinin tamamen özgürce kendisine ayırdığı zamanda yapılan rekreasyon faaliyetleri kişilerin bireylerarası iletişim açısından sosyal yeteneklerini ve ilişkileri yürütebilme becerilerini geliştirebilmektedir. Buna ilaveten serbest zaman etkinlikleri kişilerin ait olma duygusunu geliştirmekte ve grup dinamiğine uyumlarını sağlamaktadır. En temel psikolojik gereksinimlerden olan sosyalleşme ihtiyacını karşılamak zorunda olan bireyler, diğer bireylerle etkileşim içinde olmakta ve bireysel gelişimlerini artırmaktadırlar. Herhangi bir gruba ait olduğunu hisseden ve eğlence aktiviteleri yoluyla sosyalleşen bireylerin ortak karar verme, ortak eylem, ekip motivasyonuna destek ve liderlik gibi temel kişilik özelliklerini fark etme ve tanıma olasılıkları daha yüksektir. Rekreasyon faaliyetleri, gruptaki girişimci kişilerin sosyal ve bilişsel yetenekler kazanmasını sağlayan en önemli faktörlerden biridir (44).

- **Aile**

Aile yaşamın başından itibaren bireyin kendi alt-kültür değerlerini öğrenmeye başladığı bir kurum olarak boş zaman davranışlarının temelini oluşturan ve yönlendiren ilk ve en önemli sosyal çevredir. Her zaman olduğu gibi lise gençliğinde de farklı konulardaki davranışları ailelerin etkisi altındadır. Ancak kentleşme sonucunda aile yapısı değişmiştir. Gençlerin boş zamanlarını nasıl değerlendirdiklerini ailenin genel tutumu belirler. Aileler yaygın olarak gençlerin serbest zamanlarında ders çalışmasını ya da bir işe girmesini istemektedir. Arkadaşlarıyla birlikte olma ve spor yapma vb. faaliyetler hor görülmektedir. Birey boş zaman değerlendirme rolünü sergilemeyi aile içinde öğrenir. Bireyin toplumsallaşması önce ailesi ile bağlantılı olmaktadır. Çocukluk dönemindeki boş zaman değerlendirme durumu, yetişkinlik dönemindeki boş zaman değerlendirme ile paraleldir. Bireylerin pek çoğu boş zamanlarının büyük bir kısmını aile üyeleri ile birlikte isteyerek geçirmektedirler (45).

Bireyin boş zaman davranışına etki eden önemli bir faktör “aile yaşam çemberi” dönemidir. Aktivitelerin çoğu “ev-merkezli” olmaktadır. Ailece genellikle çocukların isteğine göre tatile çıkma, pikniğe gitme ya da yürüyüşe gitme faaliyetlerine ek olarak televizyon izleme, dost, akraba ziyaretleri başta gelen boş zaman aktiviteleri arasındadır. Ailenin çocuk sayısı ve yaşları rekreasyonel aktivitelerde önemli bir değişkendir. Ailede anne ve babanın çalışıp çalışmaması da önemli bir değişkendir. Annenin çalışıyor olması, kendisinin harcayacağı az bir boş zamanı kalmasına sebep olmaktadır. Bunun yanında her iki eşin çalıştığı ailelerde tek eşin çalıştığı klasik ailelere göre, çocukları ile daha fazla kaliteli zaman geçirmekte ve derslerine yardımcı olmaktadır. Klasik aileler ise çocukları ile daha çok oyun oynamaktadırlar. Çağdaş kent ailesinde boş zamanların değerlendirilmesi genellikle ev dışında olmaktadır. Çünkü konutlar yetersiz, özgürlükler sınırlı, iş yaşamı yorucu, spor müsabakalarını seyretme, eğlence sanayisi, seyahat olanakları, kitle iletişiminin gelişmesi aileyi evde değil dışarda boş zaman geçirmeye yönlendirmektedir. Ancak ailede müzik dinleme, kitap okuma, sohbet, çiçek ve evcil hayvan bakımı, el işleri, komşu gezmeleri vb. etkinlikler yapılabilmektedir (46).

- **Çevre**

Çevre doğal ve sosyal olarak ikiye ayrılır. İnsan birebir diğer kişilerle, doğayla ve sosyal çevresiyle etkilenen bir varlıktır. Toplum sosyo-kültürel bir durum olarak bilinçli kişi ve topluluklardan oluşur. Toplum, manevi kültür, maddi kültür ve toplumsal ilişkiler

bütünüdür. Üretim, yaşam ve rekreasyonel etkinliklerin sürdürülebilmesi için doğanın korunması gerekir (46).

Rekreasyon aktivitelerinde bireyi etkileyen çevreler şunlardır (46):

1. Aile ortamı.
2. Anlık ortam.
3. Arkadaş anları.
4. Okul ortamı.

Aile, okul, arkadaşlar ve çevre çevreye ek olarak, yaşam standartlarına göre üst, orta ve alt sosyal sınıflar da oluşturulur. Bir kişinin "statü grubu" yaşam tarzını belirler. İnsanların katıldıkları boş zaman etkinlikleri ile sosyal sınıfları arasında güçlü bir ilişki vardır. Çevre önemli bir sebep olabilir ama hepimizin bildiği gibi çevrenin herkes üzerindeki etkisi farklıdır. Bireylerin davranışları esas olarak çevrelerinden etkilenir. Gençler aileden ve daha sonra boş zaman faaliyetlerinde yaşam ortamından sorumludur (46).

Yerel kuruluşlar herkesin ulaşabileceği rekreatif alanlar düzenlemelidir. Boş zamanları en düşük sosyo-ekonomik konumda kişileri de kapsayan halkın sağlıklı geçirebilmesi ve stres atabilmesi için sportif, müzik ve sanat aktivitelerinin yapılabileceği tertip edilmiş çevreye gereksinim vardır. Bu çevre karşılıklı anlayışa dayanmalı ve çeşitli ırklara, cinsel tercihlere (özellikle batı toplumunda lezbiyen, gay, biseksüel ve transseksüel) ve inançlara demokratik şekilde hoşgörü gösterecek şekilde olmalıdır (42).

Artık çevre küresel bir boyutta korunmaya başlandı. Rekreasyonel aktiviteler için ilk başta korunmuş bir çevrenin olması lazım. Yaşam alanlarının korunması çağdaş dünyanın en önemli özelliklerinden biridir. Gelecek jenerasyonun psikolojik, fizyolojik ve sosyolojik iyilik durumlarının yüksek düzeyde olması hijyenik bir çevre ile mümkün olacaktır. Yaşam alanlarının korunması konusunda en büyük vazife ise yine bireylere düşmektedir. Çevre bilinci olan kişiler gelecek kuşaklar için son derece önemlidir. Rekreasyon etkinlikleri, yaşam alanının korunması, iyileştirilmesi vb. birçok konuda kişilerin ilerlemesine katkı sağlamaktadır. Rekreasyon etkinlikleri sürecinde tabiat ile bütünleşmeyi tecrübe edecek birey, günlük yaşamında doğaya saygısını yitirmeyecek ve sürdürülebilir çevre konularına azami katılım sağlayacaktır (33).

Rekreasyon kavramının anlamı ve içeriği çevresel şartlara göre değişebilir. Bireylerin rekreasyon ihtiyaçları artık yasayla düzenlenmiş çevreyle giderilebilmektedir (34).

- **Zaman**

Rekreasyon araştırmalarında aktivitelere katılımı kısıtlayan alt boyutlardan biri de zaman engelidir ve zaman engelinin 4 alt boyutu vardır (47):

- 1- Boş zaman saatlerinin uygun olmaması.
- 2- Yoğun alışma saatleri.
- 3- Boş zaman yetersizliği.
- 4- Program zamanlarının uygun olmaması.

Zaman, bireylerin ve yaşamın eşit değeridir. Basitçe ifade etmek gerekirse, zaman birbirini izleyen saniyeler, dakikalar, saatler, günler, aylar, yıllar ve yüzyıllardan oluşan soyut bir kavramdır. Eğitim için zaman etkili bir Şekilde kullanılabilir (21).

Serbest zamanı çözmeye yönelik ilk girişim MÖ 300 civarında gerçekleşti. Filozof Aristo, boş zamanı sınıflandırmak ve üç aşamada değerlendirmek için bir paradigma ve kalıcı bir model önerdi. Eğlendirici, rekreasyon ve düşünceli Aristoteles, bu üç ana fikre dayalı bir boş zaman olgusu oluşturdu (48).

Kırk üç yıl önce Hiyerarşık Boş Zaman engelleri Modeli boş zaman engellemeleri zerine Açık Alan Rekreasyon Kaynakları İnceleme Komisyonu (ORRRC) tarafından araştırılmıştır. Kişilerin boş zamanları konusundaki seçimleri ve boş zaman engellerinden kurtulmayı nasıl istediklerini anlamak, bazı insanların yaşam seviyesini artırmada faydalı olabilir. Boş zaman engellerine yönelik kuramlar boş zaman eğitimini verebilmektedirler. Temel kişilik özellikleri, boş zaman etkinliklerine yönelik güdülenmelerini etkilemek için engelleri aşma önemlidir (31).

Zaman kullanımı verimsiz ise toplum olumsuz etkilenecektir. Çağdaş toplumda, zamanın kullanımı profesyonel olmalıdır. Bilinçaltı zihin, belli bir süre (sabah ve akşam) algılayarak vücudumuzu uyardırmıştır. Plansız yaşam, zaman yönetimini zorlaştırır ve eğlenceye izin verilmez. Yeniliği kabul etmek istemeyen bireyler zamanlarını verimli kullanamaz ve zaman kaybedemezler. İkinil görevleri ortadan kaldırarak zamandan tasarruf etmelisiniz (47).

Zaman kullanım açısından dörde ayrılır (31):

- 1- Temel gereksinimlere ayrılan zaman: Uyku, yeme, giyinme vb.
- 2- Çalışmaya bağlı etkinlikler ve görevler için ayrılan zaman: İş, dev vb.

3- Serbest zaman-rekreasyona ayrılan zaman: Eğlence, spor, gezme vb.

Zaman yetersizliği eğlence, spor ve gezme gibi rekreasyonel etkinliklere katılmayı kısıtlayan engellerdendir. Bunun da temel nedenlerinden biri kent yaşantısının hızlı ritmi, teknolojik gelişmeler ve oluşan kalabalıklardır. Bunların hepsi zamanın kendisini, boş zamanı değerlendirme etkinliklerinde bir kısıtlayıcı olarak ortaya çıkartır (47).

3. Yapısal Engeller

Yapısal engeller; vakit, ulaşım, ekonomik kaynaklar, imkânların uygunluğu, aile yaşam döngüsü, iklim ve çalışma hayatı gibi harici kaynaklıdır. Bireysel engeller serbest zaman engelleri içerisinde en kuvvetli olurken, yapısal engeller en az kuvvete sahip olan engeldir (49).

İçsel (intrapersonal constraints) ve motivasyon çekiciler (motivations attractions) serbest zaman tercihlerini (leisure preferences) etkiler. Bunlar kişilerarası engellerle beraber (interpersonal constraints) kişilerarası uyumu ve koordinasyonu (interpersonal compatibility and coordination) etkiler. Hepsi yapısal engellerle (structural constraints) katılım düzeyini (level of participation) oluşturur (50).

Rekreasyonel aktivitelerine katılımı engelleyen yapısal kısıtlar bireyin karşısına tesis yetersizliği ve ulaşım zorluğu/erişilebilirlik olarak iki şekilde ortaya çıkar (51).

• Tesis Yetersizliği

Tesis yetersizliğine ilişkin daha çok yerel yönetimlere görev düşmektedir. Mahalli yönetimlerde serbest zaman ve rekreasyon etkinlikleri ile ilgili beklentiler ile ilgili ana temalar şunlardır (52):

Rekreasyon aktiviteleri için tesis olanakları gerekir. Tesis kalitesinin düşük olması birey için yapısal bir engel olarak görülmüştür. Tesislere erişim rahat ve hızlı olmalıdır. Bu nedenle tesisler insanların görebilecekleri ve gördüklerinde etkilenebilecekleri yerlere kurulmalıdır. Elbette tesisin içerisinde hangi imkânların bulunduğu insanlara duyurulmalıdır. Rekreasyonel kullanım amaçlı tesisler bir seri faaliyetlerin aynı zamanda yapılmasına imkân verecek şekilde tasarlanabilmelidir. Kuruluşlarda rekreasyonel amaçlı faaliyetlere katılmak isteyen bireyler için güç geliştirme, aerobik ve step salonları ve yeterli araç-gereç bulunabilir. Ayrıca tesisler değişik yaş gruplarına sunulmalı, kazalara karşı güvenlik önlemleri alınmalı, planlanan ve (spor, sanat, müzik vb. alanlarda) programlanmış etkinlikler ise uzman kişilerin liderliğinde yapılmalıdır (21).

- **Ulaşım**

Şehirleşmenin en temel sorunlarından biri ulaşımır. Şehirlerin fiziki planları ile ulaşım planlarının kompoze edilmesi ve bayındırlık seçeneklerine dikkat edilerek önceliklerin belirlenmesi, ana arterlerin şehir merkezine ve mesken alanlarına katılmasına sebebiyet vermektedir (52).

Ulaşım resmi kurumlar ve özel sektör tarafından yapılabilir. Yarışın ucuzluğundan yola çıkarak seyahate izin veren ulaşım departmanı, "lüks ve güvenceli, eğlence için bir yerden bir yere taşınan insanların eğlence ihtiyaçlarını ortaya çıkarıyor". Şehrin rekreasyonel faaliyetler için gerekli olan iç ve dış ortamlarının erişilebilirliği çok önemlidir. Ortam büyükse ihtiyaçlar ve işyerleri tesisin veya parkın talimat ve gereksinimlerine göre düzenlenmeli, böylece insanların ayaklarının ve ellerinin işaretler, resimler, sesler ve görme engelli kişilerle hissedilmesi sağlanmalıdır. Özel grupların (zihinsel engelliler, bedensel engelliler, yaşlılar, çocuklar, ev hanımları, kadınlar, yorgun işçiler) rekreasyon faaliyetlerine katılmaları teşvik edilmelidir. Bu çağda fazla kilo sorunu haline geliyor ve ulaşım için asansörlü büyük araçlar kullanılmalı. Sağlık müdahalesi ulaşımın odak noktasıdır. Ulaşılabilirlik sadece araç taşımacılığında değil, iletişim ve enerji taşımacılığında da yeterli olmalıdır. Bazen dünyanın birçok yerinde aynı anda dev bir ekranda eğlence etkinlikleri ortaklaşa düzenlenebilir. İstasyon faaliyetleri düzenlenmeli, doğal rekreasyon faaliyetleri planlanmalıdır. Yalnız kalırken, en yakın istasyonun nerede olduğunu ve iletişim olanaklarının nerede olduğunu da bilmeleri gerekir (21).

Bireylerde yaşadıkları bunalımlı şehir platformlarından uzaklaşmak ve boş vakitlerini değerlendirmek gayesiyle su kenarlarında boş vakitlerini değerlendirmektedir Ulaşım sorununda eve yakın olanakların olmaması, ulaşımın zaman alması, şahsi otomobile sahip olunmaması, yeteri kadar maddi imkânın olmaması alt değişkenler olarak görülmektedir. Rekreatif etkinliklere iştirakte en önemli nedenlerin başında ulaşım sorunu olduğu tespit edilmiştir. Rekreasyon programının her unsurunda olduğu gibi ulaşımında da planlama yapılmalıdır (53).

2.4.5. Rekreasyona Duyulan İhtiyaç

Eğlence ihtiyaçlarını açıklamadan önce, "talep" kavramının ne olduğunu ve insanlar arasında fark olup olmadığını anlamak gerekir. Genellikle duygusuzluk ihtiyacını ifade eder, ancak aynı zamanda bu duygunun üstesinden gelme veya doğa veya sosyal yaşamın neden olduğu gerekliliği ifade etme ihtiyacını ifade eder. Kişi bir şeyin eksik olduğunu hissettiğinde,

eksikliği telafi etmek için amaca yönelik eylemlerde bulunarak tatmin olmak ister. Amaca yönelik eylemler, ihtiyaçları karşılayacak şekilde tasarlanmıştır. Davranışı başlatmalı ve sürdürmeli. İhtiyaçlar, insanları fikir ve karakter ifade etme açısından doğrudan etkiler. Herkesin ihtiyaçları aynı olsa da çeşitliliği ve yoğunluğu farklıdır. Bazı insanlar çoğunlukla iyi beslenmiş olsa da, bazı insanlar ilginç olabilir (12).

Oyun oynarken bazıları ihtiyaçlarını karşılamak için tiyatroya ya da oyunlara giderken, diğerleri farklı bir şey buldular ya da tiyatronun kendisine aktif olarak katıldılar. İhtiyaç kavramından hareketle insanlar günlük yaşamdaki baskıyı hafifletmeyi ve kendilerini yenilemeyi umuyorlar. Bu noktada kendilerine hedefler koydular ve bu amaçla başvurdular. Bu uygulama, insan eğlencesine olan ihtiyacı ortaya çıkarmaktadır. Çünkü bireyler hayatlarında çeşitlilik ve farklılık isterler. Bu çeşitlilik ve farklılık, eğlenceye olan talebi belirler. Eğlence programı; boş zaman felsefesi planlama, yönetim, tesisler, aktiviteler ve işlevleri içerir. Bu anlamda programlama, beceri ve uygulama ile birleştirilmelidir. Çünkü eğlence, yönetim ve gözlemcilerin oynadığı önemli ve başarılı roller tarafından verilmektedir. Günümüzde eğlence bir değer artışı olarak görülüyor (52).

• **Rekreasyona Duyulan İhtiyacının Nedenleri**

Günümüzde insanlar yaşadıkları ve teknoloji geliştirdikleri ortamda hızlı tüketen ve yaşayan insanlar haline geldi. Bu durum fiziksel ve psikolojik bozulmaya neden olabilir. İnsanların iş yükü, stres, yorgunluk, biyolojik değişiklikler, hareketsizlikten kaynaklanan hastalıklar, ruhsal bozukluklar, yorgunluk, yaşam ortamındaki yeşil alanların azalması, nüfus artışı, ekonomik gelişme, makine ve robot kullanımı ve insan gücü kullanımının eşlik etmesi talep azalır. Artan boş zaman ve seyahat kolaylığı gibi tüm bu faktörler, eğlence talebini artırmaktadır. Eğlenceye olan talep, eğlence faaliyetlerinin kişisel ve sosyal çıkarlarından kaynaklanmaktadır. Bu faydalar aşağıdaki kategorilere ayrılabilir (12):

- Fiziki sağlık gelişimi yaratır,
- Ruh sağlığı kazandırır,
- İnsanı sosyalleştirir,
- Kişisel beceri ve yeteneğin gelişmesini sağlar,
- Rekreatif faaliyetler, insanın her yaş dönemindeki yaratıcılık gücünün geliştirilmesine hizmet eder,

- Çalışma başarısı ve iş verimin artırır,
- Ekonomik hareketi geliştirir,
- İnsanı mutlu eder,
- Toplumsal dayanışma ve bütünleşmeyi sağlar,
- Demokratik toplumun yaratılmasında imkân sağlar.

2.4.6. Rekreasyon ve Spor

Son yıllarda kitle iletişiminin ve halkla ilişkilerin gelişmesi sporun genel kamuoyuna yaygınlaştırılmasında aktif rol oynamasına rağmen spor bilincinin yayılmasına da yardımcı olmuştur. Spor profesyonel bir ruh değilse, bir eğlence aracı, yani amatör bir ruhla fiziksel egzersiz yapmak, kişinin fiziksel sağlığını iyileştirmek, rahatlamak, eğlendirmek ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamak için kullanılabilir. Eğlence faaliyetlerinde çeşitli spor dalları fiziksel egzersize dayalı veya eğlence amaçlı uygulanmakta ve eğlence faaliyetlerinin büyük bir bölümünü oluşturan spor eğlencesi olarak adlandırılmaktadır. Spor boş zamanlarının temeli fiziksel egzersizdir. Fiziksel egzersiz için boş zamanı kullanarak rahatlama ve dinlenme elde etmek için olumlu faydaların doğasını ve nedenlerini anlamak gerekir (15).

Spor, insanların eğlence ihtiyaçlarını karşılamak için önemli bir spor alanı sunsa da, eğlence faaliyetleri de sporun sosyal yayılımında ve spor başarısında önemli rol oynamaktadır. Boş zamanların artmasıyla birlikte spora katılım ve kendi kendine yapılan spor faaliyetleri de artmıştır. Boş zamanlarda spor faaliyetlerine aktif katılım oranının yüksek olması, sporun kişisel ve sosyal özelliklerinden kaynaklanmaktadır. Yine spor faaliyetlerine katılmak kolaylaştı, çalışmak rahat ve tüm yaş gruplarının, tüm cinsiyetlerin ve herkesin zevklerini ve ihtiyaçlarını karşılamayı seçme fırsatları var. Dünyanın tüm ülkelerinde kabul edilen gerçek, sporun yaşam kalitesini etkili bir şekilde iyileştirebileceği, sağlığı koruyabileceği ve iyileştirebileceği gerçeğidir (29).

Düzenli egzersizin ruh ve beden sağlığı üzerindeki olumlu etkilerini araştırmada kaydettikten sonra her yaşta insana egzersiz önermeye başladım. Spor, dans, iç ve dış mekân eğlenceleri boş zaman faaliyetlerinden biridir ve insan sağlığı için önemli ve göz ardı edilemez unsurlardır. Spor, en kapsamlı, çeşitli ve ilginç eğlence alanlarından biridir. Spor ve eğlence birbirini etkiler. Spor, insanların eğlence ihtiyaçlarını karşılayan önemli bir spor alanı olmasına rağmen, eğlencede sporun sosyal iletişiminde ve sporun başarısında önemli rol oynamaktadır. Hepimizin bildiği gibi, fiziksel aktiviteler fiziksel yetenekleri, psikolojik

yetenekleri (çevreye uyum sağlama, heyecanı kontrol etme, hayattan zevk alma, kişilik oluşturma vb.) ve sosyal yetenekleri (sorumluluk, işbirliği ve birlik, kurallara ve rekabete uygunluk vb.) geliştirecektir (17).

Bir bireyin spor faaliyetlerine katılma isteğini gerçekleştirme yolu ve düzeyi, konuyu anlamasına, ekonomik olanaklara, spor tesislerine, çevrenin teşvikine ve yönüne bağlıdır. Boş zaman aktivitelerinin değerlendirilmesinde spor aktiviteleri diğer boş zaman aktivitelerine göre daha popüler ve daha sağlıklıdır ve spor, boş zaman aktiviteleri içinde en popüler alanlardan biridir. Çünkü spor, her yaştan ve cinsiyetten insanın çeşitli eğlence ihtiyaçlarını karşılayabilir. Spor, insanlara açık veya kapalı alanlarda, ulaşım veya taşımasız, hafif veya sert, bireyler veya gruplar halinde, zamanla veya özelliklerine, çeşitliliğine, değişkenliğine ve sosyalliğine sahip olabilen çoklu seçenekler sunabilir. Araştırmalar, boş zaman sporlarını sevenlerin sayısının diğer aktivitelere katılanlardan daha fazla olduğunu göstermiştir (12).

Fiziksel aktivite, sosyal uyumu teşvik etmek, sosyal davranışları ve kişilerarası ilişkileri ideal seviyeye getirmek, sporu kitlelere yaymak için insanların boş zamanlarını kullanmak ve gelecek nesillerin fiziksel, zihinsel ve fiziksel sağlığını iyileştirmek için bir araçtır. Spor, spor yapan kişilerin bilinç, duygu ve isteklerini daha gelişmiş ve yetkin hale getiren bir davranış türüdür. Boş zaman sporları bir spor kavramıdır ve sloganı, bireylerin kendilerini yeniden şekillendirmesine, sağlığına kavuşmasına, yaşam kalitesini iyileştirmesine ve yabancılaşmadan kurtulmasına yardımcı olmayı amaçlayan "Herkes için Spor" dur (54).

Spor; ekonomik, sosyal ve kültürel gelişimin temel unsurları olan insanın beden ve ruh sağlığını iyileştirmek, kişilik oluşumunu ve karakter özelliklerinin gelişimini sağlamak, bilgi, beceri ve yetenekleri sağlayarak çevreye adaptasyonu teşvik etmek, birey, toplum ve ülke entegrasyonunu sağlamak birbirleri arasındaki birlik, bütünlük ve barış, belirli kurallara göre rekabet, heyecan, rekabet ve rekabet avantajı içinde rekabet eden faaliyetler olarak tanımlanabilir. Spor faaliyetleri, sosyal ve kültürel uyumu teşvik etmek, sosyal davranışları ve kişilerarası ilişkileri ideal bir düzeye çıkarmak, insanların boş zamanlarını spor faaliyetlerini kitlelere yaymak için kullanmak ve nesillerin fiziksel ve zihinsel sağlığını yükseltmek için bir araçtır. Toplumun tüm üyelerinin okul içi ve okul dışı sporlara, spor ve rekreasyonel faaliyetlere katılımı sağlanarak sağlıklı, güçlü, bireysel, özgür ve bilimsel düşünme yeteneklerine sahip oldukları anlaşılabilir (15).

2.5. Eğitim Kurumlarında Rekreasyon Aktiviteleri

Rekreasyon etkinliklerinin programlanabilmesi için boş zaman diliminin olması gerekir. Genç bireylerde serbest zamanı değerlendirme faaliyetlerine katılımlarının temin edilmesi için gençlerin rekreatif faaliyetlere katılım sıklıklarının, rekreatif etkinliklere katılımlarının önündeki engellerin ve rekreatif faaliyet çeşitlerinin iyi bilinmesi gerekir (55).

Ortaöğretim rekreasyon etkinliklerine katılımında kadınların ve annesinin eğitimi düşük olanların, annesi çalışmayanların ve mesleki liselerde eğitim görenlerin daha çok kısıtlayıcıyla karşılaştıkları tespit edilmiştir (56). Orta öğretim kurumlarındaki rekreasyon aktiviteleri kapalı ve açık mekânda da yapılabilir. Okullarda okul içi ve dışı etkinlikler ihmal edilmektedir (21).

2.5.1. Okul İçi Rekreasyon Aktiviteleri

Rekreasyon aktivitelerinin yalnız okul ortamı haricinde değil ayrıca okul dâhilinde de yapılabilmesi için gerçekleştirilecek olan eğitim programları buna göre düzenlenmelidir (57). 1987 yılı müfredatında okul içi etkinlikler planlanmıştır ancak ihmal edilmektedir. Bu yüzden okul yöneticilerinin bu konuya ilgilerinin çekilmesi gerekir. Okulların fiziki imkânları elverdiği ölçüde okul için rekreasyon aktiviteleri yapılmalıdır. Okullardaki rekreasyonel amaçlı tesislere ailenin ve işyerinin yakınlığı önemli bir değişkendir (21).

2.5.2. Okul Dışı Rekreasyon Aktiviteleri

Çocukların okul dışı rekreasyon aktiviteleri genellikle spor yapma şeklindedir. Rekreasyon aktivitelerinin okul dışında yapılması için hazırlanacak olan eğitim programları buna göre düzenlenmelidir (57). Devlet 1976 yılından itibaren okul dışı serbest zaman etkinlikleri için semt sahaları yapmaktadır. Buralarda okul yönetimi ve rehberlik servisi denetimiyle ders dışı etkinlikler yapılabilir (21).

3. MATERYAL VE METOT

3.1. Araştırmanın Modeli

Malatya ilindeki ortaöğretim kurumlarına devam etmekte olan öğrencilerin rekreasyonel faaliyetlere eğilimleri ve rekreasyonel faaliyetlere katılımlarına engel olan faktörlerin inceleneceği bu çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden betimsel ve taramaya yönelik bir araştırma modeli uygulanacaktır. Tarama modeli, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır ve araştırmaya konu olan birey, nesne, olay kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışmaktadır (58).

3.2. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evren ve örnekleme Cohen, Manion, Morrison'un 2000 yılında hazırladığı Örneklem Hesaplama Tablosu'na göre %99 güven aralığında Aralık 2019 itibarıyla 49.745 kişilik evrenden, en az 1.000 kişi olarak alınmıştır. Araştırmanın evrenini Malatya İlinde bulunan ortaöğretimde okuyan öğrencilerden 49.745 birey oluşturulmuş, araştırmanın örneklem grubunu ise Malatya İlinde bulunan ortaöğretim kurumlarına devam etmekte olan öğrencilerden tesadüfi yolla seçilmiş en az 2.000 gönüllü katılımcı oluşturulmuştur. Hatalı işaretlenmiş olan ölçek formları çıkartılmış 1762 tane ölçek geçerli sayılmıştır.

3.3. Verin Toplanması

Araştırmada veri toplama yöntemi olarak ölçek formu kullanılacaktır. Veri toplama aracı iki bölümden oluşmaktadır.

Kişisel Bilgi Formu: Ölçek formunun birinci bölümünde, araştırmaya katılan Malatya ilindeki lise öğrencilerinin kişisel bilgilerini tespit etmek amacıyla 16 sorudan (yaş, cinsiyet, okul, sınıftaki başarı durumu, annenin eğitim durumu, babanın eğitim durumu, ailenin aylık geliri, yaşamın yoğunluğunun geçtiği yer, haftalık olarak boş zaman süresi, boş zamanları değerlendirme şekli, okunan lisedeki rekreasyonel alanların yeterliği, okunan lisedeki rekreasyonel alanları kullanma sıklığı, ilin/ilçenin rekreasyonel alanların yeterliği ve il/ilçedeki rekreasyonel alanları kullanma sıklığı) oluşan "Kişisel Bilgi Formu" bulunmaktadır.

Boş Zaman Engelleri Ölçeği: Veri toplama aracının ikinci bölümünde ise Alexandris ve Carroll tarafından 1997 yılında geliştirilen ve Türkçeye uyarlaması Karaküçük ve Gürbüz tarafından 2006 yılında yapılan, Gürbüz, Öncü ve Emir tarafından 2012 yılında doğrulayıcı faktör analizi ile yapı geçerliği test edilen 6 alt boyut ve 18 maddeden oluşan “Boş Zaman Engelleri Ölçeği (BZEÖ)” bulunmaktadır (10). Boş Zaman Engelleri Ölçeği (BZEÖ), bireyleri boş zaman engellerini belirlemeye iten, (1) “birey psikolojisi”, (2) “bilgi eksikliği”, (3) “tesis” (4) “arkadaş eksikliği”, (5) “zaman” ve (6) “ilgi eksikliği” gibi 6 alt boyutu ölçmeye yönelik 18 maddeden oluşmaktadır. Bireylerin Boş Zaman Engelleri, “Kesinlikle Önemsiz (1)” ve “Önemsiz (2)”, “Önemli (3)”, ve “Çok Önemli (4)” şeklinde 4’lü likert tipi bir ölçektir.

Boş zaman engelleri ölçeği 18 maddeye ilişkin olarak hesaplanan Cronbach’s Alpha katsayısı 0.841’dir Ölçeğin bireysel psikoloji alt boyut ölçeğinin alpha katsayısı 0.654, bilgi eksikliği alt boyut ölçeğinin alpha katsayısı 0.789, tesis alt boyut ölçeğinin alpha katsayısı 0.765, arkadaş eksikliği alt boyut ölçeğinin alpha katsayısı 0.752, zaman alt boyut ölçeğinin alpha katsayısı 0.607 ve ilgi eksikliği alt boyut ölçeğinin alpha katsayısı 0.677’dir. Bu sonuçlara göre ölçeğin madde geçerliliklerinin güvenilir olduğu anlamındadır (Tablo 3.1).

Tablo 3.1. Ölçeğin ve alt boyutun güvenilirlik analizi

	n	Cronbah’s Alpha
Bireysel psikoloji alt boyutu	3	0.654
Bilgi eksikliği alt boyutu	3	0.789
Tesis alt boyutu	3	0.765
Arkadaş eksikliği alt boyutu	3	0.752
Zaman alt boyutu	3	0.607
İlgi eksikliği alt boyutu	3	0.677
Ölçeğin Tümü	18	0.841

3.4. Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen verilerin analizi SPSS 20.0 istatistik paket programında yapılmıştır. Verilerinin değerlendirilmesinde demografik özellikler için; frekans, yüzdeler kullanılmıştır. Boş zaman engelleri ölçeği puanı ve alt boyut puanlarının aritmetik ortalamaları, standart sapmaları, minimum- maksimum değerleri kullanıldı. Ölçeğin güvenilirliği Cronbach Alpha analizi uygulanmıştır. Boş zaman engelleri ölçeği ve alt boyutlarının normal dağılım gösterip göstermediğini belirlemek için çarpıklık ve basıklık

değerleri incelenmiştir. Normal dağılım gösteren verilerde parametrik testlerden bağımsız gruplar için t-Testi ve bağımsız gruplar için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yöntemi kullanılmıştır. Ayrıca tek yönlü varyans analizi (Anova)'nde, birimler arası farkların hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla da Tukey testi yapılmıştır.

Analizlerde anlamlılık düzeyi $p= 0.05$ olarak alınmıştır.

Tablo 3.2. Boş Zaman Engelleri Ölçeği Betimsel İstatistiği (N=1762)

	Ort.	ss.	Min-Max	Çarpıklık	Basıklık
Bireysel psikoloji alt boyutu	7.57	2.19	3.00-12.00	-0.285	-0.377
Bilgi eksikliği alt boyutu	8.14	2.44	3.00-12.00	-0.365	-0.505
Tesis alt boyutu	8.58	2.36	3.00-12.00	-0.472	-0.270
Arkadaş eksikliği alt boyutu	7.35	2.43	3.00-12.00	-0.060	-0.671
Zaman alt boyutu	7.75	2.16	3.00-12.00	-0.226	-0.270
İlgi eksikliği alt boyutu	7.33	2.41	3.00-12.00	-0.068	-0.570
Toplam puan	46.73	9.13	18.00-72.00	-0.370	0.640

Tablo 3.2 incelendiğinde; öğrencilerin boş zaman engelleri ölçeğinde elde edilen toplam puanın aritmetik ortalaması 46.73, çarpıklık değeri -0.370 ve basıklık değeri 0.640'dır. Bireysel psikoloji alt boyut ölçeğinin aritmetik ortalaması 7.57, çarpıklık değeri -0.285 ve basıklık değeri -0.377'dir. Bilgi eksikliği alt boyut ölçeğinin aritmetik ortalaması 8.14, çarpıklık değeri -0.365 ve basıklık değeri -0.505'dir. Tesis alt boyut ölçeğinin aritmetik ortalaması 8.58, çarpıklık değeri -0.472 ve basıklık değeri -0.270'dir. Arkadaş eksikliği alt boyut ölçeğinin aritmetik ortalaması 7.35, çarpıklık değeri -0.472 ve basıklık değeri -0.270'dir. Zaman alt boyut ölçeğinin aritmetik ortalaması 7.75, çarpıklık değeri -0.226 ve basıklık değeri -0.270'dir. İlgi eksikliği alt boyut ölçeğinin aritmetik ortalaması 7.33, çarpıklık değeri -0.068 ve basıklık değeri -0.570'dir.

4. BULGULAR

Bu bölümde araştırmada elde edilen verilerin istatistiksel analizleri yer verilmiştir.

1. Öğrencilerin demografik özelliklerine ilişkin tanımlayıcı bulgular.
2. Öğrencilerin boş zaman değerlendirme durumları ile ilgili tanımlayıcı bulgular.
3. Öğrencilerin demografik özelliklerine göre boş zaman engel durumlarına ilişkin bulgular.

4.1. Öğrencilerin Demografik Özelliklerine İlişkin Tanımlayıcı Bulgular

Öğrencilerin demografik bilgilerini elde etmek amacıyla; yaş, cinsiyet, okul, sınıf, sınıf başarısı, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu, gelir ve yaşadıkları yer soruları sorulmuştur. Öğrencilerin demografik özellikleri ile ilgili özellikleri Tablo 4.1’de bulunmaktadır.

Tablo 4.1. Öğrencilerin Demografik Özellikleri

Değişken	Gruplar	N	%
Yaş	14	205	11.6
	15	533	30.2
	16	512	29.1
	17	362	20.5
	18	134	7.6
	19	16	0.9
	Yaş ortalaması: 15.85±1.16		
Cinsiyet	Erkek	1012	57.4
	Kadın	750	42.6
Okul	Fen Lisesi	263	14.9
	Sosyal Bilimler Lisesi	230	13.1
	Anadolu Lisesi	679	38.5
	Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	590	33.5
Sınıf	Hazırlık	32	1.8
	9.Sınıf	609	34.6
	10.Sınıf	521	29.6
	11.Sınıf	433	24.6
	12.Sınıf	167	9.5
Sınıf başarısı	Düşük	141	8.0
	Orta	1213	68.8
	Yüksek	408	23.2

Tablo 4.1 incelendiğinde, araştırma grubundaki öğrencilerin 205’inin (%11.6) 14 yaşında, 533’ünün (%30.2) 15 yaşında, 512’inin (%29.1) 16 yaşında, 362’sinin (%20.5) 17 yaşında, 134’ünün (%7.6) 18 yaşında ve 16’sı (%0.9) ise 19 yaşındadır. Araştırmaya katılan kişilerin yaş ortalaması 15.85’dir. Öğrencilerin %57.4’ü erkek, %42.6’sı kadın, 263’ü (%14.9)

Fen Lisesi, 230'u (%13.1) Sosyal Bilimler Lisesi, 679'u (%38.5) Anadolu Lisesi ve 590'u (%33.5) ise Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinde okumaktadırlar. Öğrencilerin 32'si (%1.8) hazırlık sınıfındayken, 609'u (%34.6) 9, 521'i (%29.6) 10, 433'ü (%24.6) 11 ve 167'i (%9.5) ise 12. sınıftadır. Öğrencilerin 141'i (%8.0) başarı durumunun düşük olduğunu belirtirken, 1213'ü (%68.8) başarı durumunun orta ve 408'ü (%23.2) ise başarı durumunun yüksek olduğunu belirtmiştir.

Tablo 4.2. Öğrencilerin Demografik Özellikleri

Değişken	Gruplar	N	%
Anne Eğitimi	İlkokul	601	34.1
	Ortaokul	460	26.1
	Lise	409	23.2
	Üniversite	245	13.9
	Lisansüstü	47	2.7
Baba Eğitimi	İlkokul	288	16.3
	Ortaokul	422	24.0
	Lise	529	30.0
	Üniversite	434	24.6
	Lisansüstü	89	5.1
Gelir Durumu	1000-2000TL	384	21.8
	2001-3000TL	566	32.1
	3001-4000TL	316	17.9
	4001 TL ve üzeri	496	28.1
Yaşadığı yer	Köy/Kasaba	174	9.9
	İlçe	268	15.2
	İl	1320	74.9

Tabloya göre öğrencilerden 601'inin (%34.1) annesi ilkokul mezunuyken, 460'ının (%26.1) ortaokul, 409'unun (%23.2) lise, 245'inin (%13.9) üniversite, 47'sinin (%2.7) ise lisansüstü eğitim almıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin 288'inin (%16.3) babası ilkokul mezunuyken, 422'inin (%24.0) babası ortaokul, 529'unun (%30.0) babası lise, 434'ünün (%24.6) babası üniversite ve 89'unun (%5.1) babası ise lisansüstü eğitim mezunudur. Öğrencilerin 384'ünün (%21.8) aylık geliri 1000-2000 TL arasıyken, 566'sının (%32.1) 2001-3000 TL, 316'sının (%17.9) 3001-4000 TL ve 496'sının (%28.1) aylık geliri ise 4001 TL ve üzeri şeklindedir. Öğrencilerinin 174'ü (%9.9) köy/kasabada, 268'i (%15.2) ilçe ve 1320'si (%74.9) ise şehirde yaşamaktadırlar.

4.2. Öğrencilerin Boş Zaman Değerlendirme Durumları ile İlgili Tanımlayıcı Bulgular

Öğrencilerin boş zaman değerlendirme durumları ile ilgili tanımlayıcı bulgular Tablo 4.3 ve 4.4'te yer almaktadır.

Tablo 4.3. Öğrencilerin Boş Zamanı Değerlendirme ve Okudukları Liselerin Sahip Olduğu Rekreatiyonel Özellik Dağılımı

		N	%
Haftalık boş zaman süresi	1-3 saat	316	17.9
	4-6 saat	493	28.0
	7-9 saat	343	19.5
	10 saat ve üzeri	610	34.6
Boş zamanı değerlendirmede ne sıklıkla güçlük çekme	Her zaman	262	14.9
	Bazen	995	56.5
	Hiçbir zaman	505	28.7
Okulun sahip olduğu rekreatiyonel alanın yeterliliği	Kesinlikle yetersiz	388	22.0
	Yetersiz	277	15.7
	Kısmen	521	29.6
	Yeterli	453	25.7
	Kesinlikle yeterli	123	7.0
Okulun sahip olduğu rekreatiyonel alanları haftalık kullanma sıklığı	1-3 saat	775	44.0
	4-6 saat	309	17.5
	7-9 saat	100	5.7
	10 saat ve üzeri	38	2.2
	Kullanmıyorum	540	30.6
İl/İlçenin sahip olduğu rekreatiyonel alanların yeterliliği	Kesinlikle yetersiz	269	15.3
	Yetersiz	335	19.0
	Kısmen	611	34.7
	Yeterli	428	24.3
	Kesinlikle yeterli	119	6.8
İl/İçenin sahip olduğu rekreatiyonel alanları haftalık kullanma sıklığı	1-3 saat	626	35.5
	4-6 saat	399	22.6
	7-9 saat	153	8.7
	10 saat ve üzeri	98	5.6
	Kullanmıyorum	486	27.6

Tablo 4.3 incelendiğinde, öğrencilerin 316'sının (%17.9) haftalık boş zaman süresi 1-3 saatken, 493'ünün (%28.0) 4-6 saat, 343'ünün (%19.5) 7-9 saat ve 610'unun (%19.5) 10 saat ve üzeridir. Öğrencilerin 262'i (%14.9) boş zamanlarını değerlendirmede her zaman güçlük çektiğini, 995'i (%56.5) bazen ve 505'i (%28.7) ise boş zamanlarını değerlendirmede hiçbir zaman güçlük çekmediklerini belirtmişlerdir. Öğrencilerin 388'i (%22.0) okudukları okulun sahip olduğu rekreatiyonel alanların kesinlikle yetersiz, 277'si (%15.7) yetersiz, 521'i (%29.6) kısmen, 453'ü (%25.7) yeterli, 123'ü (%7.0) ise kesinlikle yeterli olduğu şeklindedir. Öğrencilerin okullarının sahip olduğu rekreatiyonel alanı 775'i (%44.0) haftalık 1-3 saat, 309'u (%17.5) 4-6 saat, 100'ü (%5.7) 7-9 saat, 38'i (%2.2) 10 saat ve üzeri kullandıklarını, 540'ı (%30.6) ise hiç kullanmadıkları belirtmişlerdir. Öğrencilerin 269'i (%15.3) il/ilçenin sahip olduğu rekreatiyonel alanların kesinlikle yetersiz, 335'i (%19.0) yetersiz, 611'i (%34.7)

kısmen, 428'i (%24.3) yeterli ve 119'u (%6.8) ise kesinlikle yeterli olduğunu belirtmişlerdir. Öğrencilerin 626'sı (%35.5) il/ilçenin sahip olduğu rekreasyonel alanını haftalık 1-3 saat, 399'u (%22.6) 4-6 saat, 153'ü (%8.7) 7-9 saat, 98'i (%5.6) 10 saat ve üzeri kullandıklarını, 486'sı (%27.6) kişisi ise kullanmadıkları belirtmişlerdir.

Tablo 4.4. Boş zamanı değerlendirmek

Aktivite	N
Ev içi aktivitelere katılarak (müzik dinlemek, tv izlemek, kitap okumak, vb.)	1626
Okul içi etkinliklere katılarak (spor müsabakaları, eğitici kollar, kütüphaneler, kantin, vb.)	448
Fiziksel etkinliklere katılarak (yürüme, koşma, çeşitli spor branşları)	702
Sosyal etkinliklere katılarak (tiyatro, sinema, sergi, kültürel gezi vb.)	550
Açık alan etkinliklere katılarak (festivaller, kamp, doğa gezisi, piknik, vb.)	357
Diğer	232

Araştırmaya katılan öğrencilerden 1626'sı ev içi aktivitelere katılarak (müzik dinlemek, tv izlemek, kitap okumak, vb.), 448'i okul içi etkinliklere katılarak (spor müsabakaları, eğitici kollar, kütüphaneler, kantin, vb.), 702'si fiziksel etkinliklere katılarak (yürüme, koşma, çeşitli spor branşları), 550'si kişi sosyal etkinliklere katılarak (tiyatro, sinema, sergi, kültürel gezi vb.), 357'si genellikle açık alan etkinliklere katılarak (festivaller, kamp, doğa gezisi, piknik, vb.) ve 232'si ise diğer bir şekilde boş zamanını değerlendirdiğini belirtmiştir.

4.3. Öğrencilerin Demografik Özelliklerine Göre Boş Zaman Engel Durumlarına İlişkin Bulgular

Öğrencilerin demografik özelliklerine göre boş zaman engel durumlarına ilişkin bulgular Tablo 4.5 ile Tablo 4.19 arasında yer almaktadır.

Tablo 4.5. Öğrencilerin Boş Zaman Engeller Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Analizi

	Yaş	N	Ort.± Ss.	F	P	Fark
Bireysel psikoloji	14	205	7.55±2.13	1.008	0.411	
	15	533	7.61±2.15			
	16	512	7.47±2.22			
	17	362	7.59±2.26			
	18	134	7.90±2.13			
	19	16	7.06±2.49			

Bilgi Eksikliği	14	205	7.98±2.45	0.637	0.671	
	15	533	8.08±2.45			
	16	512	8.16±2.49			
	17	362	8.29±2.33			
	18	134	8.22±2.47			
	19	16	7.75±2.18			
Tesis	14	205	8.19±2.51	3.724	0.002	14<17.18
	15	533	8.45±2.39			15<18
	16	512	8.61±2.35			
	17	362	8.83±2.28			
	18	134	9.05±2.06			
	19	16	7.81±2.66			
Arkadaş Eksikliği	14	205	7.17±2.41	1.926	0.087	
	15	533	7.36±2.45			
	16	512	7.20±2.42			
	17	362	7.49±2.40			
	18	134	7.84±2.53			
	19	16	7.25±2.11			
Zaman	14	205	7.60±2.16	0.986	0.425	
	15	533	7.82±2.21			
	16	512	7.65±2.21			
	17	362	7.81±2.04			
	18	134	7.94±2.15			
	19	16	7.25±1.77			
İlgi Eksikliği	14	205	7.10±2.40	1.588	0.160	
	15	533	7.29±2.38			
	16	512	7.36±2.44			
	17	362	7.28±2.44			
	18	134	7.82±2.48			
	19	16	7.44±2.13			
Toplam puan	14	205	45.58±9.19	2.544	0.027	14<18
	15	533	46.61±9.20			
	16	512	46.46±9.26			
	17	362	47.28±8.80			
	18	134	48.76±8.88			
	19	16	44.56±8.87			

Tablo 4.5 incelendiğinde, öğrencilerin yaşlarına göre tesis alt boyut puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır (F=3.724; p<0.01). Tesis alt boyut puanının hangi yaşlar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan çoklu karşılaştırma testi sonucuna göre; 14 yaşındaki öğrencilerin puanı (Ort=8.19) ile 17 yaşındaki öğrencilerin puanına (Ort=8.83) ve 18 yaşındaki öğrencilerin puanına (Ort=9.05) göre daha düşük olduğu saptanmıştır. 15 yaşındaki öğrencilerin puanı (Ort=8.45), 18 yaşındaki öğrencilerin puanına (Ort=9.05) göre daha düşük olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin yaşlarına göre boş zaman engelleri ölçeği puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır (F=2.544; p<0.05). Boş zaman engelleri ölçeği puanının hangi yaş grupları arasında olduğunu bulmak

amacıyla yapılan çoklu karşılaştırma testi sonucuna göre; 14 yaşındaki öğrencilerin puanı (Ort=45.58), 18 yaşındaki öğrencilerin puanına (Ort=48.76) göre daha düşük olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin yaş değişkeni ile bireysel psikoloji alt boyutu, bilgi eksikliği alt boyutu, arkadaş eksikliği alt boyutu, zaman alt boyutu ve ilgi eksikliği alt boyutu arasında farklılık saptanmamıştır.

Tablo 4.6. Öğrencilerin Boş Zaman Engeller Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Analizi

	Cinsiyet	N	Ort.± Ss.	T	P
Bireysel psikoloji	Erkek	1012	7.41±2.33	-3.845	0.000
	Kadın	750	7.80±1.97		
Bilgi Eksikliği	Erkek	1012	8.12±2.44	-0.480	0.631
	Kadın	750	8.18±2.43		
Tesis	Erkek	1012	8.53±2.42	-1.072	0.284
	Kadın	750	8.65±2.27		
Arkadaş Eksikliği	Erkek	1012	7.29±2.48	-1.294	0.196
	Kadın	750	7.44±2.36		
Zaman	Erkek	1012	7.74±2.24	-0.141	0.888
	Kadın	750	7.75±2.06		
İlgi Eksikliği	Erkek	1012	7.28±2.49	-0.929	0.353
	Kadın	750	7.39±2.28		
Toplam puan	Erkek	1012	46.37±9.67	-1.963	0.050
	Kadın	750	47.31±8.33		

Tablo 4.6 incelendiğinde; öğrencilerin bireysel psikoloji alt boyut puanı ile cinsiyete göre istatistiksel olarak farklılık saptanmıştır ($t=-3.845$; $p<0.01$). Kadın öğrencilerin bireysel psikoloji alt boyut puanı (Ort=7.80) erkek öğrencilerin puanına (Ort=7.41) göre daha yüksektir. Öğrencilerin boş zaman engelleri ölçeğinden, bilgi eksikliği alt boyutundan, tesis alt boyutundan, arkadaş eksikliği alt boyutundan, zaman alt boyutundan ve ilgi eksikliği alt boyutundan aldıkları puan ile cinsiyet arasında anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 4.7. Öğrencilerin Boş Zaman Engeller Puanlarının Okul Türüne Göre Analizi

	Okul	N	Ort.± Ss.	F	p	Fark
Bireysel psikoloji	1)Fen Lisesi	263	7.12±2.18	8.080	0.000	1<2,4 2>3
	2)Sosyal bilimler lisesi	230	8.00±2.05			
	3)Anadolu Lisesi	679	7.47±2.15			
	4)Mesleki ve teknik Anadolu Lisesi	590	7.73±2.27			
Bilgi Eksikliği	1)Fen Lisesi	263	7.63±2.51	9.165	0.000	1<2,4 3<2,4
	2)Sosyal bilimler lisesi	230	8.60±2.30			
	3)Anadolu Lisesi	679	8.00±2.46			
	4)Mesleki ve teknik Anadolu Lisesi	590	8.36±2.38			
Tesis	1)Fen Lisesi	263	8.91±2.33	10.686	0.000	4<1,2,3
	2)Sosyal bilimler lisesi	230	8.89±2.12			

	3)Anadolu Lisesi	679	8.73±2.27			
	4)Mesleki ve teknik Anadolu Lisesi	590	8.15±2.50			
Arkadaş Eksikliği	1)Fen Lisesi	263	7.19±2.50	5.002	0.002	3<2,4
	2)Sosyal bilimler lisesi	230	7.66±2.45			
	3)Anadolu Lisesi	679	7.13±2.30			
	4)Mesleki ve teknik Anadolu Lisesi	590	7.56±2.52			
Zaman	1)Fen Lisesi	263	7.51±2.07	5.453	0.001	1<2,4
	2)Sosyal bilimler lisesi	230	8.04±2.09			3<2,4
	3)Anadolu Lisesi	679	7.58±2.09			
	4)Mesleki ve teknik Anadolu Lisesi	590	7.93±2.30			
İlgi Eksikliği	1)Fen Lisesi	263	6.86±2.50	9.710	0.000	1<2,4
	2)Sosyal bilimler lisesi	230	7.87±2.32			3<2,4
	3)Anadolu Lisesi	679	7.16±2.33			
	4)Mesleki ve teknik Anadolu Lisesi	590	7.52±2.43			
Toplam puan	1)Fen Lisesi	263	45.22±9.02	9.381	0.000	1<2,4
	2)Sosyal bilimler lisesi	230	49.06±8.03			2>3
	3)Anadolu Lisesi	679	46.07±8.41			
	4)Mesleki ve teknik Anadolu Lisesi	590	47.25±10.13			

Tablo 4.7 incelendiğinde; öğrencilerin okul türü ile bireysel psikoloji alt boyut puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($F=8.080$; $p<0.01$). Bireysel psikoloji alt boyut puanının hangi okul türü arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan çoklu karşılaştırma testi sonucuna göre; Fen lisesinde okuyan öğrencilerin puanı ($Ort=7.12$), sosyal bilimler lisesine giden öğrencilerin puanına ($Ort=8.00$) ve mesleki ve teknik Anadolu lisesine giden öğrencilerin puanına ($Ort=7.73$) göre daha düşük olduğu saptanmıştır. Ayrıca sosyal bilimler lisesine giden öğrencilerin puanı ($Ort=8.00$), Anadolu lisesine giden öğrencilerin puanına ($Ort=7.47$) göre daha yüksektir.

Öğrencilerin okul türü ile bilgi eksikliği alt boyut puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($F=9.165$; $p<0.01$). Bilgi eksikliği alt boyut puanının hangi okul türü arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan çoklu karşılaştırma testi sonucuna göre; Fen lisesinde okuyan öğrencilerin puanı ($Ort=7.63$), sosyal bilimler lisesine giden öğrencilerin puanına ($Ort=8.60$) ve mesleki ve teknik Anadolu lisesine giden öğrencilerin puanına ($Ort=8.36$) göre daha düşük olduğu saptanmıştır. Ayrıca Anadolu lisesine giden öğrencilerin puanı ($Ort=8.00$), sosyal bilimler lisesine giden öğrencilerin puanına ($Ort=8.60$) ve mesleki ve teknik Anadolu lisesine giden öğrencilerin puanına ($Ort=8.36$) göre daha düşük olduğu saptanmıştır.

Öğrencilerin okul türü ile tesis alt boyut puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($F=10.686$; $p<0.01$). Tesis alt boyut puanının hangi okul türü arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan çoklu karşılaştırma testi sonucuna göre; mesleki ve teknik Anadolu lisesinde okuyan öğrencilerin puanı ($Ort=8.15$), fen bilimlerinde okuyan öğrencilerin ($Ort=8.91$), sosyal bilimler lisesine giden öğrencilerin puanına ($Ort=8.89$) ve Anadolu lisesine giden öğrencilerin puanına ($Ort=679$) göre daha düşük olduğu saptanmıştır.

Öğrencilerin okul türü ile arkadaş eksikliği alt boyut puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($F=5.002$; $p<0.01$). Arkadaş eksikliği alt boyut puanının hangi okul türü arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan çoklu karşılaştırma testi sonucuna göre; Anadolu lisesinde okuyan öğrencilerin puanı ($Ort=7.13$), sosyal bilimler lisesinde okuyan öğrencilerin ($Ort=7.66$), ve mesleki ve teknik Anadolu lisesine giden öğrencilerin puanına ($Ort=7.56$) göre daha düşük olduğu saptanmıştır.

Öğrencilerin okul türü ile zaman alt boyut puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($F=5.453$; $p<0.01$). Zaman alt boyut puanının hangi okul türü arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan çoklu karşılaştırma testi sonucuna göre; Fen lisesinde okuyan öğrencilerin puanı ($Ort=7.51$), sosyal bilimler lisesine giden öğrencilerin puanına ($Ort=8.04$) ve mesleki ve teknik Anadolu lisesine giden öğrencilerin puanına ($Ort=7.93$) göre daha düşük olduğu saptanmıştır. Ayrıca Anadolu lisesine giden öğrencilerin puanı ($Ort=7.58$), sosyal bilimler lisesine giden öğrencilerin puanına ($Ort=8.04$) ve mesleki ve teknik Anadolu lisesine giden öğrencilerin puanına ($Ort=7.93$) göre daha düşük olduğu saptanmıştır.

Öğrencilerin okul türü ile ilgi eksikliği alt boyut puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($F=9.710$; $p<0.01$). İlgi eksikliği alt boyut puanının hangi okul türü arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan çoklu karşılaştırma testi sonucuna göre; Fen lisesinde okuyan öğrencilerin puanı ($Ort=6.86$), sosyal bilimler lisesine giden öğrencilerin puanına ($Ort=7.87$) ve mesleki ve teknik Anadolu lisesine giden öğrencilerin puanına ($Ort=7.52$) göre daha düşük olduğu saptanmıştır. Ayrıca Anadolu lisesine giden öğrencilerin puanı ($Ort=7.16$), sosyal bilimler lisesine giden öğrencilerin puanına ($Ort=7.87$) ve mesleki ve teknik Anadolu lisesine giden öğrencilerin puanına ($Ort=7.52$) göre daha düşük olduğu saptanmıştır.

Öğrencilerin okul türü ile boş zaman engelleri ölçeği puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($F=9.381$; $p<0.01$). Boş zaman engelleri ölçeği puanının

hangi okul türü arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan çoklu karşılaştırma testi sonucuna göre; Fen lisesinde okuyan öğrencilerin puanı (Ort=45.22), sosyal bilimler lisesine giden öğrencilerin puanına (Ort=49.06) ve mesleki ve teknik Anadolu lisesine giden öğrencilerin puanına (Ort=47.25) göre daha düşük olduğu saptanmıştır. Ayrıca Anadolu lisesine giden öğrencilerin puanı (Ort=46.07), sosyal bilimler lisesine giden öğrencilerin puanına (Ort=49.06) göre daha düşük olduğu saptanmıştır.

Tablo 4.8. Öğrencilerin Boş Zaman Engeller Puanlarının Sınıf Değişkenine Göre Analizi

	Sınıf	N	Ort.± Ss.	F	p	Fark
Bireysel psikoloji	Hazırlık	32	7.94±2.08	2.406	0.059	
	9.sınıf	609	7.69±2.12			
	10.sınıf	521	7.39±2.19			
	11.sınıf	433	7.50±2.31			
	12.sınıf	167	7.86±2.18			
Bilgi Eksikliği	Hazırlık	32	7.66±2.46	0.457	0.767	
	9.sınıf	609	8.16±2.40			
	10.sınıf	521	8.09±2.45			
	11.sınıf	433	8.20±2.52			
	12.sınıf	167	8.17±2.31			
Tesis	Hazırlık	32	7.75±2.48	3.926	0.004	9<11
	9.sınıf	609	8.40±2.37			
	10.sınıf	521	8.54±2.44			
	11.sınıf	433	8.82±2.27			
	12.sınıf	167	8.93±2.18			
Arkadaş Eksikliği	Hazırlık	32	7.78±2.32	1.406	0.230	
	9.sınıf	609	7.39±2.46			
	10.sınıf	521	7.17±2.41			
	11.sınıf	433	7.49±2.44			
	12.sınıf	167	7.38±2.42			
Zaman	Hazırlık	32	7.25±1.61	0.907	0.459	
	9.sınıf	609	7.84±2.23			
	10.sınıf	521	7.67±2.15			
	11.sınıf	433	7.73±2.17			
	12.sınıf	167	7.78±2.03			
İlgi Eksikliği	Hazırlık	32	7.44±2.20	1.070	0.370	
	9.sınıf	609	7.39±2.45			
	10.sınıf	521	7.23±2.31			
	11.sınıf	433	7.23±2.48			
	12.sınıf	167	7.61±2.41			
Toplam puan	Hazırlık	32	45.81±6.90	1.338	0.254	
	9.sınıf	609	46.88±9.14			
	10.sınıf	521	46.09±9.21			
	11.sınıf	433	46.97±9.40			
	12.sınıf	167	47.74±8.43			

Tablo 4.8 incelendiğinde; öğrencilerin sınıf türü ile tesis alt boyut puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($F=3.926$; $p<0.01$). Tesis alt boyut puanının hangi sınıf arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan çoklu karşılaştırma testi sonucuna göre; 11.sınıfta olan öğrencilerin puanı ($Ort=8.82$), 9.sınıfta olan öğrencilerin puanına ($Ort=8.40$) göre daha yüksektir. Öğrencilerin sınıf türü ile boş zaman engelleri ölçeği puanı, bireysel psikoloji alt boyut puanı, bilgi eksikliği alt boyut puanı, arkadaş eksikliği alt boyut puanı, zaman alt boyut puanı ve ilgi eksikliği alt boyut puanı arasında anlamlı bir farklılık saptanmamıştır.

Tablo 4.9. Öğrencilerin Boş Zaman Engeller Ölçeği Puanlarının Sınıf Başarı Durumunu Değerlendirmesine Göre Analizi

	Başarı	N	Ort.± Ss.	F	p	Fark
Bireysel psikoloji	Düşük	141	7.74±2.23	0.505	0.604	
	Orta	1213	7.57±2.10			
	Yüksek	408	7.53±2.45			
Bilgi Eksikliği	Düşük	141	8.26±2.36	4.889	0.008	Orta>Yüksek
	Orta	1213	8.24±2.40			
	Yüksek	408	7.81±2.56			
Tesis	Düşük	141	8.28±2.51	1.242	0.289	
	Orta	1213	8.61±2.34			
	Yüksek	408	8.61±2.37			
Arkadaş Eksikliği	Düşük	141	6.97±2.44	2.264	0.104	
	Orta	1213	7.42±2.39			
	Yüksek	408	7.30±2.55			
Zaman	Düşük	141	7.46±2.07	1.333	0.264	
	Orta	1213	7.77±2.13			
	Yüksek	408	7.77±2.29			
İlgi Eksikliği	Düşük	141	7.23±0.40	0.310	0.734	
	Orta	1213	7.31±2.36			
	Yüksek	408	7.40±2.54			
Toplam puan	Düşük	141	45.95±8.78	1.017	0.362	
	Orta	1213	46.92±8.87			
	Yüksek	408	46.42±9.97			

Tablo 4.9 incelendiğinde; öğrencilerin sınıfta başarı durumunu değerlendirme durumu ile bilgi eksikliği alt boyut puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($F=4.889$; $p<0.01$). Bilgi eksikliği alt boyut puanının hangi başarı durumunu arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan çoklu karşılaştırma testi sonucuna göre; başarı durumunu orta olarak değerlendiren öğrencilerin puanı ($Ort=8.24$), başarı durumunu yüksek olarak değerlendiren öğrencilerin puanına ($Ort=7.81$) göre daha yüksektir. Öğrencilerin sınıfta başarı durumunu değerlendirme durumu ile boş zaman engelleri ölçeği puanı, bireysel psikoloji alt

boyut puanı, tesis alt boyut puanı, arkadaş eksikliği alt boyut puanı, zaman alt boyut puanı ve ilgi eksikliği alt boyut puanı arasında anlamlı bir farklılık saptanmamıştır.

Tablo 4.10. Öğrencilerin Boş Zaman Engeller Ölçeği Puanlarının Anne Eğitim Durumuna Göre Analizi

	Anne eğitim	N	Ort.± Ss.	F	p	Fark
Bireysel psikoloji	1)İlkokul	601	7.70±2.09	2.868	0.022	4<1,2.
	2)Ortaokul	460	7.70±2.23			
	3)Lise	409	7.47±2.24			
	4)Üniversite	245	7.21±2.22			
	5)Lisansüstü	47	7.53±2.53			
Bilgi Eksikliği	1)İlkokul	601	8.33±2.35	6.392	0.000	4<1,2
	2)Ortaokul	460	8.32±2.31			
	3)Lise	409	8.01±2.54			
	4)Üniversite	245	7.51±2.53			
	5)Lisansüstü	47	8.55±2.77			
Tesis	İlkokul	601	8.49±2.20	1.038	0.386	
	Ortaokul	460	8.50±2.46			
	Lise	409	8.68±2.41			
	Üniversite	245	8.80±2.33			
	Lisansüstü	47	8.66±2.93			
Arkadaş Eksikliği	İlkokul	601	7.43±2.36	1.481	0.205	
	Ortaokul	460	7.33±2.45			
	Lise	409	7.37±2.44			
	Üniversite	245	7.07±2.41			
	Lisansüstü	47	7.85±3.13			
Zaman	İlkokul	601	7.73±2.10	1.697	0.148	
	Ortaokul	460	7.89±2.21			
	Lise	409	7.78±2.10			
	Üniversite	245	7.45±2.24			
	Lisansüstü	47	7.81±2.63			
İlgi Eksikliği	1)İlkokul	601	7.37±2.30	2.765	0.026	4<2
	2)Ortaokul	460	7.49±2.48			
	3)Lise	409	7.36±2.32			
	4)Üniversite	245	6.87±2.50			
	5)Lisansüstü	47	7.32±3.02			
Toplam puan	1)İlkokul	601	47.05±8.48	3.147	0.014	4<1,2
	2)Ortaokul	460	47.24±9.50			
	3)Lise	409	46.65±9.08			
	4)Üniversite	245	44.91±9.28			
	5)Lisansüstü	47	47.72±11.83			

Tablo 4.10 incelendiğinde; öğrencilerin anne eğitim durumu ile bireysel psikoloji alt boyut puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır (F=2.868; p<0.01). Bireysel psikoloji alt boyut puanının hangi anne eğitimleri arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan çoklu karşılaştırma testi sonucuna göre; annesi üniversite mezunu olan

öğrencinin puanı (Ort=7.21), annesi ilkokul mezunu olan öğrencinin puanına (Ort=7.70) ve annesi ortaokul mezunu olan öğrencinin puanına (Ort=7.70) göre daha düşüktür.

Öğrencilerin anne eğitim durumu ile bilgi eksikliği alt boyut puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır (F=6.392; p<0.01). Bilgi eksikliği alt boyut puanının hangi anne eğitimleri arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan çoklu karşılaştırma testi sonucuna göre; annesi üniversite mezunu olan öğrencinin puanı (Ort=7.51), annesi ilkokul mezunu olan öğrencinin puanına (Ort=8.33) ve annesi ortaokul mezunu olan öğrencinin puanına (Ort=8.32) göre daha düşüktür.

Öğrencilerin anne eğitim durumu ile ilgi eksikliği alt boyut puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır (F=2.765; p<0.01). İlgi eksikliği alt boyut puanının hangi anne eğitimleri arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan çoklu karşılaştırma testi sonucuna göre; annesi üniversite mezunu olan öğrencinin puanı (Ort=6.87), annesi ortaokul mezunu olan öğrencinin puanına (Ort=7.49) göre daha düşüktür.

Öğrencilerin anne eğitim durumu ile boş zaman engelleri ölçeği puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır (F=3.147; p<0.01). Boş zaman engelleri ölçeği puanının hangi anne eğitimleri arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan çoklu karşılaştırma testi sonucuna göre; annesi üniversite mezunu olan öğrencinin puanı (Ort=44.91), annesi ilkokul mezunu olan öğrencinin puanına (Ort=47.05) ve annesi ortaokul mezunu olan öğrencinin puanına (Ort=47.24) göre daha düşüktür.

Öğrencilerin anne eğitim durumu ile tesis alt boyut puanı, arkadaş eksikliği alt puanı ve zaman alt boyut puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır.

Tablo 4.11. Öğrencilerin Boş Zaman Engeller Ölçeği Puanlarının Baba Eğitim Durumuna Göre Analizi

	Baba eğitim	N	Ort.± Ss.	F	P	Fark
Bireysel psikoloji	1)İlkokul	288	7.65±2.22	2.413	0.047	4<2
	2)Ortaokul	422	7.70±2.13			
	3)Lise	529	7.67±2.12			
	4)Üniversite	434	7.30±2.28			
	5)Lisansüstü	89	7.48±2.35			
Bilgi Eksikliği	1)İlkokul	288	8.28±2.43	4.034	0.003	4<2
	2)Ortaokul	422	8.42±2.34			
	3)Lise	529	8.17±2.35			
	4)Üniversite	434	7.80±2.56			
	5)Lisansüstü	89	7.91±2.67			
Tesis	1)İlkokul	288	8.44±.38	2.465	0.043	4<2
	2)Ortaokul	422	8.35±2.34			

	3)Lise	529	8.64±2.33			
	4)Üniversite	434	8.80±2.34			
	5)Lisansüstü	89	8.76±2.57			
Arkadaş Eksikliği	İlkokul	288	7.54±2.38	1.376	0.240	
	Ortaokul	422	7.36±2.44			
	Lise	529	7.36±2.40			
	Üniversite	434	7.16±2.41			
	Lisansüstü	89	7.62±2.82			
Zaman	İlkokul	288	7.84±2.18	1.250	0.288	
	Ortaokul	422	7.81±2.19			
	Lise	529	7.82±2.09			
	Üniversite	434	7.57±2.15			
	Lisansüstü	89	7.58±2.49			
İlgi Eksikliği	1)İlkokul	288	7.36±2.45	3.517	0.007	4<2
	2)Ortaokul	422	7.57±2.26			
	3)Lise	529	7.37±2.37			
	4)Üniversite	434	6.98±2.50			
	5)Lisansüstü	89	7.54±2.62			
Toplam puan	İlkokul	288	47.11±9.40	2.206	0.066	
	Ortaokul	422	47.20±9.18			
	Lise	529	47.03±8.70			
	Üniversite	434	45.61±9.06			
	Lisansüstü	89	46.90±10.46			

Tablo 4.11 incelendiğinde; öğrencilerin baba eğitim durumu ile bireysel psikoloji alt boyut puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır (F=2.413; p<0.01). Bireysel psikoloji alt boyut puanının hangi baba eğitimleri arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan çoklu karşılaştırma testi sonucuna göre; babası üniversite mezunu olan öğrencinin puanı (Ort=7.30), babası ortaokul mezunu olan öğrencinin puanına (Ort=7.70) göre daha düşüktür.

Öğrencilerin baba eğitim durumu ile bilgi eksikliği alt boyut puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır (F=4.034; p<0.01). Bilgi eksikliği alt boyut puanının hangi baba eğitimleri arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan çoklu karşılaştırma testi sonucuna göre; babası üniversite mezunu olan öğrencinin puanı (Ort=7.80), babası ortaokul mezunu olan öğrencinin puanına (Ort=8.42) göre daha düşüktür.

Öğrencilerin baba eğitim durumu ile tesis alt boyut puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır (F=2.465; p<0.01). Tesis alt boyut puanının hangi baba eğitimleri arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan çoklu karşılaştırma testi sonucuna göre; babası üniversite mezunu olan öğrencinin puanı (Ort=8.80), babası ortaokul mezunu olan öğrencinin puanına (Ort=8.35) göre daha düşüktür.

Öğrencilerin baba eğitim durumu ile ilgi eksikliği alt boyut puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($F=3.517$; $p<0.01$). İlgi eksikliği alt boyut puanının hangi baba eğitimleri arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan çoklu karşılaştırma testi sonucuna göre; babası üniversite mezunu olan öğrencinin puanı ($Ort=6.98$), babası ortaokul mezunu olan öğrencinin puanına ($Ort=7.57$) göre daha düşüktür.

Öğrencilerin baba eğitim durumu ile arkadaş eksikliği alt puanı, zaman alt boyut puanı ve boş zaman engelleri ölçeği puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır.

Tablo 4.12. Öğrencilerin Boş Zaman Engeller Ölçeği Puanlarının Ailenin Aylık Gelir Durumuna Göre Analizi

	Gelir	N	Ort.± Ss.	F	p	Fark
Bireysel psikoloji	1000-2000TL	384	7.62±2.22	2.708	0.051	
	2001-3000TL	566	7.76±2.06			
	3001-4000TL	316	7.43±2.23			
	4001TL>=	496	7.42±2.29			
Bilgi Eksikliği	1)1000-2000TL	384	8.40±2.34	5.071	0.002	4>1,2
	2)2001-3000TL	566	8.29±2.34			
	3)3001-4000TL	316	8.09±2.37			
	4)4001TL>=	496	7.82±2.62			
Tesis	1000-2000TL	384	8.34±2.47	2.161	0.091	
	2001-3000TL	566	8.59±2.29			
	3001-4000TL	316	8.62±2.34			
	4001TL>=	496	8.74±2.36			
Arkadaş Eksikliği	1000-2000TL	384	7.38±2.54	1.595	0.189	
	2001-3000TL	566	7.52±2.38			
	3001-4000TL	316	7.19±2.31			
	4001TL>=	496	7.26±2.48			
Zaman	1000-2000TL	384	7.85±2.29	2.348	0.071	
	2001-3000TL	566	7.86±2.09			
	3001-4000TL	316	7.74±2.02			
	4001TL>=	496	7.54±2.23			
İlgi Eksikliği	1000-2000TL	384	7.34±2.37	1.946	0.120	
	2001-3000TL	566	7.48±2.34			
	3001-4000TL	316	7.36±2.34			
	4001TL>=	496	7.12±2.54			
Toplam puan	1)1000-2000TL	384	46.92±9.63	2.870	0.035	4<2
	2)2001-3000TL	566	47.49±8.73			
	3)3001-4000TL	316	46.44±8.51			
	4)4001TL>=	496	45.90±9.50			

Tablo 4.12’de öğrenci ailelerinin aylık gelir durumu ile bilgi eksikliği alt boyut puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($F=5.071$; $p<0.01$). Bilgi eksikliği alt boyut puanı ile hangi ailenin aylık geliri arasında olduğunu bulmak amacıyla

yapılan çoklu karşılaştırma testi sonucuna göre; aylık geliri 4001 ve üzeri olanların puanı (Ort=7.82) ile 1000-2000TL aylık geliri olanların öğrencilerin puanına (Ort=8.40) ve 2001-3000TL aylık gelire sahip olanların puanına (Ort=8.29) göre daha düşük olduğu saptanmıştır.

Öğrenci ailelerinin aylık gelir durumu ile boş zaman engelleri ölçeği puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($F=2.870$; $p<0.05$). Boş zaman engelleri ölçeği puanı ile hangi ailenin aylık geliri arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan çoklu karşılaştırma testi sonucuna göre; aylık geliri 4001 ve üzeri olanların puanı (Ort=45.90) ile 2001-3000TL aylık gelire sahip olanların puanına (Ort=47.49) göre daha düşük olduğu saptanmıştır.

Öğrenci ailelerin aylık gelir durumu ile bireysel psikoloji alt boyutu, tesis alt boyutu, arkadaş eksikliği alt boyutu, zaman alt boyutu ve ilgi eksikliği alt boyut puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Tablo 4.13. Öğrencilerin Boş Zaman Engeller Ölçeği Puanlarının Öğrencinin Yaşamını Çoğunlukla Geçirdiği Yere Göre Analizi

	Yaşadığı yer	N	Ort.± Ss.	F	p	Fark
Bireysel psikoloji	Köy/Kasaba	174	7.52±2.21	3.012	0.049	İlçe>İl
	İlçe	268	7.88±2.20			
	İl	1320	7.52±2.19			
Bilgi Eksikliği	Köy/Kasaba	174	8.05±2.41	3.617	0.027	İlçe>İl
	İlçe	268	8.51±2.32			
	İl	1320	8.08±2.46			
Tesis	Köy/Kasaba	174	8.29±2.40	1.482	0.227	
	İlçe	268	8.64±2.50			
	İl	1320	8.61±2.32			
Arkadaş Eksikliği	Köy/Kasaba	174	7.54±2.65	2.525	0.080	
	İlçe	268	7.60±2.56			
	İl	1320	7.28±2.37			
Zaman	Köy/Kasaba	174	7.74±2.18	3.626	0.027	İlçe>İl
	İlçe	268	8.07±2.26			
	İl	1320	7.68±2.14			
İlgi Eksikliği	Köy/Kasaba	174	7.19±2.58	3.346	0.035	İlçe>İl
	İlçe	268	7.67±2.29			
	İl	1320	7.28±2.40			
Toplam puan	Köy/Kasaba	174	46.34±9.46	5.141	0.006	İlçe>İl
	İlçe	268	48.37±9.58			
	İl	1320	46.45±8.96			

Tablo 4.13'te öğrenci yaşamını çoğunlukla geçirdiği yer ile bireysel psikoloji alt boyut puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($F=3.012$; $p<0.05$). Bireysel psikoloji alt boyut puanı ile öğrencinin yaşamını çoğunlukla geçirdiği hangi yer

arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan çoklu karşılaştırma testi sonucuna göre; yaşamını çoğunlukla ilçede geçiren öğrencilerin puanı (Ort=7.88) ile şehirde geçiren öğrencilerin puanına (Ort=7.52) göre daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Öğrenci yaşamını çoğunlukla geçirdiği yer ile bilgi eksikliği alt boyut puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($F=3.617$; $p<0.05$). Bilgi eksikliği alt boyut puanı ile öğrencinin yaşamını çoğunlukla geçirdiği hangi yer arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan çoklu karşılaştırma testi sonucuna göre; yaşamını çoğunlukla ilçede geçiren öğrencilerin puanı (Ort=8.51) ile şehirde geçiren öğrencilerin puanına (Ort=8.05) göre daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Öğrenci yaşamını çoğunlukla geçirdiği yer ile zaman alt boyut puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($F=3.626$; $p<0.05$). Zaman alt boyut puanı ile öğrencinin yaşamını çoğunlukla geçirdiği hangi yer arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan çoklu karşılaştırma testi sonucuna göre; yaşamını çoğunlukla ilçede geçiren öğrencilerin puanı (Ort=8.07) ile şehirde geçiren öğrencilerin puanına (Ort=7.68) göre daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Öğrenci yaşamını çoğunlukla geçirdiği yer ile ilgi eksikliği alt boyut puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($F=3.346$; $p<0.05$). İlgi eksikliği alt boyut puanı ile öğrencinin yaşamını çoğunlukla geçirdiği hangi yer arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan çoklu karşılaştırma testi sonucuna göre; yaşamını çoğunlukla ilçede geçiren öğrencilerin puanı (Ort=7.67) ile şehirde geçiren öğrencilerin puanına (Ort=7.28) göre daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Öğrenci yaşamını çoğunlukla geçirdiği yer ile boş zaman engelleri ölçeği puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($F=5.141$; $p<0.01$). Boş zaman engelleri ölçeği puanı ile öğrencinin yaşamını çoğunlukla geçirdiği hangi yer arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan çoklu karşılaştırma testi sonucuna göre; yaşamını çoğunlukla ilçede geçiren öğrencilerin puanı (Ort=48.37) ile şehirde geçiren öğrencilerin puanına (Ort=46.45) göre daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Öğrenci yaşamını çoğunlukla geçirdiği yer ile tesis alt boyutu ve arkadaş eksikliği alt boyut puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Tablo 4.14. Öğrencilerin Boş Zaman Engeller Ölçeği Puanlarının Öğrencinin Haftalık Boş Zaman Sürelerine Göre Analizi

	Boş zaman süresi	N	Ort.± Ss.	F	p	Fark
Bireysel psikoloji	1-3 saat	316	7.51±2.35	0.580	0.628	
	4-6 saat	493	7.61±2.14			
	7-9 saat	343	7.69±1.93			
	10 saat ve üzeri	610	7.51±2.29			
Bilgi Eksikliği	1-3 saat	316	8.18±2.46	0.657	0.579	
	4-6 saat	493	8.14±2.31			
	7-9 saat	343	8.28±2.37			
	10 saat ve üzeri	610	8.05±2.56			
Tesis	1)1-3 saat	316	8.29±2.45	2.778	0.040	1<2
	2)4-6 saat	493	8.73±2.20			
	3)7-9 saat	343	8.73±2.31			
	4)10 saat ve üzeri	610	8.54±2.45			
Arkadaş Eksikliği	1-3 saat	316	7.05±2.47	2.113	0.097	
	4-6 saat	493	7.47±2.33			
	7-9 saat	343	7.36±2.46			
	10 saat ve üzeri	610	7.41±2.48			
Zaman	1)1-3 saat	316	7.71±2.29	7.451	0.000	4<2,3
	2)4-6 saat	493	8.02±1.99			
	3)7-9 saat	343	7.92±2.12			
	4)10 saat ve üzeri	610	7.44±2.22			
İlgi Eksikliği	1-3 saat	316	7.27±2.47	2.244	0.081	
	4-6 saat	493	7.49±2.35			
	7-9 saat	343	7.45±2.24			
	10 saat ve üzeri	610	7.15±2.49			
Toplam puan	1-3 saat	316	46.02±9.83	3.309	0.051	
	4-6 saat	493	47.46±8.49			
	7-9 saat	343	47.43±8.38			
	10 saat ve üzeri	610	46.11±9.59			

Tablo 4.14'te öğrencilerin haftalık boş zaman süreleri ile tesis alt boyut puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($F=2.778$; $p<0.05$). Tesis alt boyut puanı ile öğrencinin haftalık boş zaman sürelerinin hangisi arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan çoklu karşılaştırma testi sonucuna göre; haftalık boş zaman süreleri 1-3 saat olan öğrencilerin puanı ($Ort=8.29$) ile 4-6 saat arasında olan öğrencilerin puanına ($Ort=8.73$) göre daha düşüktür.

Öğrencilerin haftalık boş zaman süreleri ile zaman alt boyut puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($F=7.451$; $p<0.01$). Zaman alt boyut puanı ile öğrencinin haftalık boş zaman sürelerinin hangisi arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan çoklu karşılaştırma testi sonucuna göre; haftalık boş zaman süreleri 10saat ve üzeri olan

öğrencilerin puanı (Ort=7.44) ile 4-6 saat arasında olan öğrencilerin puanına (Ort=8.73) ve 7-9 saat arasında olan öğrencilerin puanına (Ort=7.92) göre daha düşüktür.

Öğrencilerin haftalık boş zaman süreleri yer ile bireysel psikoloji alt boyutu, bilgi eksikliği alt boyutu, arkadaş eksikliği alt boyut, ilgi eksikliği alt boyutu ve boş zaman engelleri ölçeği puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Tablo 4.15. Öğrencilerin Boş Zaman Engeller Ölçeği Puanlarının Öğrencinin Boş Zaman Değerlendirmede Ne Sıklıkla Güçlük Çekme Durumuna Göre Analizi

	Bos ne sıklık	N	Ort.± Ss.	F	p	Fark
Bireysel psikoloji	Her zaman	262	7.66±2.26	15.677	0.000	3<1,2
	Bazen	995	7.78±2.01			
	Hiçbir zaman	505	7.12±2.44			
Bilgi Eksikliği	Her zaman	262	8.43±2.57	7.534	0.001	3<1,2
	Bazen	995	8.24±2.29			
	Hiçbir zaman	505	7.80±2.60			
Tesis	Her zaman	262	8.78±2.40	2.431	0.088	
	Bazen	995	8.62±2.22			
	Hiçbir zaman	505	8.41±2.58			
Arkadaş Eksikliği	Her zaman	262	7.55±2.65	10.053	0.000	3<1,2
	Bazen	995	7.51±.32			
	Hiçbir zaman	505	6.95±2.49			
Zaman	Her zaman	262	7.44±2.24	8.209	0.000	2>1,3
	Bazen	995	7.93±2.03			
	Hiçbir zaman	505	7.55±2.35			
İlgi Eksikliği	Her zaman	262	7.02±2.49	10.628	0.000	2>1,3
	Bazen	995	7.56±2.30			
	Hiçbir zaman	505	7.03±2.52			
Toplam puan	Her zaman	262	46.89±8.68	15.807	0.000	3<1,2
	Bazen	995	47.64±8.58			
	Hiçbir zaman	505	44.86±10.09			

Tablo 4.16’da öğrencilerin boş zamanı değerlendirmede ne sıklıkla güçlük çektikleri durumu ile bireysel psikoloji alt boyut puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur (F=15.677; p<0.01). Öğrencinin boş zamanı değerlendirmede hiçbir zaman güçlük çeken öğrencilerin puanı (Ort=7.12) ile her zaman güçlük çeken öğrencilerin puanı (Ort=7.66) ve bazen güçlük çeken öğrencilerin puanına (Ort=7.78) göre daha düşüktür.

Öğrencilerin boş zamanı değerlendirmede ne sıklıkla güçlük çektikleri durumu ile bilgi eksikliği alt boyut puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur (F=7.534; p<0.01). Öğrencinin boş zamanı değerlendirmede hiçbir zaman güçlük çeken öğrencilerin puanı (Ort=7.80) ile her zaman güçlük çeken öğrencilerin puanı (Ort=8.43) ve bazen güçlük çeken öğrencilerin puanına (Ort=8.24) göre daha düşüktür.

Öğrencilerin boş zamanı değerlendirilmede ne sıklıkla güçlük çektikleri durumu ile arkadaş eksikliği alt boyut puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($F=10.053$; $p<0.01$). Öğrencinin boş zamanı değerlendirilmede hiçbir zaman güçlük çeken öğrencilerin puanı ($Ort=6.95$) ile her zaman güçlük çeken öğrencilerin puanı ($Ort=7.55$) ve bazen güçlük çeken öğrencilerin puanına ($Ort=7.51$) göre daha düşüktür.

Öğrencilerin boş zamanı değerlendirilmede ne sıklıkla güçlük çektikleri durumu ile zaman alt boyut puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($F=8.209$; $p<0.01$). Öğrencinin boş zamanı değerlendirilmede bazen güçlük çeken öğrencilerin puanı ($Ort=7.93$), her zaman güçlük çeken öğrencilerin puanı ($Ort=7.44$) ve hiçbir zaman güçlük çeken öğrencilerin puanına ($Ort=7.55$) göre daha yüksektir.

Öğrencilerin boş zamanı değerlendirilmede ne sıklıkla güçlük çektikleri durumu ile ilgi eksikliği alt boyut puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($F=10.628$; $p<0.01$). Öğrencinin boş zamanı değerlendirilmede bazen güçlük çeken öğrencilerin puanı ($Ort=7.56$), her zaman güçlük çeken öğrencilerin puanı ($Ort=7.02$) ve hiçbir zaman güçlük çeken öğrencilerin puanına ($Ort=7.03$) göre daha yüksektir.

Öğrencilerin boş zamanı değerlendirilmede ne sıklıkla güçlük çektikleri durumu ile boş zaman engelleri ölçeği puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($F=15.807$; $p<0.01$). Öğrencinin boş zamanı değerlendirilmede hiçbir zaman güçlük çeken öğrencilerin puanı ($Ort=44.86$), her zaman güçlük çeken öğrencilerin puanı ($Ort=46.89$) ve bazen güçlük çeken öğrencilerin puanına ($Ort=47.64$) göre daha düşüktür.

Öğrencilerin boş zaman değerlendirilmede ne sıklıkla güçlük çektikleri durumu ile tesis alt boyutu puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Tablo 4.16. Öğrencilerin Boş Zaman Engeller Ölçeği Puanlarının Öğrencinin Okulunun Sahip Olduğu Rekreasyonel Alanların Yeterliliğini Değerlendirilmesine Göre Analizi

	Sahip alan	N	Ort.± Ss.	F	p	Fark
Bireysel psikoloji	1)Kesinlikle yetersiz	388	7.39±2.42	3.914	0.004	4>1,2
	2)Yetersiz	277	7.35±2.10			
	3)Kısmen	521	7.57±2.20			
	4)Yeterli	453	7.90±1.96			
	5)Kesinlikle yeterli	123	7.50±2.34			
Bilgi Eksikliği	Kesinlikle yetersiz	388	8.11±2.57	1.862	0.115	
	Yetersiz	277	7.81±2.51			
	Kısmen	521	8.21±2.42			
	Yeterli	453	8.26±2.27			
	Kesinlikle yeterli	123	8.30±2.49			

Tesis	Kesinlikle yetersiz	388	8.68±2.65	0.470	0.758	
	Yetersiz	277	8.66±2.49			
	Kısmen	521	8.56±2.29			
	Yeterli	453	8.48±2.05			
	Kesinlikle yeterli	123	8.57±2.45			
Arkadaş Eksikliği	Kesinlikle yetersiz	388	7.18±2.58	1.231	0.295	
	Yetersiz	277	7.22±2.51			
	Kısmen	521	7.48±2.37			
	Yeterli	453	7.39±2.32			
	Kesinlikle yeterli	123	7.54±2.43			
Zaman	1)Kesinlikle yetersiz	388	7.41±2.36	4.623	0.001	1<3,4,5
	2)Yetersiz	277	7.57±2.28			
	3)Kısmen	521	7.86±2.16			
	4)Yeterli	453	7.92±.85			
	5)Kesinlikle yeterli	123	8.08±2.23			
İlgi Eksikliği	1)Kesinlikle yetersiz	388	7.04±2.54	3.050	0.016	1<4
	2)Yetersiz	277	7.17±2.31			
	3)Kısmen	521	7.38±2.44			
	4)Yeterli	453	7.52±2.29			
	5)Kesinlikle yeterli	123	7.67±2.38			
Toplam puan	1)Kesinlikle yetersiz	388	45.81±10.09	2.977	0.018	1<3,4
	2)Yetersiz	277	45.77±9.16			
	3)Kısmen	521	47.05±9.02			
	4)Yeterli	453	47.47±7.90			
	5)Kesinlikle yeterli	123	47.65±10.18			

Tablo 4.16 incelendiğinde; öğrencilerin okullarının sahip olduğu rekreasyonel alanların yeterliliğini değerlendirmeleri ile bireysel psikoloji alt boyut puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($F=3.914$; $p<0.01$). Okullarının sahip olduğu rekreasyonel alanlarının yeterli bulanların puanı ($Ort=7.90$), kesinlikle yetersiz bulanların puanı ($Ort=7.39$) ve yetersiz bulanların puanına ($Ort=7.53$) göre daha yüksektir.

Öğrencilerin okullarının sahip olduğu rekreasyonel alanların yeterliliğini değerlendirmeleri ile zaman alt boyutu puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($F=4.623$; $p<0.01$). Okullarının sahip olduğu rekreasyonel alanlarının kesinlikle yetersiz bulanların puanı ($Ort=7.41$), kısmen diyenlerin puanı ($Ort=7.86$), yeterli bulanların puanı ($Ort=7.92$) ve kesinlikle yeterli bulanların puanına ($Ort=8.08$) göre daha düşüktür.

Öğrencilerin okullarının sahip olduğu rekreasyonel alanların yeterliliğini değerlendirmeleri ile ilgi eksikliği alt boyut puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($F=3.050$; $p<0.05$). Okullarının sahip olduğu rekreasyonel alanlarının kesinlikle yetersiz bulanların puanı ($Ort=7.04$), yeterli bulanların puanına ($Ort=7.52$) göre daha düşüktür.

Öğrencilerin okullarının sahip olduğu rekreasyonel alanların yeterliliğini değerlendirmeleri ile boş zaman engelleri ölçeği puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($F=2.977$; $p<0.01$). Okullarının sahip olduğu rekreasyonel alanlarının kesinlikle yetersiz bulanların puanı ($Ort=45.81$), kısmen diyenlerin puanı ($Ort=47.05$) ve yeterli bulanların puanına ($Ort=47.47$) göre daha düşüktür.

Öğrencilerin okullarının sahip olduğu rekreasyonel alanların yeterliliğini değerlendirmeleri ile bilgi eksikliği alt boyutu, tesis alt boyutu puanı ve arkadaş eksikliği alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Tablo 4.17. Öğrencilerin Boş Zaman Engeller Ölçeği Puanlarının Öğrencinin Okulunun Sahip Olduğu Rekreasyonel Alanlarını Haftalık Kullanım Sürelerine Göre Analizi

	Hafta sıklık	N	Ort.± Ss.	F	p	Fark
Bireysel psikoloji	1-3 saat	775	7.62±2.12	0.404	0.806	
	4-6 saat	309	7.61±2.10			
	7-9 saat	100	7.55±1.99			
	10 saat ve üzeri	38	7.24±2.65			
	Kullanmıyor	540	7.52±2.36			
Bilgi Eksikliği	1-3 saat	775	8.33±2.37	2.317	0.055	
	4-6 saat	309	8.06±2.32			
	7-9 saat	100	7.96±2.73			
	10 saat ve üzeri	38	7.66±2.21			
	Kullanmıyor	540	7.99±2.54			
Tesis	1)1-3 saat	775	8.82±2.18	5.977	0.000	5<1,2
	2)4-6 saat	309	8.76±2.11			
	3)7-9 saat	100	8.18±2.41			
	4) 10 saat ve üzeri	38	8.16±2.35			
	5)Kullanmıyor	540	8.26±2.67			
Arkadaş Eksikliği	1-3 saat	775	7.38±2.35	1.052	0,379	
	4-6 saat	309	7.48±2.29			
	7-9 saat	100	7.62±2.46			
	10 saat ve üzeri	38	7.21±3.00			
	Kullanmıyor	540	7.21±2.57			
Zaman	1)1-3 saat	775	7.87±2.12	3.915	0.004	5<1,2
	2)4-6 saat	309	7.86±2.03			
	3)7-9 saat	100	7.94±2.18			
	4) 10 saat ve üzeri	38	8.00±2.56			
	5)Kullanmıyor	540	7.44±2.24			
İlgi Eksikliği	1-3 saat	775	7.37±0.32	2.109	0.077	
	4-6 saat	309	7.53±2.34			
	7-9 saat	100	7.51±2.42			
	10 saat ve üzeri	38	6.71±2.73			
	Kullanmıyor	540	7.15±2.54			
Toplam puan	1)1-3 saat	775	47.39±8.51	3.891	0.004	5<1

2)4-6 saat	309	47.31±8.37
3)7-9 saat	100	46.76±10.68
4) 10 saat ve üzeri	38	44.97±10.85
5)Kullanmıyor	540	45.57±9.84

Tablo 4.17 incelendiğinde, Öğrencilerin okullarının sahip olduğu rekreasyonel alanların haftalık kullanmaları ile tesis alt boyut puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur (F=5.977; p<0.01). Okullarının sahip olduğu rekreasyonel alanlarını kullanmayanların puanı (Ort=8.26), 1-3 saat kullananların puanına (Ort=8.82) ve 4-6 saat kullananların puanına (Ort=8.76S) göre daha düşüktür.

Öğrencilerin okullarının sahip olduğu rekreasyonel alanların haftalık kullanmaları ile zaman alt boyut puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur (F=3.915; p<0.01). Okullarının sahip olduğu rekreasyonel alanlarını kullanmayanların puanı (Ort=7.44), 1-3 saat kullananların puanına (Ort=7.87) ve 4-6 saat kullananların puanına (Ort=7.86) göre daha düşüktür.

Öğrencilerin okullarının sahip olduğu rekreasyonel alanların haftalık kullanmaları ile boş zaman engelleri ölçeği puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur (F=3.891; p<0.01). Okullarının sahip olduğu rekreasyonel alanlarını kullanmayanların puanı (Ort=45.57), 1-3 saat kullananların puanına (Ort=47.39) göre daha düşüktür.

Öğrencilerinin okullarının sahip olduğu rekreasyonel alanlarını haftalık kullanmaları ile bireysel psikoloji alt boyutu, bilgi eksikliği alt boyutu, arkadaş eksikliği alt boyutu ve ilgi eksikliği alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Tablo 4.18. Öğrencilerin Boş Zaman Engeller Ölçeği Puanlarının Öğrencinin İllerinin Sahip Olduğu Rekreasyonel Alanların Yeterliliğini Değerlendirilmesine Göre Analizi

	İl yeterli	N	Ort.± Ss.	F	p	Fark
Bireysel psikoloji	1)Kesinlikle yetersiz	269	7.19±2.44	2.527	0.039	1<3,4
	2)Yetersiz	335	7.61±2.02			
	3)Kısmen	611	7.66±2.17			
	4)Yeterli	428	7.65±2.03			
	5)Kesinlikle yeterli	119	7.61±2.65			
Bilgi Eksikliği	Kesinlikle yetersiz	269	8.17±2.68	0.295	0.881	
	Yetersiz	335	8.20±2.41			
	Kısmen	611	8.18±2.47			
	Yeterli	428	8.04±2.22			
	Kesinlikle yeterli	119	8.10±2.57			
Tesis	1)Kesinlikle yetersiz	269	8.97±2.63	8.410	0.000	5<1,2,3
	2)Yetersiz	335	8.73±2.36			
	3)Kısmen	611	8.72±2.18			
	4)Yeterli	428	8.25±2.23			

	5)Kesinlikle yeterli	119	7.78±2.74			
Arkadaş Eksikliği	1)Kesinlikle yetersiz	269	6.89±2.77	5.200	0.000	1>3,4
	2)Yetersiz	335	7.35±2.32			3>5
	3)Kısmen	611	7.58±2.34			
	4)Yeterli	428	7.45±2.25			
	5)Kesinlikle yeterli	119	6.87±2.82			
Zaman	Kesinlikle yetersiz	269	7.52±2.51	1.871	0.113	
	Yetersiz	335	7.61±2.06			
	Kısmen	611	7.83±2.02			
	Yeterli	428	7.90±2.09			
	Kesinlikle yeterli	119	7.68±2.49			
İlgi Eksikliği	1)Kesinlikle yetersiz	269	6.67±2.58	6.925	0.000	1<2,3,4
	2)Yetersiz	335	7.42±2.39			
	3)Kısmen	611	7.39±.34			
	4)Yeterli	428	7.61±2.31			
	5)Kesinlikle yeterli	119	7.20±2.51			
Toplam puan	1)Kesinlikle yetersiz	269	45.41±10.64	3.000	0.018	1<3
	2)Yetersiz	335	46.93±8.12			
	3)Kısmen	611	47.36±8.87			
	4)Yeterli	428	46.91±8.58			
	5)Kesinlikle yeterli	119	45.25±10.86			

Tablo 4.18 incelendiğinde; öğrencilerin illerindeki rekreasyonel alanların yeterliliğini değerlendirmeleri ile bireysel psikoloji alt boyut puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($F=2.527$; $p<0.05$). İlin sahip olduğu rekreasyonel alanlarını kesinlikle yetersiz bulanların puanı ($Ort=7.19$), kısmen diyenlerin puanı ($Ort=7.66$) ve yeterli bulanların puanına ($Ort=7.65$) göre daha düşüktür.

Öğrencilerin illerin rekreasyonel alanların yeterliliğini değerlendirmeleri ile tesis alt boyutu puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($F=8.410$; $p<0.01$). İllerin rekreasyonel alanlarının kesinlikle yeterli bulanların puanı ($Ort=7.78$), kısmen diyenlerin puanı ($Ort=8.72$), yetersiz bulanların puanı ($Ort=8.73$) ve kesinlikle yetersiz bulanların puanına ($Ort=8.97$) göre daha düşüktür.

Öğrencilerin illerindeki rekreasyonel alanların yeterliliğini değerlendirmeleri ile arkadaş eksikliği alt boyut puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($F=5.200$; $p<0.01$). İllerindeki rekreasyonel alanlarının kesinlikle yetersiz bulanların puanı ($Ort=6.89$), kısmen diyenlerin puanı ($Ort=7.58$) ve yeterli bulanların puanına ($Ort=7.45$) göre daha düşüktür. Ayrıca kısmen diyenlerin puanı ($Ort=7.58$) kesinlikle yeterli diyenlerin puanına ($Ort=6.87$) göre daha yüksektir.

Öğrencilerin illerindeki rekreasyonel alanların yeterliliğini değerlendirmeleri ile ilgi eksikliği alt boyut puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur

($F=6.925$; $p<0.01$). İllerindeki rekreasyonel alanlarının kesinlikle yetersiz bulanların puanı (Ort=6.67), yetersiz bulanların puanına (Ort=7.42), kısmen diyenlerin puanına (Ort=7.39) ve yeterli bulanların puanına (Ort=7.61) göre daha düşüktür.

Öğrencilerin illerindeki rekreasyonel alanların yeterliliğini değerlendirmeleri ile boş zaman engelleri ölçeği puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($F=3.000$; $p<0.05$). İllerindeki rekreasyonel alanlarının kesinlikle yetersiz bulanların puanı (Ort=45.41), kısmen diyenlerin puanına (Ort=47.36) göre daha düşüktür.

Öğrencilerin illerindeki rekreasyonel alanların yeterliliğini değerlendirmeleri ile bilgi eksikliği alt boyutu ve zaman alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Tablo 4.19. Öğrencilerin Boş Zaman Engeller Ölçeği Puanlarının Öğrencinin İllerindeki Rekreasyonel Alanlarını Haftalık Kullanım Sürelerine Göre Analizi

	Hafta sıklık	N	Ort.± Ss.	F	p	Fark
Bireysel psikoloji	1-3 saat	626	7.60±2.14	1.357	0.247	
	4-6 saat	399	7.75±2.04			
	7-9 saat	153	7.43±2.04			
	10 saat ve üzeri	98	7.58±2.29			
	Kullanmıyor	486	7.43±2.39			
Bilgi Eksikliği	1-3 saat	626	8.15±2.33	0.175	0.951	
	4-6 saat	399	8.19±2.30			
	7-9 saat	153	8.07±2.43			
	10 saat ve üzeri	98	7.99±2.66			
	Kullanmıyor	486	8.14±2.64			
Tesis	1-3 saat	626	8.60±2.32	0.765	0.548	
	4-6 saat	399	8.71±2.11			
	7-9 saat	153	8.59±2.11			
	10 saat ve üzeri	98	8.69±2.65			
	Kullanmıyor	486	8.44±2.60			
Arkadaş Eksikliği	1-3 saat	626	7.31±2.27	0.405	0.805	
	4-6 saat	399	7.48±2.36			
	7-9 saat	153	7.39±2.34			
	10 saat ve üzeri	98	7.31±2.80			
	Kullanmıyor	486	7.30±2.64			
Zaman	1)1-3 saat	626	7.79±2.04	3.881	0.004	5<2
	2)4-6 saat	399	8.00±1.98			
	3)7-9 saat	153	7.88±2.09			
	4) 10 saat ve üzeri	98	7.68±2.52			
	5)Kullanmıyor	486	7.45±2.38			
İlgi Eksikliği	1-3 saat	626	7.41±2.36	1.793	0.128	
	4-6 saat	399	7.48±2.14			
	7-9 saat	153	7.40±2.36			
	10 saat ve üzeri	98	7.21±2.73			

	Kullanmıyor	486	7.10±2.61		
Toplam puan	1-3 saat	626	46.86±8.58	2.087	0.080
	4-6 saat	399	47.62±8.37		
	7-9 saat	153	46.76±8.77		
	10 saat ve üzeri	98	46.47±11.19		
	Kullanmıyor	486	45.87±9.98		

Tablo 4.19 incelendiğinde, Öğrencilerin illerindeki rekreasyonel alanların haftalık kullanmaları ile zaman alt boyut puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($F=3.881$; $p<0.01$). İllerindeki rekreasyonel alanlarını kullanmayanların puanı ($Ort=7.45$), 4-6 saat kullananların puanına ($Ort=8.00$) göre daha düşüktür.

Öğrencilerinin illerindeki rekreasyonel alanlarını haftalık kullanmaları ile bireysel psikoloji alt boyutu, bilgi eksikliği alt boyutu, tesis alt boyutu, arkadaş eksikliği alt boyutu, ilgi eksikliği alt boyutu ve boş zaman engelleri ölçeği puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

5. TARTIŞMA

Bu bölümde araştırma verilerinden elde edilen veriler ilgili literatür ile karşılaştırılarak tartışılmıştır. Araştırma bulguları üç başlık altında incelendiği için verilerin karşılaştırmaları da aynı başlıklar altında yapılmıştır.

Öğrencilerin demografik özellikleri yaş, cinsiyet, okul, sınıf, sınıf başarısı, anne eğitimi, baba eğitimi, gelir durumu, yaşadığı yer değişkenleri üzerinden incelenmiştir.

Araştırma grubundaki öğrencilerin %30.2'si 15 yaşındayken araştırmaya katılan öğrencilerin yaş ortalaması 15.85'dir. Öğrencilerin %57.4'ü erkek, %14.9'u Fen Lisesi, %13.1'i Sosyal Bilimler Lisesi, %38.5'i Anadolu Lisesi ve %33.5'i Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinde okumaktadırlar. Öğrencilerin %34.6'sı 9. sınıftadır. Öğrencilerin %68.8'i başarı durumunun orta olduğunu belirtmiştir. Öğrencilerden %34.1'inin annesi ilkokul, %30'unun babası lise mezunudur. Öğrencilerin %32.1'inin ailesinin aylık geliri 2001-3000 TL arasındadır. Öğrencilerinin %74.9'ü şehirde yaşamaktadırlar.

Öğrencilerin boş zamanlarını değerlendirme durumları haftalık boş zaman süresi, boş zamanlarını değerlendirmede ne sıklıkla günlük çektikleri, okulun sahip olduğu rekreasyonel alanın yeterliliği, okulun sahip olduğu rekreasyonel alanları kullanma sıklıkları, İl/İlçenin sahip olduğu rekreasyonel alanların yeterliği, İl/İlçenin sahip olduğu rekreasyonel alanları haftalık kullanma sıklıkları boş zamanlarını nasıl değerlendirdikleri bakımından incelenmiştir.

Öğrencilerin %34.6'sının boş zaman süresi 10 saat ve üzeridir. Boş zaman değerlendirmede öğrencilerin %56.5'i bazen günlük çektiklerini belirtmişlerdir. Öğrencilerin %29.6'sı okullarının sahip olduğu rekreasyonel alanların kısmen yeterli olduğunu belirtirken, %25.7'i yeterli olduğunu belirtmişlerdir. Öğrencilerin %44'ü okullarının sahip olduğu rekreasyonel alanı haftalık 1-3 saat kullandıklarını belirtmişlerdir. Öğrencilerin %34.7'i il/ilçenin sahip olduğu rekreasyonel alanların kısmen yeterli olduğunu belirtmişlerdir ve %35.5'i il/ilçenin sahip olduğu rekreasyonel alanını haftalık 1-3 saat kullanırken, %27.6'sı il/ilçelerindeki rekreasyonel alanları kullanmadıklarını belirtmişlerdir. Çavdar ve Yıldız'ın yaptıkları araştırmaya katılan öğrenciler bizim çalışmamızdan farklı olarak okullarındaki rekreasyon alanlarının yeterli olduğunu belirtirlerken, bizim çalışmamıza benzer şekilde yaşadıkları yerdeki rekreasyon alanlarının kısmen yeterli olduğunu belirtmişlerdir (59). Akoğuz, rekreasyon faaliyetlerine katılım konusunda özel okullar ile devlet okullarını

karşılaştırmak amacıyla yaptığı araştırmada özel okullara kıyasla devlet okullarındaki rekreasyon alanlarının yetersiz olduğunu tespit etmiştir (60). Alan, rekreasyonel faaliyetlere katılım durumunu incelemek amacıyla yapmış olduğu araştırmada bireylerinin günlük 3-4 saat boş zamanlarının olduğunu belirlemiş, bu boş zamanlarında da erkeklerin spor müsabakaları izlemeye giderek değerlendirdiklerini tespit etmiştir (61). İpek yapmış olduğu araştırmada öğrencilerin sahip oldukları boş zaman ile rekreasyonel faaliyetlere katılım durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunduğunu belirlemiştir (62). Okullarda ve yaşanan yerdeki rekreasyonel alanların durumu rekreasyonel faaliyetlere katılım konusunda belirleyici faktörlerden biri olarak öne çıkmaktadır. Bu alanların yeterli durumda olması, bireylerin bu alanlardan beklentilerini karşılayacağı için rekreasyonel faaliyetlere katılım düzeyini arttırabilir.

Öğrencilerden 1626'sı ev içi aktivitelere katılarak (müzik dinlemek, tv izlemek, kitap okumak, vb.), 448'i okul içi etkinliklere katılarak (spor müsabakaları, eğitici kollar, kütüphaneler, kantin, vb.), 702'si fiziksel etkinliklere katılarak (yürüme, koşma, çeşitli spor branşları), 550'si kişi sosyal etkinliklere katılarak (tiyatro, sinema, sergi, kültürel gezi vb.), 357'si genellikle açık alan etkinliklere katılarak (festivaller, kamp, doğa gezisi, piknik, vb.) ve 232'si ise diğer bir şekilde boş zamanını değerlendirdiğini belirtmiştir. Çavdar ve Yıldız lise öğrencileri üzerinden yaptıkları araştırmada araştırmalarına katılan 385 öğrencinin yarısından fazlasının boş zamanlarını değerlendirmede ev içi etkinlikleri tercih ettiklerini belirlemişlerdir (59). Bu sonuçlar, öğrencilerin boş zamanlarında çoğunlukla evde durduklarını ve ev içerisinde kendilerini mental açıdan mutlu edecek aktivitelere katıldıkları, sportif faaliyetler de dahil olmak üzere diğer aktiviteleri daha az düşündükleri şeklinde yorumlanabilir.

Öğrencilerin demografik özelliklerine göre boş zaman engel durumuna ilişkin bulgular; öğrencilerin yaşları, cinsiyetleri, okul türleri, sınıfları, sınıf başarı durumları, anne eğitim durumları, baba eğitim durumları, ailenin aylık geliri, yaşamını çoğunlukla geçirdiği yer, haftalık boş zaman süresi, boş zamanlarını değerlendirmede ne sıklıkla güçlük çektiği, okulundaki rekreasyonel alanların yeterliliği, okulundaki rekreasyonel alanları haftalık kullanma süreleri, illerindeki rekreasyonel alanların yeterliliği ve illerindeki rekreasyonel alanları kullanma sıklıkları değişkenleri üzerinden değerlendirilmiştir.

Öğrencilerin yaşlarına göre tesis alt boyut puanı ve boş zaman engelleri ölçeği toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Öğrencilerin yaş değişkeni

ile bireysel psikoloji alt boyutu, bilgi eksikliği alt boyutu, arkadaş eksikliği alt boyutu, zaman alt boyutu ve ilgi eksikliği alt boyutu arasında farklılık saptanmamıştır. Akyol ve Akkaşoğlu gençlerin rekreasyonel faaliyetlere katılımlarını engelleyen faktörleri tespit etmek amacıyla yaptıkları araştırmada tesis yetersizliğinin rekreasyonel faaliyetlere katılımın önünde engel olarak görüldüğünü tespit etmişlerdir (63). Solakumur ve ark. Öğrencilerin rekreasyonel faaliyetlere katılımlarında engel olan faktörleri inceledikleri araştırmalarında öğrencilerin yaşları rekreasyonel faaliyetlere katılma engelleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin bulunmadığını tespit etmişlerdir (64). Öğrenciler yaşları itibariyle rekreasyonel faaliyetlerden farklı beklentiler içerisinde girebilmekte, rekreasyonel faaliyetlerin yapıldığı tesislerin de bu beklentilerini karşılaması gerektiğini düşünebilmektedirler. Öğrencilerin yaşları ile rekreasyonel faaliyetlere katılımlarına engel faktörlerden tesis faktörünün öne çıkmasını öğrencilerin bu tesislerden beklentilerinin farklı olmasına bağlanabilir.

Cinsiyet değişkenine göre bireysel psikoloji alt boyut puanı arasında istatistiksel olarak farklılık saptanmıştır. Kadın öğrencilerin bireysel psikoloji alt boyut puanı erkek öğrencilerin puanına göre daha yüksektir. Öğrencilerin boş zaman engelleri ölçeğinden, bilgi eksikliği alt boyutundan, tesis alt boyutundan, arkadaş eksikliği alt boyutundan, zaman alt boyutundan ve ilgi eksikliği alt boyutundan aldıkları puan ile cinsiyet arasında anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. Şapçılar ve ark. rekreasyon faaliyetlerini engelleyen faktörlerin belirlenmesi amacıyla yaptıkları araştırmada zaman eksikliğinin rekreasyon faaliyetlerine katılım konusunda engelleyici bir faktör olduğunu belirlemişlerdir (65). Özşaker gençlerin serbest zaman aktivitelerine katılmama nedenlerini tespit etmek amacıyla yaptığı araştırmada cinsiyet değişkeni ile bu faaliyetlere katılmama nedenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunduğunu tespit etmiştir (66). Arslan ve ark. üniversite öğrencilerinin rekreasyonel faaliyetlere katılım engellerini tespit etmek amacıyla yapmış olduğu araştırmalarında bizim sonuçlarımıza benzer şekilde cinsiyet değişkeni ile bireysel psikoloji alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki bulunduğunu tespit etmişlerdir (67). İpek öğrencilerin rekreasyonel faaliyetlere katılım durumlarını tespit etmek amacıyla yapmış olduğu araştırmada öğrencilerin cinsiyetleri ile rekreasyonel faaliyetlere katılım durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunduğunu belirlemiştir (62). Birey psikolojisi birçok konuda bireyi motive edici faktör olarak ortaya çıkmaktadır. Araştırmada cinsiyet değişkeni ile rekreasyonel faaliyetlere katılımın önündeki engeller konusunda birey psikolojisinin etkili olduğu belirlenmiş ve birey psikolojisinin erkeklere göre kadınlarda daha yüksek düzeyde etkili olduğu belirlenmiştir. Bu durum erkek öğrencilerin kadın öğrencilere göre daha rahat

bir şekilde dışarı çıkabilmelerine, kadın öğrencilerin de genellikle ev işlerine yardım etme gerekliliğinin onlarda psikolojik baskı oluşturduğu düşünülebilir.

Öğrencilerin okul türü ile bireysel psikoloji, bilgi eksikliği, tesis, arkadaş eksikliği, zaman, ilgi eksikliği ve boş zaman engelleri ölçeği toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Akyol ve Akkaşoğlu, gençlerin rekreasyonel faaliyetlere katılımlarını engelleyen faktörleri tespit etmek amacıyla yaptıkları araştırmada zamanın rekreasyonel faaliyetlere katılımın önünde engel olarak görüldüğünü tespit etmişlerdir (63). Çavdar ve Yıldız'ın yapmış oldukları araştırmada da bizim çalışmamıza benzer şekilde okul türü değişkeni ile birey psikolojisi alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki bulunduğu tespit edilmiştir (59). İpek, yapmış olduğu araştırmada öğrencilerin okul türleri ile rekreasyonel faaliyetlere katılım durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunduğunu belirlemiştir (62). Öğrencilerin okul türleri ile rekreasyonel faaliyetlerine katılımlarını engelleyen faktörler arasında bütün faktörlerin etkili olması; farklı okul türlerinde öğrencilerin rekreasyonel faaliyetler için daha çok veya az zaman bulmalarına, okullarında rekreasyonel alanların farklı özelliklerde olması, bu durumdaki rekreasyonel alanların öğrencilerin beklentilerini karşılamadığı şeklinde yorumlanabilir.

Öğrencilerin sınıf değişkeni ile tesis alt boyut puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmış, bireysel psikoloji, bilgi eksikliği, arkadaş eksikliği, zaman ve ilgi eksikliği alt boyut puanı arasında anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. Bosna ve ark. üniversite öğrencilerinin rekreasyonel faaliyetlere katılımlarını engelleyen faktörleri tespit etmek amacıyla yaptıkları araştırmada sınıf değişkenine göre karşılaştırıldığında ise alt boyutlarda zaman ve ilgi eksikliği ile birey psikolojisi alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğunu belirlemiştir (68). Çavdar ve Yıldız'ın yapmış olduğu araştırmada da bizim çalışmamıza benzer şekilde sınıf değişkeni ile tesis alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir (59). Solakumur ve ark. öğrencilerin rekreasyonel faaliyetlere katılımlarında engelleyici faktörleri inceledikleri araştırmalarında öğrencilerin sınıf düzeyleri ile rekreasyonel faaliyetlere katılım durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmadığını tespit etmişlerdir (64). Öğrencilerin sınıf düzeyleri değiştikçe rekreasyonel faaliyetlere katılımını engelleyen faktörler de değişmektedir. Öğrencilerin sınıf düzeyleri ilerledikçe rekreasyonel tesislerden beklentileri de farklılaşmaktadır. Öğrencilerin sınıflarına göre rekreasyonel faaliyetlere katılımlarını engelleyen tesis faktörünün olmasını öğrencilerin bu alanlardan beklentilerine bağlamak mümkündür.

Öğrencilerin sınıf başarısını değerlendirme durumu ile bilgi eksikliği alt boyut puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmış, bireysel psikoloji, tesis, arkadaş eksikliği, zaman ve ilgi eksikliği alt boyut puanı arasında anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. Yaşartürk ve ark. Öğrencilerin rekreasyon faaliyetlerine katılım durumlarını inceledikleri araştırmalarında sınıf değişkeni ile rekreasyonel faaliyetlere katılım durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin bulunduğunu tespit etmişlerdir (69). Öğrencilerin sınıf başarılarını arttırmaları için derslerine yoğunlaşmaları gerekmektedir. Araştırmamızda kendi sınıf başarısını orta olarak tanımlayan öğrencilerin bilgi eksikliği alt boyutunu rekreasyonel faaliyetlere katılım konusunda en önemli engel olarak gördükleri tespit edilmiştir. Buradan hareketle sınıf başarısını orta olarak tanımlayan öğrencilerin rekreasyonel faaliyetler yerine sınıf başarısını arttırmaya yoğunlaştıkları şeklinde yorumlanabilir.

Öğrencilerin anne eğitim durumu ile bireysel psikoloji, bilgi eksikliği, ilgi eksikliği ve boş zaman engelleri ölçeği toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmış, tesis, arkadaş eksikliği, zaman alt boyutlarında ise anlamlı bir ilişki saptanmamıştır. Kahraman ve ark. lise öğrencilerinin rekreasyonel faaliyetlere katılımlarını engelleyen faktörleri inceledikleri çalışmalarında öğrencilerde ilgi eksikliğinin rekreasyonel faaliyetlere katılımlarını engelleyici bir faktör olduğu tespit edilmiştir (70). Çocukların rekreasyonel faaliyetlere yönlendirilmeleri konusunda ailelerin önemli katkıları bulunmaktadır. Araştırmamızda annesinin eğitim durumu düşük olan öğrencilerin rekreasyonel faaliyetlere katılım konusunda bireysel psikoloji, bilgi eksikliği, ilgi eksikliği alt boyutlarına yoğunlaşmalarını annelerin eğitim durumuna göre çocuklarını rekreasyonel faaliyetlere yönlendirme konusunda etkili olamamalarına bağlanabilir. Annelerin eğitim durumlarının düşük olması onların da rekreasyonel faaliyetler konusunda bilgilerinin olmadığı düşünülebilir.

Öğrencilerin baba eğitim durumu ile bireysel psikoloji, bilgi eksikliği, tesis, ilgi eksikliği alt boyut puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmış, arkadaş eksikliği, zaman ve boş zaman engelleri ölçeği toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. Şapçılar ve ark. rekreasyon faaliyetlerini engelleyen faktörlerin belirlenmesi amacıyla yaptıkları araştırmada bireysel motivasyonun rekreasyon faaliyetlerine katılım konusunda engelleyici bir faktör olduğunu belirlemişlerdir (65). Babalar, çocuklarının rekreasyonel faaliyetlere yönlendirmeleri konusunda etkili olmakta hatta çocukları ile birlikte bu faaliyetleri gerçekleştirmektedirler. Araştırmamızda babalarının eğitim durumu düşük olan öğrencilerin bireysel psikoloji, bilgi eksikliği, tesis, ilgi eksikliği

alt boyutlarını kendilerinin rekreasyonel faaliyetlere katılımları konusunda olumsuz faktörler olarak görmüş oldukları belirlenmiştir. Baba eğitim durumunun düşük olması babanın da rekreasyonel faaliyetler konusunda bilgisinin olmamasına ve çocuklarını rekreasyonel faaliyetlere yönlendirme konusunda etkili olamadıklarına bağlanabilir.

Öğrenci ailelerinin aylık gelir durumu ile bilgi eksikliği alt boyut ve boş zaman engelleri ölçeği toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuş, bireysel psikoloji, tesis, arkadaş eksikliği, zaman, ilgi eksikliği alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmamıştır. Sabancı, rekreasyonel faaliyetlere katılımı engelleyen faktörleri araştırdığı çalışmasında para yetersizliğinin bu faaliyetlere katılımı engelleyen bir faktör olduğunu tespit etmiştir (71). İpek yapmış olduğu araştırmada öğrencilerin ailelerinin gelir durumları ile rekreasyonel faaliyetlere katılım durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunduğunu belirlemiştir (62). Solakumur ve arkadaşları öğrencilerin rekreasyonel faaliyetlere katılımlarını engelleyen faktörleri inceledikleri çalışmalarında aile refah seviyeleri ile rekreasyonel faaliyetlere katılımları arasında istatistiksel bir ilişki bulunmadığını tespit etmişlerdir (64). Rekreasyonel faaliyetler az da olsa bir maddi gider ile gerçekleştirilebilmektedir. Gelir durumu yetersiz olan öğrenciler bu faaliyetlere katılma ve bu faaliyetler hakkında bilgi edinme konusunda çekimser kalabilmektedirler. Araştırmamıza katılan öğrenciler bilgi eksikliği alt boyutunun rekreasyonel faaliyetlere katılımlarında bir engel teşkil ettiğini vurgulamışlardır. Öğrencilerin bu şekildeki tutumları aile gelir düzeyinin düşük olması ve bu sebeple öğrencinin rekreasyonel faaliyetlere yönlendirilmesi sebebine bağlanabilir.

Öğrenci yaşamını çoğunlukla geçirdiği yer ile bireysel psikoloji, bilgi eksikliği, zaman, ilgi eksikliği alt boyutları ve boş zaman engelleri ölçeği toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuş, tesis ve arkadaş eksikliği alt boyutlarında ise istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmamıştır. İpek yapmış olduğu araştırmada öğrencilerin ikamet yerleri ile rekreasyonel faaliyetlere katılım durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunduğunu belirlemiştir (62). Rekreasyonel faaliyetlerin yapılabildiği alanların sayıca fazla olması bu alanlarda rekreasyonel faaliyetleri yapanların da sayıca artması sonucunu doğuracaktır. Araştırmamıza katılan öğrenciler bireysel psikoloji bilgi eksikliği, zaman, ilgi eksikliği alt boyutlarını rekreasyonel faaliyetlere engel olarak nitelendirmişlerdir. Araştırma bulgularına bakıldığında ilçede yaşayan öğrencilerin il ve kasabada yaşayanlara göre bireysel psikoloji bilgi eksikliği, zaman, ilgi eksikliği ortalamalarının daha yüksek olduğu görülmektedir. Köylerde yaşayanlar rekreatif alanlar

konusunda bilgileri olmayabilirken ilde yaşayanların da yaşadıkları yerde rekreasyonel alanlarının bulunması sebebiyle, bu boyutları rekreasyonel faaliyetlere bir engel olarak görmedikleri fakat ilçede yaşayanların rekreasyonel faaliyetler konusunda bilgilerinin olmasına karşın, bu alanlarının buldukları bölge şartlarında mevcut olmaması veya yetersiz olmasına bağlanabilir.

Öğrencilerin haftalık boş zaman süreleri ile tesis ve zaman alt boyut puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuş, bilgi eksikliği, arkadaş eksikliği, ilgi eksikliği alt boyutları ve boş zaman engelleri ölçeği toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir. Kahraman ve ark. lise öğrencilerinin rekreasyonel faaliyetlere katılımlarını engelleyen faktörleri inceledikleri çalışmalarında öğrencilerde zaman faktörünün rekreasyonel faaliyetlere katılımlarını engelleyici bir faktör olduğu tespit edilmiştir (70). Özellikle okullarda bulunan Rekreasyonel tesisler belirli zaman dilimlerinde hizmet vermektedirler. Rekreasyonel faaliyetleri bu alanlarda gerçekleştirmek isteyenlerin bu zaman dilimlerinde tesislere gitmeleri gereklidir. Araştırmamızda öğrencilerin haftalık boş zaman süreleri açısından bakılarak rekreasyonel faaliyetlere katılımlarını engelleyen faktörlerde tesis ve zaman alt boyutlarının öne çıktığı görülmektedir. Öğrencilerin kendi boş zamanları tesislerin açık olduğu zaman dilimlerini ayarlayamamaları sonucunda bu faktörleri rekreasyonel faaliyetlere katılım konusunda bir engel olarak gördükleri söylenebilir.

Öğrencilerin boş zamanı değerlendirmede ne sıklıkla güçlük çektikleri durumu ile bireysel psikoloji, bilgi eksikliği, arkadaş eksikliği, zaman, ilgi eksikliği alt boyutları ve boş zaman engelleri ölçeği toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Tolukan ve Yılmaz öğrencilerin rekreasyonel faaliyetlere katılımlarını engelleyen faktörleri tespit etmek amacıyla yapmış oldukları araştırmada öğrencilerin boş zamanlarını değerlendirmede güçlük çekme durumları ile rekreasyonel faaliyetlere katılım durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunduğunu tespit etmişlerdir (72). Solakumur ve ark. üniversite öğrencilerin rekreasyonel faaliyetlerine katılımlarına engel olan faktörleri araştırdıkları çalışmalarında öğrencilerin boş zamanlarını değerlendirme güçlükleri ile rekreasyonel faaliyetlere katılım durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmadığını saptamışlardır (64). Araştırmamızda öğrencilerin boş zamanlarını değerlendirmede bazen güçlük çektikleri sonucuna ulaşılmıştır. Boş zamanlarını değerlendirme konusunda güçlük çekenlerin bu durumlarından kendi psikolojilerinin etkilenmesi sonucunu çıkartmak mümkün olabilirken öğrenciler boş zamanlarını değerlendirme güçlüklerini kendi aralarında gerçekleştirdikleri etkinliklerle

giderebilmektedirler. Bu açıdan bakılarak rekreasyonel faaliyetlere katılım engelleri ölçeğinin alt boyutlarını öğrencilerin bu faaliyetlere katılım konusunda bir engel olarak görmedikleri söylenebilir.

Öğrencilerin okullarının sahip olduğu rekreasyonel alanların yeterliliğini değerlendirmeleri ile bireysel psikoloji, zaman, ilgi eksikliği alt boyutları ve boş zaman engelleri ölçeği toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuş, bilgi eksikliği, tesis ve arkadaş eksikliği alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Solakumur ve ark. Üniversite öğrencilerinin rekreasyonel faaliyetlere katılım engellerini araştırdıkları çalışmalarında öğrencilerin rekreasyonel faaliyetlere katılım durumları ile okullarının rekreasyonel faaliyet alanlarının yeterliliği arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin bulunmadığını tespit etmişlerdir (64). Araştırmamızda öğrencilerin okullarındaki rekreasyonel alanları kısmen yeterli olduğunu belirtmişlerdir. Okullarındaki tesislerin rekreasyonel faaliyetler için tam olarak yeterli olmadığını düşünmelerini rekreasyonel faaliyetlere katılım konusunda bireysel psikoloji, zaman, ilgi eksikliği alt boyutlarını kendileri için bu faaliyetlere katılım konusunda engel olarak gördükleri söylenebilir.

Öğrencilerin okullarının sahip olduğu rekreasyonel alanların haftalık kullanmaları ile tesis ve zaman alt boyutları ile boş zaman engelleri ölçeği toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuş, bireysel psikoloji, ilgi eksikliği, arkadaş eksikliği ve ilgi eksikliği alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmamıştır. Sabancı, rekreasyonel faaliyetlere katılımı engelleyen faktörleri araştırdığı çalışmasında tesis faktörünün rekreasyonel faaliyetlere katılımı engelleyen bir faktör olduğunu tespit etmiştir (71). Okullardaki rekreasyonel alanları belirli zaman dilimlerinde açık olmaktadır. Bu alanları kullanmak isteyenlerin de bu zaman dilimlerinde orada olmaları gereklidir. Araştırmamızda öğrencilerin boş zaman durumlarına göre tesis ve zaman alt boyutlarının öne çıktığı görülmektedir. Bu sonucu öğrencilerin boş zamanları ile okullarındaki rekreasyon tesislerinin açık olduğu zamanların birbirine uymamasına ve bu sebeple öğrencilerin rekreasyon faaliyetlerine katılmalarında bu alt boyutların bir engel olduğuna bağlanabilir.

Öğrencilerin illerindeki rekreasyonel alanların yeterliliğini değerlendirmeleri ile bireysel psikoloji, tesis, arkadaş eksikliği, ilgi eksikliği alt boyut puanları ile boş zaman engelleri ölçeği toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuş, bilgi eksikliği ve zaman alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir.

Araştırmamızda öğrenciler illerinde bulunan rekreasyon alanlarını kısmen yeterli olarak gördüklerini belirtmişlerdir. İllerindeki rekreatif alanları tam olarak yeterli görmeyen öğrenciler tesis eksikliğini, arkadaş eksikliğini, ilgi eksikliğini rekreasyonel faaliyetlere katılım konusunda engel olarak görmelerine bağlanabilir.

Öğrencilerin illerindeki rekreasyonel alanların haftalık kullanmaları ile zaman alt boyut puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuş, bireysel psikoloji, bilgi eksikliğini, tesis, arkadaş eksikliğini ve ilgi eksikliğini alt boyutları ile boş zaman engelleri ölçeği toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmamıştır. Öğrencilerin rekreasyonel faaliyetlere katılımlarında kendi zamanları ile rekreasyonel alanlarının açık olduğu süreler birbirinden farklı olabilmektedir. Bu farklılıklar da öğrencilerin rekreasyonel faaliyetlere katılmaları konusunda engel olarak görülebilir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma sonucunda öğrencilerin boş zaman sürelerinin yaklaşık günde 10 saat ve üzeri olduğu, öğrencilerin yarıdan fazlasının boş zamanlarını değerlendirmede bazen günlük çektikleri belirlenmiştir. Araştırmada okullardaki rekreasyonel alanlarının kısmen yeterli olduğu ve öğrencilerin bu alanları haftada 1-3 saat kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin belirttiklerine göre il ve ilçedeki rekreasyon alanları kısmen yeterli durumdadır ve öğrenciler il ve ilçelerin rekreasyonel alanlarını haftalık 1-3 saat kullandıkları belirlenmiştir.

Araştırmada öğrencilerin çoğunluğunun boş zamanlarında müzik dinlemek, tv izlemek, kitap okumak gibi ev içi aktivitelere katıldıkları, ev dışı aktivitelerde ise öğrencilerin çoğunluğunun yürüme, koşma, çeşitli spor branşları gibi fiziksel etkinliklere, tiyatro, sinema, sergi, kültürel gezi gibi sosyal etkinliklere ve spor müsabakaları, eğitici kollar, kütüphaneler, kantin gibi okul içi etkinliklere katıldıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Öğrencilerin yaşları ile tesis alt boyutu ve boş zaman engelleri ölçeği toplam puanı, cinsiyetleri ile bireysel psikoloji alt boyutu, okul türleri ile bireysel psikoloji, bilgi eksikliği, tesis, arkadaş eksikliği, zaman, ilgi eksikliği ve boş zaman engelleri ölçeği toplam puanı, sınıf türü ile tesis alt boyutu, anne eğitim durumu ile bireysel psikoloji, bilgi eksikliği, ilgi eksikliği ve boş zaman engelleri ölçeği toplam puanı, baba eğitim durumu ile bireysel psikoloji, bilgi eksikliği, tesis, ilgi eksikliği alt boyutu, ailelerinin aylık gelir durumu ile bilgi eksikliği alt boyut ve boş zaman engelleri ölçeği toplam puanı, yaşamını çoğunlukla geçirdiği yer ile bireysel psikoloji bilgi eksikliği, zaman, ilgi eksikliği alt boyutları ve boş zaman engelleri ölçeği toplam puanları, haftalık boş zaman süreleri ile tesis ve zaman alt boyutu, boş zamanı değerlendirmede ne sıklıkla günlük çektikleri durumu ile bireysel psikoloji, bilgi eksikliği, arkadaş eksikliği, zaman, ilgi eksikliği alt boyutları ve boş zaman engelleri ölçeği toplam puanı, okullarının sahip olduğu rekreasyonel alanların yeterliliğini değerlendirmeleri ile bireysel psikoloji, zaman, ilgi eksikliği alt boyutları ve boş zaman engelleri ölçeği toplam puanı, okullarının sahip olduğu rekreasyonel alanların haftalık kullanmaları ile tesis ve zaman alt boyutları ile boş zaman engelleri ölçeği toplam puanı, illerindeki rekreasyonel alanların yeterliliğini değerlendirmeleri ile bireysel psikoloji, tesis, arkadaş eksikliği, ilgi eksikliği alt boyut puanları ile boş zaman engelleri ölçeği toplam puanı, illerindeki rekreasyonel alanların

haftalık kullanmaları ile zaman alt boyut puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmamıza katılan öğrencilerin rekreatif etkinliklere katılımına engel olan en temel neden olarak bireysel psikoloji faktörünün olduğunu tespit edilmiştir. Bilgi eksikliği, zaman eksikliği, tesis eksikliği ve ilgi eksikliği faktörlerinin de etkili olduğu görülürken, arkadaş eksikliği faktörünün diğer alt boyutlara göre daha az engel olarak görüldüğü sonucuna ulaşılmıştır.

Elde edilen sonuçlar ışığında aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir;

Uygulayıcılar için öneriler;

Okullar, formal eğitim kurumları olarak öğrencilerin belirli kurallar çerçevesinde eğitim aldıkları kurumlardır. Okullarda bulunan rekreasyon alanları öğrencilerin boş zamanlarını planlı bir şekilde geçirmelerini sağlayacak alanlardır. Bu sebeple okullardaki rekreasyon alanlarının artırılması, öğrencilerin bu alanları kolaylıkla kullanmaları sağlanmalıdır.

Okullarda yer alan rekreasyon alanlarında formasyon eğitimi almış bir öğretmenin bulundurulması, öğrencilerin bu alanlarda buldukları zamanlarda daha bilinçli bir şekilde çalışmalar yürütmelerinin sağlanması konusunda yararlı olabilir.

Öğrenciler rekreasyon faaliyetlerin yararları konusunda bilgi eksikliği içerisinde olabilirler. Bu durum, rekreasyonel faaliyetlerden uzak durmalarına sebep olabilecektir. Okullarda öğrencilerin rekreasyonel faaliyetler konusunda bilinçlendirici çalışmalar yapılması öğrencilerin bu faaliyetlere katılımlarının artırılması adına yararlı olabilecektir.

İl ve ilçelerde normal yaşamlarını sürdüren bireylerin rekreasyonel faaliyetlere katılımını sağlamak amacıyla rekreasyon alanlarının nitelik ve niceliklerinin artırılması, bu alanlardan sadece öğrencilerin değil bütün halkın yararlanmasını sağlayacak düzenlemelerin yapılması ve rekreasyon faaliyetlerine katılımın teşvik edilmesi yararlı olacaktır.

Okullar ve belediyeler açısından düşünüldüğünde rekreasyonel alanların öğrencilerin ve halkın hizmetine sunulması sadece bir kurum için ağır yükler getirebilmektedir. Bu sebeple rekreasyonel alanların oluşturulması ve devamlılığının sağlanmasında kurumların ortak çalışmalar yapmaları rekreasyonel faaliyetlere katılımın artırılması açısından yararlı olabilecektir.

Öğrencilerin yaşamlarını sürdürdükleri bölgeler rekreasyon alanlarına uzak olabilmektedir. Bu alanlara olan uzaklık, öğrencilerin rekreasyonel faaliyetlere katılmaları konusunda önemli engellerden biridir. Aynı şehirde olsa bile farklı mahallede olan rekreasyon alanlarına öğrencilerin gitmelerini kolaylaştıracak altyapının hazırlanması, rekreasyonel faaliyetlere katılımın artması konusunda pozitif yönlü etki edebilir.

Araştırmacılar için öneriler;

Öğrencilerin rekreasyonel faaliyetlere katılımlarında etkili olan faktörler farklı farklı olabilmektedir. Öğrencilerin rekreasyonel faaliyetlere katılımlarını engelleyen farklı faktörlerin tespit edilmesi bu olumsuz faktörleri en aza indirmek açısından yararlı olabilecektir. Bu sebeple araştırmacıların, farklı bölgelerde, farklı öğrenci gruplarında rekreasyonel faaliyetleri engelleyen faktörleri tespit edecek araştırmalar yapmaları yararlı olabilir.

Rekreasyonel faaliyetlerde bulunan bireyler bu faaliyetlerden çeşitli yararlar elde etmektedirler. Rekreasyonel faaliyetlere katılan bireylerin bu faaliyetlerden elde etmiş oldukları yararların araştırılarak araştırma sonuçlarının kamuya açıklanması rekreasyonel faaliyetlere katılmayan bireylerin de katılımını sağlama bakımından yararlı olabilecektir.

Her bireyin rekreasyonel faaliyetlere katılım amaçlarını farklı olabilmekte buna bağlı olarak da bu faaliyetleri yapacakları alanlardan beklentileri farklı olabilecektir. Buradan hareketle bireylerin rekreasyon faaliyet alanlarından beklentilerinin tespit edileceği araştırmalar yapılarak bu alanların daha geniş kitlelere hizmet etmesi sağlanabilecektir.

Bireylerin rekreasyon faaliyetlerine katılmamalarının çeşitli sebepleri bulunmaktadır. Bu açıdan bakarak rekreasyon faaliyetlerine katılmayan bireylerin bu tutumlarının sebeplerinin tespit edileceği araştırmalar yapılması bireylerin bu faaliyetlere katılmamalarına neden olan etkenlerin ortadan kaldırılması açısından yararlı olabilecektir.

KAYNAKLAR

1. Arslan H. Üniversite öğrencilerinin boş zaman değerlendirme tercihleri: Çankırı Karatekin Üniversitesi örneği. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 2014, 40: 193-208.
2. Süzer M. Üniversite öğrencilerinin boş zamanlarını değerlendirme alışkanlıkları. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 2000, 8(8): 123-33.
3. Demir C, Demir N. Bireylerin boş zaman faaliyetlerine katılmalarını etkileyen faktörler ile cinsiyet arasındaki ilişki: lisans öğrencilerine yönelik bir uygulama. *Ege Akademik Bakış Dergisi* 2006, 6(1): 36-48.
4. Ertekin U, Penez B, Sofuoğlu S, Sözen S. *Sosyoloji 1*, 1. Baskı, Ankara, Devlet Kitapları, 2014: 35.
5. Binbaşıoğlu H, Tuna H. Üniversite öğrencilerinin boş zamanlarına yönelik tutumları: Doğu Anadolu Bölgesindeki MYO öğrencilerine yönelik bir araştırma. *Akademik Yaklaşımlar Dergisi* 2014, 5(2): 74-93.
6. Ardahan F, Lapa TY. Açık alan rekreasyonu: bisiklet kullanıcıları ve yürüyüşçülerin doğa sporu yapma nedenleri ve elde ettikleri faydalar. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi* 2011, 8(1): 1327-41.
7. Balcı V, İlhan A. Türkiye'deki üniversite öğrencilerinin rekreatif etkinliklere katılım düzeylerinin belirlenmesi. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi* 2006, 4(1): 11-8.
8. Mete B, Ağaoğlu SA. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Kurupelit Kampusü akademik ve idari personelin rekreatif aktivitelere katılım ve bakış açılarının incelenmesi. *Beden Eğitimi ve Sporda Sosyal Alanlar Kongresi*, Ankara, 2003: 421-6.
9. Balcı V. Ankara'daki üniversite öğrencilerinin boş zaman etkinliklerine katılımlarının araştırılması. *Milli Eğitim Dergisi* 2003, 158: 161-73.
10. Karaküçük S, Gürbüz B. *Rekreasyon ve Kent(li)leşme*, 1. Baskı, Ankara: Gazi Kitabevi, 2007, 42.

11. Demir C. Demografik Özellikler İle Sağlanan İmkânların Sportif Faaliyet Tercihleri Üzerine Etkileri; Üniversite Gençliğine Yönelik Bir Uygulama, 1. Gençlik, Boş Zaman ve Doğa Sporları Sempozyumu, Türk Hava Kurumu Basım Evi İşletmeciliği, Ankara, 2003.
12. Akyüz H. Üniversite Öğrencilerinin Boş Zaman Faaliyetlerine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi Bartın Üniversitesi Örneği. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Ana Bilim Dalı. Yüksek Lisans tezi, Bartın: Bartın Üniversitesi, 2015
13. Köybaşı N. Boş Zaman Sosyolojisi ve Boş Zamanları Değerlendirme Aracı Olarak Dinlence Turizmi ve Kültür Turizmine Katılan Yerli Turistlerin Karşılaştırmalı Sosyolojik Analizi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Ana Bilim Dalı. Yüksek Lisans tezi, Eskişehir: Eskişehir Anadolu Üniversitesi, 2006.
14. Kılıç SS. Zaman Yönetimi ve Zamanı Etkin Kullanma (Rize Aile Hekimliği Çalışanları Örneği). Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Yönetimi Ana Bilim Dalı. Yüksek Lisans tezi, İstanbul: Beykent Üniversitesi, 2015.
15. Yetim G. Boş Zaman İlgileniminin Boş Zaman Tatmini ve Sadakati Üzerine Etkisi: Eskişehir'deki Fitnes Merkezleri Üzerine Araştırma. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı. Yüksek Lisans tezi, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, 2014.
16. Sevil T. *Boş Zaman ve Rekreasyon Yönetimi*, 1. Baskı, Eskişehir, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını, 2012: 215.
17. Işık U. Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulunda Okuyan Ciddi Boş Zaman Katılımcılarının Kişilik Özelliklerinin İncelenmesi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı. Yüksek Lisans tezi, Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi, 2014.
18. Ağaoğlu YS, Boyacı M. Serbest zaman eğitimi. *Spor Yönetimi ve Bilgi Teknolojileri Dergisi* 2013, 8(1): 17-23.
19. Yerlisu Lapa T, Ardahan F. Akdeniz Üniversitesi öğrencilerinin serbest zaman etkinliklerine katılım nedenleri ve değerlendirme biçimleri. *Spor Bilimleri Dergisi* 2009, 20(4): 132-44.
20. Lapa TY, Köse E, Günbayı İ. Türkiye'de yapılan rekreasyon araştırmaları: sistematik bir derleme. *Spor Bilimleri Dergisi* 2018, 29(2): 87-104.

21. Karaküçük S. *Rekreasyon Boş Zamanları Değerlendirme*, 6. Baskı, Ankara, Gazi Kitabevi, 2008: 22.
22. Üngür E. Mekân Kavramının Disiplinler Arası Tarihsel Değişimi Üzerinde Mimarlık ve Mekân İlişkileri. Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimari Tasarım Bilim Dalı. Yüksek Lisans tezi, İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi, 2011.
23. Hazar A. *Rekreasyon ve Animasyon*, 2. Baskı, Ankara, Detay Yayıncılık, 2003, 194.
24. Sevim N, Özer A. *Eğlence Pazarlaması*, 1. Baskı, Eskişehir, Anadolu Üniversitesi Yayını, 2013: 20.
25. Manning, RE, Valliere WA. Coping in Outdoor Recreation: Causes and Consequences of Crowding and Conflict Among Community Residents. *Journal of Leisure Research* 2001, 33(4): 410-26.
26. Tütüncü Ö, Aydın İ. Toplum ve açık hava rekreasyon faaliyetleri: ABD örneği. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi* 2014, 25(1): 118 -20.
27. Akyürek S. Rekreasyon Alan ve Faaliyetlerinin Yurt İçi Turizm Talebi ve Yeniden Ziyaret Etme Niyetine Etkisi: Bodrum Örneği. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Ana Bilim Dalı. Yüksek Lisans tezi, Balıkesir: Balıkesir Üniversitesi, 2016.
28. Serçek SÖ. Serbest zaman etkinlikleri olarak üniversite öğrencilerinin rekreatif etkinliklere katılmaları ve sosyalleşmeleri arasındaki ilişki. *Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Akademik Bakış Dergisi*, 2015, 51: 1-21.
29. Tütüncü Ö, Aydın İ, Küçükusta D, Avcı N, Taş İ. Üniversite öğrencilerinin rekreasyon faaliyetlerine katılımını etkileyen unsurların analizi. *Spor Bilimleri Dergisi* 2011, 22(2): 69-83.
30. Koçyiğit M, Yıldız M. Yerel yönetimlerde rekreasyon uygulamaları: Konya örneği. *International Journal of Science Culture and Sport* 2014, 2: 211-23.
31. Munusturlar S, Kurnaz B, Yavuz G, Özcan Ö, Karaş B. Boş zaman davranışını açıklamaya ışık tutan kuramsal yaklaşımlar. *Ulusal Spor Bilimleri Dergisi* 2017, 1(1): 1-19.

32. Bosna O, Bayazıt ŞB, Yılmaz O. Üniversite öğrencilerinin rekreasyonel etkinliklere katılımlarına engel olan faktörlerin incelenmesi (Üsküdar Üniversitesi örneği). *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi* 2017, 13(2): 200-11.
33. Keskin M, Akova O, Öz M. Turizm eğitimi alan öğrencilerin rekreasyonel etkinliklere katılımlarının önündeki engellerin belirlenmesine yönelik bir çalışma. *Journal of Recreation and Tourism Research* 2015, 2(4): 37-45.
34. Yurcu G. Rekreasyon faaliyetlerine katılan bireylerin kişilik özelliklerinin ekopsikoloji algılarına etkisi. *Journal of Recreation and Tourism Research* 2016, 3(2): 23-35.
35. Çoruh Y. Üniversite Öğrencilerinin Rekreasyonel Eğilimleri ve Rekreasyonel Etkinliklere Katılımına Engel Olan Faktörler (Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Örneği). Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı, Doktora tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi, 2013.
36. Haase A. Leisure-time physical activity in university students from 23 countries: associations with health beliefs, risk awareness, and national economic development, *Preventive Medicine* 2014, 39(1): 182-90.
37. Gürbüz B. Measuring Constraints to leisure activities: demographic differences. *Series Physical and Sport/Science, Movement and Health* 2010, 10(2): 362-5.
38. Çebi M, Eliöz M, Saticı A. Spor bilimleri ve diğer fakülte öğrencilerinin boş zaman faaliyetlerine katılım engellerinin incelenmesi. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi* 2018, 3(1): 23-30.
39. Ertüzün E, Fişekçioğlu B. Kırsal Alanlarda Yapılan Rekreatif Faaliyetlerin Bölgede Yaşayanlara Etkisi, KOP Bölgesi Üniversiteler Birliği Bildirisi Sempozyum Kitabı, 2013: 407-9.
40. Tezcan M. Ülkemizde orta öğrenim gençliği açısından boş zamanların değerlendirilmesi. *Türk Dili* 1985, 28(398): 117-9.
41. Süzer M. Üniversite öğrencilerinin boş zamanlarını değerlendirme alışkanlıkları. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 2000, 8: 1-11.
42. Aşıkkutlu HS, Müderrisoğlu H. Rekreasyonel kısıtlayıcıların belirlenmesi: Ankara Harikalar Diyarı Parkı örneği. *Bartın Orman Fakültesi Dergisi* 2010, 12(18): 11-9.

43. Payne L. Ainsworth Barbara ve Godbey Geoffery, "Leisure, Health and Wellness: Making the Connections", State College, Venture Publishing, 2010: 483.
44. Child ST, Kaczynski AA, Sharpe P, Wilcox SE, Schoffman D, Forthofer MJ, Mowen Andrew J, Barr-Anderson D. Demographic differences in perceptions of outdoor recreation areas across a decade. *Journal of Park and Recreation Administration* 2015, 33(2): 1-19.
45. Erdoğan M, Koçyiğit M, Uyar M, Çınar M. Üniversite öğrencilerinin rekreatif etkinliklerle sosyalleşme düzeylerinin iletişim becerileri ve duygusal zekâları üzerine etkisi. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi E-GİFDER* 2018, 6(2): 966-88.
46. Öksüz E. Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu ile Özel Yurtlarda İkamet Eden Öğrencilerin Boş Zaman Faaliyetlerinin Değerlendirilmesi (Balıkesir İli Örneği). Sosyal Bilimler Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans tezi, Balıkesir: Balıkesir Üniversitesi, 2012.
47. Gümüş H. Özgül Alay S. Rekreasyon alanı kullanımına ilişkin katılım engelleri ve tercih etkenleri ölçeklerinin geliştirilmesi. *Journal of Human Sciences* 2017, 14(1): 865-82.
48. Sarıbaş Ö. Turistlerin Rekreasyon Faaliyetlerine Katılımlarını Etkileyen Unsurlar; Antalya ve İzmir Örneği. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans tezi, İzmir: Kâtip Çelebi Üniversitesi, 2015.
49. Çetinkaya G. Açık hava rekreasyon kapsamında milli park kullanım engelleri. *Mediterranean Journal of Humanities* 2016, 1(1): 99-114.
50. Caber M, Albayrak T. Testing the hierarchical leisure constraints model in nature-based tourism in Turkey. *GEOTOUR*, 2006: 134-41.
51. Shinew KJ, Myron FF, Parry D. Understanding the relationship between race and leisure activities and constraints. *Exploring and Alternative Framework Leisure Sciences* 2004, 26(2): 181-99.
52. Tez Ö, Doğan Ö, Yavaş Ö, Erkaya E, Tavazar H, Güzel P. Yerel yönetimlerde serbest zaman ve rekreasyon hizmetleri (İzmir ili örneği). *International Journal of Science Culture and Sport* 2014, 1: 511-4.

53. Gök H, Uzun O. Akarsu Koridorlarının Habitat Değerleri ve Bazı Rekreatif Aktivitelerle İlişkileri, III. Rekreatif Araştırmaları Kongresi Bildiri Kitabı, Eskişehir, 5-7 Kasım 2015: 1-10.
54. Kurumlu Y. Ankara İli 11. Sınıf Lise Öğrencilerinin Serbest Zaman ve Sportif Açısından Serbest Zaman Faaliyetlerine Katılmalarının Değerlendirilmesi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Antrenman ve Hareket Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi, 2014.
55. Tokgöz M, Seyran M, Yıldırım Ş, Demiroğlu B. Ortaöğretim öğrencilerinin serbest zaman etkinlik tercihlerinin cinsiyet değişkenine göre incelenmesi (Tarsus Örneği). *Uluslararası Multidisipliner Akademik Araştırmalar Dergisi* 2014, 2(2): 25-40.
56. Gümüş H. Ortaöğretim Kurumlarında Serbest Zaman Fiziksel Aktivite Kısıtlayıcıları. *International Journal of Science Culture and Sport*, 2014, 1: 814-25.
57. Pala A, Kolayış H. Farklı bölgelere göre 11-15 yaş grubu çocukların rekreatif faaliyetlerinin karşılaştırılması. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi* 2012, 9(1): 1007-16.
58. Karasar N. *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, 1. Baskı, Ankara, Nobel Yayınevi, 1999: 21.
59. Çavdar Ç, Yıldız M. Lise öğrencilerinin rekreatif faaliyetlere eğilimleri ve katılımlarına engel olan faktörler. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi* 2020, 14(3): 437-49.
60. Akoğuz N. Özel Okullar ve Devlet Okulları Arasındaki Rekreatif Etkinliklerin Karşılaştırılmalı Olarak Değerlendirilmesi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Öğretimi Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans tezi, Erzurum: Atatürk Üniversitesi, 2012.
61. Alan O. Edirne İl Merkezinin Rekreatif Faaliyetlerinin İncelenmesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Rekreatif Yönetimi Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans tezi, Tekirdağ: Trakya Üniversitesi, 2018.
62. İpek M. Üniversite Öğrencilerinin Rekreatif Faaliyetlere Katılımını Etkileyen Unsurların Yaşam Doyum Düzeylerine Etkisinin İncelenmesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans tezi, Karaman: Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, 2019.

63. Akyol C, Akkaşoğlu S. Gençlerin boş zamanlarında rekreasyon faaliyetlerine katılım engelleri üzerine bir araştırma. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies* 2020, 8(3): 2072-89.
64. Solakumur A, Özen G, Yıldız NO, Ünlü Y. Üniversite öğrencilerinin boş zaman engellerinin incelenmesi (Bartın ili örneği). *Türkiye Spor Bilimleri Dergisi* 2019, 3(1): 33-41.
65. Şapçılar MC, Kalkan F, Büyükşalvarcı A. Akademisyenlerin rekreasyonel faaliyetlere katılımlarını engelleyen faktörlerin belirlenmesi: turizm fakülteleri örneği. *Uluslararası Akademik Yönetim Bilimleri Dergisi* 2019, 5(7): 9-29.
66. Ozşaker M. Gençlerin serbest zaman aktivitelerine katılamama nedenleri üzerine bir inceleme. *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi* 2012, 4(1): 126-31.
67. Arslan E, Namlı AY, Doğaner S. Üniversite öğrencileri neden aktif değiller? Katılımsal engeller. *Sportmetre Dergisi* 2018, 16(4): 140-50.
68. Bosna OŞ, Beyazıt B, Yılmaz O. Üniversite öğrencilerinin rekreasyonel etkinliklere katılımlarına engel olan faktörlerin incelenmesi (Üsküdar Üniversitesi örneği). *CBÜ Beden Eğitimi Spor Bilimleri Dergisi* 2018, 13(2): 200-11
69. Yaşartürk F, Akyüz H, Karataş İ. Rekreasyon bölümü öğrencilerinin boş zaman yönetimi ile akademik başarılarını etkileyen örgütsel faktörler arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Spor Bilimleri Araştırmaları Dergisi* 2018, 3(2): 233-43.
70. Kahraman G, Çolak E, Beyazıt B, Yılmaz O. Lise öğrencilerinin rekreasyonel faaliyetlere katılmalarını etkileyen faktörlerin incelenmesi. *İÜ Spor Bilimleri Dergisi* 2017, 7(1): 1303-414.
71. Sabancı G. Öğretim Elemanlarının Rekreasyonel Faaliyetlere Katılımlarını Engelleyen Faktörlerin Belirlenmesi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Spor Yöneticiliği Bilim Dalı, Yüksek Lisans tezi, Konya: Selçuk Üniversitesi, 2016.
72. Tolukan E, Yılmaz B. Özel yetenekle ilgili bölümlerde okuyan öğrencilerin rekreasyonel aktivitelere katılımlarına engel olabilecek unsurların belirlenmesi. *International Journal of Science Culture and Sport* 2014, (1): 525-39.

EKLER

Ek-1 Ölçek Formu

Sevgili Öğrenciler;

Elinizde bulunan bu anket formu “Lise Öğrencilerinin Rekreatif Faaliyetlere Eğilimleri ve Rekreatif Faaliyetlere Katılımlarına Engel Olan Faktörler (Malatya İli Örneği)” amacıyla hazırlanmıştır. Elde edilen veriler sadece bu araştırma kapsamında kullanılacaktır. Vereceğiniz samimi cevaplarınız için teşekkür eder saygılar sunarım.

Boş Zaman: Bireyin iş, çalışma, uyku ve ev işlerinden sonra özgürce kullanabileceği zaman dilimidir.

Rekreasyon (Boş Zamanları Değerlendirme): İnsanların boş zamanlarında gönüllü olarak katıldıkları ve kişisel olarak doyum sağladıkları aktivitelerdir.

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

- 1.Yaşınız (*Lütfen belirtiniz*)..... 2.Cinsiyetiniz ( ) Erkek ( ) Kadın
- 3.Okulunuz ( ) Fen Lisesi ( ) Sosyal Bilimler Lisesi ( ) Anadolu Lisesi ( ) Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi
- 4.Sınıfınız ( ) 9 ( ) 10 ( ) 11 ( ) 12
- 5.Sınıfınızda başarı durumunuzu nasıl değerlendiriyorsunuz ( ) Düşük ( ) Orta ( ) Yüksek
- 6.Annenizin Eğitim Durumu ( ) İlkokul ( ) Ortaokul ( ) Lise ( ) Üniversite ( ) Yüksek Lisans ( ) Doktora
- 7.Babanızın Eğitim Durumu ( ) İlkokul ( ) Ortaokul ( ) Lise ( ) Üniversite ( ) Yüksek Lisans ( ) Doktora
8. Ailenizin aylık geliri ( ) 1000-2000 TL ( ) 2000-3000 TL ( ) 3000-4000 TL ( ) 5000 TL ve üzeri
- 9.Yaşamınızın çoğunluğunu geçirdiğiniz yer ( ) Köy/Kasaba ( ) İlçe ( ) İl
10. Boş zaman sürenizi haftalık olarak belirtiniz ( ) 1-3 saat ( ) 4-6 saat ( ) 7-9 saat ( ) 10 saat ve üzeri

11.Boş zamanlarınızı değerlendirmekte ne sıklıkla güçlük çekiyorsunuz

Her zaman Bazen Hiçbir Zaman

12.Boş zamanlarınızı genellikle nasıl değerlendiriyorsunuz (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)

- Ev içi aktivitelere katılarak (*müzik dinlemek, tv izlemek, kitap okumak, vb*)
- Okul içi etkinliklere katılarak (*spor müsabakaları, eğitici kollar, kütüphaneler, kantin, vb*)
- Fiziksel etkinliklere katılarak (*yürüme, koşma, çeşitli spor branşları*)
- Sosyal etkinliklere katılarak (*tiyatro, sinema, sergi, kültürel gezi, vb*)
- Açık alan etkinliklere katılarak (*festivaller, kamp, doğa gezisi, piknik, vb*)
- Diğer (Belirtiniz) .....

13.Lisenizin sahip olduğu rekreasyonel alanların yeterliğini değerlendiriniz

(*Kütüphane, Spor Salonu, Kantin, Okul bahçesi, vb.*)

Kesinlikle Yetersiz Yetersiz Kısmen Yeterli Kesinlikle Yeterli

14. Lisenizin sahip olduğu rekreasyonel alanları Haftalık ne sıklıkla kullanıyorsunuz

1-3 saat 4-6 saat 7-9 saat 10 saat ve üzeri Kullanmıyorum

15. İlinizin/İlçenizin sahip olduğu rekreasyonel alanların yeterliğini değerlendiriniz

(*Spor Salonları, Parklar, Kültür merkezleri, avm ler, vb.*)

Kesinlikle Yetersiz Yetersiz Kısmen Yeterli Kesinlikle Yeterli

16.İlinizin/İlçenizin sahip olduğu rekreasyonel alanları Haftalık ne sıklıkla kullanıyorsunuz

1-3 saat 4-6 saat 7-9 saat 10 saat ve üzeri Kullanmıyorum

BOŞ ZAMAN ENGELLERİ ÖLÇEĞİ					
	Her bir ifadeyi dikkatli bir şekilde okuduktan sonra, bu ifadelerin sizin rekreasyonel etkinliklere katılmanızı engellemedeki önem derecesini liste üzerinde ayrılan alana işaretleyiniz. Lütfen her ifadeyi bir kez işaretleyiniz ve cevaplanmamış hiçbir ifade bırakmayınız.	Kesinlikle Önemli	Önemli	Önemli	Çok Önemli
1	Aktivitelerin yorgunluk hissi vermesi				
2	Kendini yorgun hissetmek				
3	Sakatlanmaktan korkmak				
4	Nerden öğreneceğini bilmemek				
5	Nerede katılacağını bilmemek				
6	Öğretecek kimsenin olmaması				
7	Tesis donanımının yetersiz olması				
8	Tesislerin yetersiz olması				
9	Tesislerin kalabalık olması				
10	Arkadaşlarının zamanının olmaması				
11	Beraber katılacak kimsenin olmaması				
12	Arkadaşlarının bu tür etkinliklere katılmaktan hoşlanmaması				
13	Aile için zaman ayırmak zorunda olmak				
14	Sosyal etkinlikler için zaman ayırmak zorunda olmak				
15	Program zamanlarının uygun olmaması				
16	Geçmişte bu tür etkinlikleri sevmemek				
17	İlgili olmamak				
18	Rutin programı bozmak istememek				

Ek-2 Etik Kurul İzin Yazısı

Etik Kurul Bilgileri		
T.C. İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu		
Oturum Tarihi : 11-02-2020	Oturum Sayısı : 4	Karar Sayısı : 2020/4-E
Etik Açılan Uygun		
Çalışma Adı	Lise Öğrencilerinin Rekreatif ve Sosyal Faaliyetlere Katılmaları ve Rekreatif Faaliyetlere Katılmalarına Engel Olan Faktörler	
Araştırmacılar	Yüksek Lisans Öğrencisi (EDİFA DOĞAN Yardımcı Araştırmacı) Prof.Dr. Cemal Güneşoğlu (Danışman)	
Başkan	Prof.Dr. Hüseyin Süphü ERDEM	
Kurul Üyeleri		
Prof.Dr. Mustafa ARSLAN		Prof.Dr. Mehmet GÜNGÖR
Prof.Dr. Süleyman ÇALDIRI		Prof.Dr. Nevrin SİS
Prof.Dr. Melis ÖSTÖNER		Prof.Dr. Lütfiye ÖZDEMİR

Ek-3 Milli Eğitim Müdürlüğü İzin Yazısı

Evrak Tarih ve Sayısı: 31/12/2019-E.176

T.C.
MALATYA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 61316475-44-E.26150303
Konu : Anket Uygulama İzin Onayı
(Kübra DOĞAN)

31.12.2019

İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi: a) 18/12/2019 tarih ve 24690 sayılı yazımız
b) Valilik Makamının 26.12.2019 tarih ve 25900338 sayılı onayı.

Üniversiteniz Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Yösek Lisans Öğrencisi Kübra DOĞAN'ın yürütmekte olduğu "Rekreasyonel Faaliyetlere Eğilimleri ve Rekreasyonel Faaliyetlere Katılımlarına Engel Olan Faktörlerin Ortaya Çıkarılması" konulu anket çalışmasına ait ilgi (a) yazılarımıza istinaden alınım ilgi (b) onay ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve anket sonucunun müdürlüğümüze bildirilmesini arz ederim.

Mehmet Ali AVŞAR
İl Millî Eğitim Müdürü V.

Ek : 1- İlgili (b) onay

Adres: Şişli Hattı Feneliği/Cad. 44300 Merkez/MALATYA
Elektronik Adı: malatya.meb.gov.tr
E-Posta: irtisagretim44@meb.gov.tr

Bilgi için: Ortas@yrtm.gov.tr/Dokü4506-07-08
Tel: 0+422 280 44 00
Faks: 0+422 280 45 49

İla evrakı görevini abdestinik izinsiz de kullanılmamalıdır. https://www.meb.gov.tr adresinden: 6170-8590-3779-8651-4086 veya de yeni e-iletiletiler

Ek-4 Valilik İzin Yazısı

T.C.
MALATYA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 61316475-44-E.25900338
Konu : Anket Uygulama İzin Orayı
(Kübra DOĞAN)

26.12.2019

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : MEB, Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 22.08.2017 tarih ve 12607291 sayılı 2017/25 Genelgesi.

İnönü Üniversitesi Rektörlüğünün 18/12/2019 tarih ve 24690 sayılı yazılarında, Üniversitemin Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi Kübra DOĞAN'ın yürütmekte olduğu "Rekreasyonel Faliyetlere Eğilimleri ve Rekreasyonel Faliyetlere Katılımlarına Engel Olan Faktörlerin Ortaya Çıkarılması" konulu araştırmasına istinaden Müdürlüğümüze bağlı liselerde anket uygulamayı talep etmekte olup, Anket-Tez Araştırma ve Değerlendirme Komisyonumuz, 26/12/2019 tarihinde yapılan toplantıda; ilgili yasal düzenlemelerde belirtilen ilke, esas ve amaçlara aykırılık teşkil etmeyecek şekilde, denetimleri ilgili okul müdürlüğü tarafından gerçekleştirilecek üzere, veli muvafakat nemesi alınması, derslerin aksatılmaması kaydıyla önceliklilik esasına göre anket uygulamasını uygun görmüş olup, Müdürlüğümüze de uygun görülmektedir.

Makamınızca da uygun görülmesi halinde Olur'larınıza nez ederim.

Erhan PELİTOĞLU
İl Millî Eğitim Müdür Yardımcısı

OLUR
26.12.2019

Ali TAŞLI
Vali a.
İl Millî Eğitim Müdürü

Ek-5 Özgeçmiş

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Kübra DOĞAN
Doğum Tarihi ve Yeri : 05.05.1987(MALATYA)
Yabancı Dil Bilgisi : Orta
Görev Yeri : Adıyaman/Sincik- Dilektepe Ortaokulu
İletişim Bilgileri(E-Posta) :

ÖĞRENİM BİLGİLERİ

Lisans (2013-2017) : İnönü Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor
Yüksekokulu, Antrenörlük Eğitimi Bölümü

İŞ TECRÜBESİ

Kurumlar : Adıyaman Sincik Dilektepe Ortaokulu